

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/I/2020/36069191758654980

SVETOVÁ BANKA A JEJ ÚLOHA V BOJI PROTI CHUDOBE

Diplomová práca

2020

Bc. Justína Sára Niňajová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

SVETOVÁ BANKA A JEJ ÚLOHA V BOJI PROTI CHUDOBE

Diplomová práca

Študijný program: Hospodárska diplomacia

Študijný odbor: Ekológia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov
a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Dr. habil. Ing. Eva Jančíková, PhD.

Bratislava 2020

Bc. Justína Sára Niňajová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela poďakovať vedúcej diplomovej práce Dr. habil. Ing. Eve Jančíkovej, PhD. za jej cenné rady, ústretový a trpezlivý prístup a určenie smeru pri písaní práce.

Abstrakt

NIŇAJOVÁ, Justína Sára: *Svetová Banka a jej úloha v boji proti chudobe.* –

Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; odbor Ekonómia a manažment. – Vedúci diplomovej práce: Dr. habil. Ing. Eva Jančíková, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2020, 81 strán

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo predstaviť aké úlohy zohráva Svetová banka pri redukovaní chudoby vo svete so zameraním sa na najchudobnejší región sveta- subsaharská Afrika. Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje 6 tabuliek, 2 obrázky a jednu schému na základe ktorých sme vedeli poukázať na potrebné fakty. Prvá kapitola je venovaná histórii Svetovej banky, jej rozvoju a súčasným inštitúciám, kde sme si priblížili ich zameranie, štruktúru, financovanie a aktivity. Rozoberali sme aj problematiku chudoby, jej rôzne úrovne výkladov a definícií, ako aj celosvetový progres za posledné dekády pri odstraňovaní chudoby. V druhej kapitole sa venujeme hlavným a čiastkovým cieľom ako aj použitým metódam pri písaní práce. V záverečných kapitolách sme sa sústredili na región subsaharskej Afriky a príčinám, ktoré spôsobujú rast ľudí žijúcich v extrémnej chudobe. Na záver sme poukázali na heterogenitu regiónu, ktorú sme aplikovali na prípadových štúdiách dvoch krajín- Nigérie a Somálska. Analyzovali sme jednotlivé politiky Svetovej banky a vybrané oblasti zlepšenia, ktoré sme na záver porovnali. Výsledkom riešenia danej problematiky je nevyhnutná kooperácia Svetovej banky s krajinami pri odstraňovaní fundamentálnych príčin, ktoré momentálne spomaľujú proces redukcie chudoby a jej asistencia pri rozvíjaní potenciálnych sektorov ekonomiky.

Kľúčové slová: Svetová banka, subsaharská Afrika, extrémna chudoba, Nigéria, Somálsko

Abstract

NIŇAJOVÁ, Justína Sára: *World Bank and its role in reducing the poverty* – University of Economics in Bratislava. Faculty of international relations; department of Economics and Management – Consultant: Dr. habil. Ing. Eva Jančíková, PhD.– Bratislava: FMV EU, 2020, 81 pages

The main objective of the master thesis was to present the role the World Bank plays in reducing the poverty in the world, focusing mainly on the poorest region- sub-Saharan Africa. The thesis is divided into four chapters. It contains 6 tables, 2 figures and one diagram, based on these we were able to point out necessary facts. The first chapter was dealing with the history and development of the World Bank and its current institutions explaining their structure, their main mission, how they are financed and some of the recent activities. We addressed the problem of poverty, its various interpretations and definitions as well as the progress within past decades in reducing the volume of poverty in the world. In the next chapter we disclosed the main objective, broke down needed partial objectives and demonstrated methods used in writing. The focus of the last chapters was on the region of sub-Saharan Africa where the main causes of extreme poverty were emphasized. As it was pivotal for the thesis, we stressed out the heterogeneity of the region creating case studies on two countries- Nigeria and Somalia. We analysed particular programs implemented by the World Bank, that we followed by challenging potential areas of improvements and as a result we were able to compare the data. Based on findings we concluded that cooperation of the World Bank with countries is crucial in eliminating the fundamental causes that currently slow down the process of mitigating poverty, moreover the assistance needed in developing the potential sectors of the economies.

Key words: The World Bank, sub-Saharan Africa, the extreme poverty, Nigeria, Somalia

Obsah

Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 História a súčasnosť Svetovej banky	10
1.1.1 Medzinárodná finančná korporácia (IFC)	15
1.1.2 Mnohostranná agentúra pre investičné záruky (MIGA)	16
1.1.3 Medzinárodné centrum pre riešenie investičných sporov (ICSID)	17
1.1.4 Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj (IBRD)	18
1.1.5 Medzinárodná Asociácia pre Rozvoj (IDA)	23
1.2 Chudoba vo svete	26
1.2.1 Koncepty chudoby	27
1.2.2 Definície chudoby	29
1.2.3 Príčiny chudoby	30
1.2.4 Vývoj chudoby vo svete	33
2 Ciele práce, metodika práce a metódy skúmania	37
3 Výsledky práce	39
3.1 Príčiny chudoby v subsaharskej Afrike	42
3.1.1 Potravinová bezpečnosť	42
3.1.2 Konflikt	43
3.1.3 Vzdelanie	45
3.1.4 Klimatické zmeny	47
3.1.5 Infraštruktúra	49
3.2 Prípadové štúdie na pomoc Svetovej banky vybranej krajine	51
3.2.1 Charakteristika Somálska a analýza projektov Svetovej banky	52
3.2.2 Charakteristika Nigérie a analýza projektov Svetovej banky	56
4 Diskusia	61
4.1 Analýza vybraných oblastí zlepšenia Somálska	61
4.2 Analýza vybraných oblastí zlepšenia v Nigérii	63
4.3 Komparácia vybraných krajín	67
Záver	71
Zoznam použitej literatúry	73

Úvod

Chudoba je celosvetový problém, ktorý sa krajiny snažia riešiť už niekoľko dekád. Niektoré štáty trpia týmto stavom výraznejšie a iné sú schopné potláčať mieru chudoby na minimum. Najviac postihnuté sú menej rozvinuté ekonomiky, ktoré nie sú schopné poskytnúť obyvateľom základné potreby na prežitie a preto ľudia žijúci v extrémnej chudobe dosahujú práve v týchto krajinách najvyššie hodnoty. Rast chudoby je ovplyvňovaný internými ale aj externými faktormi, je preto nevyhnutné zapojenie aktéra s globálnym vplyvom do riešenia tejto problematiky. Svetová banka je považovaná za jeden z najväčších zdrojov rozvojovej pomoci pre krajiny celého sveta. Z toho dôvodu sme venovali prvú kapitolu tejto inštitúcii, kde sme si priblížili jej vznik a postupný rozvoj až do súčasného stavu. Rozobrali sme jednotlivé inštitúcie tvoriace Skupinu Svetovej banky a ich zameranie, financovanie a celkové fungovanie.

Ďalšiu časť našej diplomovej práce sme venovali chudobe. Keďže existuje niekoľko chápaní tohto pojmu, analyzovali sme jednotlivé výklady a interpretácie a následne sme si predstavili základné definície podľa, ktorých sme sa pri používaní tohto pojmu orientovali. Keďže chudoba je dlhodobý problém, bolo možné priblížiť si faktory, ktoré negatívne vplyvajú a prehľbujú chudobu a môžeme ich tak považovať za príčiny chudoby, ktoré, pokiaľ sú prítomné, výrazne spomaľujú odstraňovanie extrémnej chudoby vo svete. Na vyzdvihnutie dlhodobého charakteru tohto fenoménu sme analyzovali progres vo svete pri odstraňovaní chudoby za posledné dekády. Na základe toho sme vedeli určiť aktérov, ktorí úspešne bojujú s chudobou a výrazne znížili svoj podiel z celosvetového počtu chudobných. Zároveň sme mohli identifikovať krajiny a región, kde tento progres bol opačného rázu a zvyšoval mieru chudoby vo svete.

Vyplyvajúc z našej analýzy sa región subsaharskej Afriky stal ústrednou témou tejto diplomovej práce. Ďalším dôvodom na náš výber bolo aj všeobecná vedomosť o zaostalosti tohto regiónu a vysokej zraniteľnosti krajín kvôli dlhotrvajúcim interným problémom ako aj vplyv externých faktorov, ktoré spomaľujú rozvoj jednotlivých štátov tohto regiónu. Región je momentálne obývaný najväčším množstvom ľudí žijúcich v extrémnej chudobe. Preto ho považujeme za kľúčový región, aby Svetová banka bola schopná dosiahnuť stanovené ciele na rok 2030. Na lepšie porozumenie situácie sme aplikovali jednotlivé príčiny chudoby na subsaharskú Afriku a spomenuli niektoré projekty, ktoré Svetová banka spustila v daných oblastiach.

Na dokázanie dôležitosti Svetovej banky ako aj rôznorodosti jednotlivých krajín v subsaharskej Afrike sme sa rozhodli vytvoriť prípadové štúdie na dve krajiny. Výberové krajiny

boli Somálsko a Nigéria ako dve značne odlišné krajiny či už počtom obyvateľov, významom na svetovom trhu, rozvinutosťou ekonomiky alebo nerastným bohatstvom. Naším cieľom bolo predstaviť obe krajiny a vyzdvihnúť ich silné ako aj slabé stránky, následne analyzovať jednotlivé projekty, ktoré sú implementované Svetovou bankou na najbližšie obdobie.

Naším ďalším dôležitým čiastkovým cieľom bolo na záver vytvoriť komparáciu daných dvoch krajín. Chceli sme poukázať na vybrané oblasti zlepšenia a nadväznosť jednotlivých príčin chudoby. Na základe zistení sme boli schopní dosiahnuť náš hlavný cieľ a to analyzovať akú rolu v daných projektoch zohráva Svetová banka a určiť celkovú dôležitosť tejto inštitúcie pri redukovaní chudoby vo svete.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Svetová Banka vznikla v povojnovom období za účelom rekonštrukcie európskych krajín zničených vojnou. Jej pôsobnosť sa rozširovala priamoúmerne jej významu. V dnešnom období môžeme považovať Svetovú banku za jeden z najväčších zdrojov rozvojovej pomoci pre krajiny celého sveta a to prostredníctvom rôznych foriem financovania ako aj technickej alebo informačnej pomoci. Táto inštitúcia sa sústreďuje na krajiny, ktoré externú pomoc výrazne potrebujú a vítajú, sú to tie najchudobnejšie a menej rozvinuté krajiny. Hlavným cieľom Svetovej banky je znižovanie chudoby, zvýšenie ekonomického rastu a navýšenie celkovej kvality úrovne života v spomínaných krajinách.

Ústrednou témou tejto diplomovej práce je Svetová banka a jej úloha pri znižovaní chudoby vo svete. Je preto nevyhnutné správne chápať jej fungovanie. V tejto kapitole sa budeme venovať vzniku tejto inštitúcie, jej súčasnej štruktúre a aj financovaniu.

1.1 História a súčasnosť Svetovej banky

20. storočie môžeme obrazne rozdeliť na približne dva rovnako dlhé časové úseky. Prvá polovica je charakteristická imperializmom, fluktuáciou ekonomík, kolapsom a masívnym svetovým násilím. Druhá polovica je často považovaná za prospešnú, vedúcu k budúcemu rozvoju svetovej ekonomiky a za menej násilnú, napriek určitým regionálnym vojnám a prebiehajúcej Studenej vojne. Práve počas spomínanej druhej polovice storočia mnohé krajiny získali nezávislosť a aj pri výraznejších nerovnostiach v niektorých oblastiach, je toto obdobie charakterizované zvýšeným ekonomickým rastom ako aj životnou úrovňou vrátane chudobných krajín nachádzajúcich sa v Latinskej Amerike, Ázii a Afrike. Práve druhá polovica 20. storočia je významná iniciatívou rozvoja a následným vznikom viacerých medzinárodných organizácií a inštitúcií, z ktorých mnohé existujú dodnes a jednou z nich je aj Svetová banka.¹

Základy vzniku Svetovej banky boli položené na konferencii v Brettonwoods, New Hampshire v júli 1944, kde sa stretlo 44 národov. Na tejto konferencii boli tiež dané základy na

¹ KAPUR, Devesh- LEWIS, John P.- WEBB, Richard. *The World Bank: Its first half century*. [elektronický zdroj], Washington, The Brookings Institution Press, 2011, s. 1-2. ISBN 0-8157-5234-2. [citované dňa 15.10.2019]. Dostupné na: https://books.google.sk/books?id=mtBfK_ACbv8C&printsec=frontcover&dq=history+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjsjqKlybPgAhUFpIsKHawAD0AQ6AEIJzAA#v=onepage&q&f=false

vytvorenie ďalšej dôležitej celosvetovej inštitúcie - Medzinárodného menového fondu (MMF). Nasledovali dlhé mesiace práce a negociácií, ktorých výsledkom bol začiatok fungovania Medzinárodnej banky pre obnovu a rozvoj v roku 1946. Bola to medzivládna inštitúcia, ktorá patrila do verejného sektora, poskytovala krajinám finančné zdroje, ale aj produkty ako odporúčania, informácie a rôzne návrhy na politiky.²

Finančné zdroje poskytovala buď vo forme pôžičiek alebo garancií. Zdroje získavala od svojich akcionárov (členských štátov) a tiež na súkromných finančných trhoch, kde investovala formou IBRD dlhopisov. Postupom času a narastajúcim významom inštitúcie v 60. rokoch vznikla ďalšia inštitúcia - Medzinárodná asociácia pre rozvoj (IDA), ktorá na rozdiel od IBRD bola financovaná najmä z príspevkov jednotlivých členských štátov.³

V tom období boli USA najdominantnejším členom vďaka svojmu postaveniu vo svetovej ekonomike a veľkosti finančného vkladu, čo USA zabezpečilo možnosť veľkého vplyvu na politiku banky a poskytovanie pôžičiek. Krajina nakúpila najväčšie množstvo akcií a poskytla najviac kapitálu na jej financovanie, čoho výsledkom bol aj najväčší hlasovací podiel, ktorý tvoril až 36%. Ako už bolo spomínané, okrem IBRD vznikla v danom období aj inštitúcia Medzinárodného menového fondu. Európske štáty a USA vytvorili neformálnu dohodu o voľbe prezidenta, kde európskym štátom bolo pridelené právo na voľbu prezidenta MMF. Na druhej strane USA môžu voliť prezidenta IBRD, z toho dôvodu aj dodnes je na čele IBRD vždy Američan.⁴ Postavenie USA je zrejmé aj vďaka sídlu, ktoré je vo Washingtone. Vychádza sa pritom zo znenia stanov, ktoré uvádzajú, že sídlo sa má nachádzať v hlavnom meste najväčšieho akcionára.⁵

Hlavným cieľom IBRD bola obnova krajín, ktoré utrpeli významné škody počas Druhej svetovej vojny. V roku 1947 IBRD poskytla približne pol miliardy amerických dolárov na podporu platobnej bilancie krajín, pre ktoré zahraničná mena bola nevyhnutná na kúpu základných

² ALACEVICH Michele, *The Political Economy of the World Bank: The early years*. [elektronický zdroj], Stanford University Press and the World Bank, 2009, s. 2-3, ISBN 978-0-8047-6065-2. Dostupné na: https://books.google.sk/books/about/The_Political_Economy_of_the_World_Bank.html?id=2TX3gipozm0C&printsec=frontcover&source=kp_read_button&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

³ KAPUR, Devesh- LEWIS, John P.- WEBB, Richard. *The World Bank: Its first half century*. [elektronický zdroj], Washington, The Brookings Institution Press, 2011, s. 1-4. ISBN 0-8157-5234-2.

⁴ BACH Natasha, *Why the World Bank President Has Always Been an American*. [online], In: Fortune, Chicago: Fortune Media IP Limited. 2019, [citované dňa 15.10.2019]. Dostupné na: <http://fortune.com/2019/01/11/next-world-bank-president-jim-yong-kim/>

⁵ *Ibid.* č.3, str. 1-5

materiálov a strojov na rekonštrukciu. V danom období sa objavili aj ďalšie iniciatívy na obnovu povojnovej Európy napríklad v podobe Marshallovho plánu. Význam banky v oblasti obnovy postupne upadal a bola donútená hľadať nové opodstatnenie pre svoje fungovanie a existenciu. Z toho dôvodu presmerovala svoju hlavnú misiu na krajiny Afriky, Ázie a Latinskej Ameriky a zamerala sa na svoj nový cieľ a to na poskytovanie ekonomickej asistencie rozvojovým krajinám. Táto ekonomická asistencia bola najmä vo forme nízko úrokových pôžičiek smerovaná na veľké infraštruktúrne projekty. Počas tohto obdobia poskytovala banka aj potrebné školenia a technické zdroje tak, aby krajiny boli schopné efektívne využívať požičané finančné zdroje. Význam daných pôžičiek neustále rástol a viaceré krajiny požadovali aj poskytovanie technickej asistencie.

Počas 70. rokov banka zrevidovala a znova zadefinovala svoje ciele, ktoré boli zamerané hlavne na odstránenie chudoby vo svete. Financie boli poskytované na projekty, ktoré sa sústredili na zvyšovanie životnej úrovne v menej rozvinutých krajinách. To znamená, že pôžičky smerovali do oblasti potravinárskej produkcie, do rozvoja miest a dedín, zdravotníctva a priamo populácie, kde tieto programy mali priamo vplývať na zlepšenie životnej úrovne obyvateľstva.⁶ Počas tohto obdobia dopyt po pôžičkách neustále rástol a banka začala čeliť výzve, aby udržala správnu rovnováhu poskytovania finančných prostriedkov a súčasne odovzdávala potrebné množstvo znalostí s nimi súvisiacimi.

V následnej dekáde sa banka rozhodla sprísniť podmienky poskytovania pôžičiek v súlade so štrukturálnou politikou, čo znamená, že pôžičky sa mohli poskytovať iba v prípade dodržiavania prísnych podmienok na reformy politiky v krajine.⁷ V tomto období banka naďalej rozširovala svoje pôsobenie a začala riešiť problémy v rámci sociálneho života v krajine, hlavne v oblasti vzdelávania, kultúrneho dedičstva a správneho riadenia krajiny.

V poslednom období banka čelila viacerým kritikám, ktoré spočívali v tom, že dôležitosť banky bola nadhodnotená. Odôvodnené to bolo výškou pôžičiek, počtom zamestnancov a celkovo vykonávaných operácií.⁸ Inštitúcia musela tiež čeliť makroekonomickým otázkam a problémom s rozvrhnutím dlhu. Následne začal proces skúmania pravdivosti týchto myšlienok v štruktúrach

⁶ WORLD BANK, *History*, [online], In: The World Bank, Archives home, Washington: World Bank Group Archives. [citované dňa 15.10.2019]. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/about/archives/history>

⁷ KAPUR, Devesh- LEWIS, John P.- WEBB, Richard. *The World Bank: Its first half century*. [elektronický zdroj], Washington, The Brookings Institution Press, 2011, s. 3-6. ISBN 0-8157-5234-2.

⁸ KAPUR, Devesh- LEWIS, John P.- WEBB, Richard. *The World Bank: Its first half century*. [elektronický zdroj], Washington, The Brookings Institution Press, 2011, s. 5-8. ISBN 0-8157-5234-2.

banky a vytvorenie cieľov na skvalitnenie služieb, posilnenie transparentnosti a zvýšenie spokojnosti klientov.

Napriek rozsiahlej kritike, ktorej banka čelila v minulosti ako aj v prítomnosti, môžeme považovať danú inštitúciu ako významnú v oblasti medzinárodného rozvoja. Banka existuje už viac ako 70 rokov, neustále sa mení, rozvíja sa a zlepšuje svoje fungovanie, o čom sa presvedčíme aj v nasledujúcich kapitolách.

Počas posledných 70 rokov svetová ekonomika prešla mnohými významnými zmenami, ktoré mali vplyv aj na fungovanie a organizáciu Svetovej banky. Jej dôležitosť počas daného obdobia rástla vďaka zvýšenému záujmu o poskytované pôžičky. Dôvody boli rôzne ako napríklad získanie nezávislosti viacerých krajín a ich záujem o zapojenie sa do medzinárodného obchodu, ako aj globalizácia, potreba financií na zvýšenie ekonomického rastu, ktoré boli ťažšie dostupné na súkromných kapitálových trhoch.

Z toho dôvodu, počas tejto éry sa zo Skupiny Svetovej banky⁹ stala najväčšia inštitúcia na podporu globálneho rozvoja, ktorá spolupracovala a pomáhala viac ako 100 rozvíjajúcim sa krajinám poskytovaním pôžičiek, znalostí, odporúčaní prispôbeným špecifickým podmienkam jednotlivých krajín. Skupina Svetovej banky spolupracovala s národnými vládami, súkromným sektorom, regionálnymi rozvojovými bankami a ostatnými medzinárodnými inštitúciami ohľadom problémov týkajúcich sa od životného prostredia, konfliktov, potravinovej bezpečnosti, vzdelania, poľnohospodárstva až po financie a obchod.

Ako bolo spomínané, významné zmeny nastali aj v rámci organizácie Svetovej banky, ktorým sa budeme venovať v tejto podkapitole. Konkrétne súčasnej organizácii a štruktúre Skupiny Svetovej banky, kde si predstavíme stručne jednotlivé inštitúcie, ktoré napomáhajú k dosiahnutiu stanovených cieľov. Skupina Svetovej banky definovala dva ciele a má zámer ich dosiahnuť do roku 2030 a to sú:

- 1) ukončenie extrémnej chudoby znížením percentuálnej hodnoty ľudí žijúcich z menej ako \$1,90/deň, pod úroveň 3%
- 2) presadzovať zdieľaný blahobyť podporovaním rastu príjmov v každej krajine o minimálne 40%

10

⁹ Referencia na 5 inštitúcií, ktoré dohromady tvoria Skupinu Svetovej Banky. Tieto inštitúcie a rozdiel medzi Svetovou Bankou bude vysvetlený v tejto podkapitole.

¹⁰ WORLD BANK, *What we do*, [online], In: The World Bank, Who We Are. Washington: World Bank Group, 2019. [citované dňa 15.10.2019]. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do>

Pre správne pochopenie organizácie Svetovej banky je nevyhnutné uvedomiť si rozdielny význam slovného spojenia Skupina Svetovej banky. Inštitúcie, ktoré tvoria Skupinu Svetovej banky, spolu je ich päť, sa špecializujú v rôznych aspektoch rozvoja, ale pracujú spoločne na dosiahnutí stanovených cieľov. Termíny „Svetová banka“ a „banka“ označujú iba inštitúcie IBRD a IDA a termín „Skupina Svetovej banky“ sa vzťahuje na všetkých päť inštitúcií. V nasledujúcich podkapitolách si vysvetlíme ich význam.¹¹

Napriek tomu, že jednotlivé inštitúcie sa orientujú na iné oblasti boja proti chudobe, tieto inštitúcie zdieľajú niekoľko spoločných znakov v rámci ich základnej štruktúry. Každá z piatich inštitúcií funguje individuálne, boli založené na samostatných zakladajúcich dokumentoch obsahujúcich články zmluvy. („Articles of Agreement“). Tieto dokumenty definujú význam inštitúcie, jej štruktúru, organizáciu ako aj operácie. Taktiež obsahujú spôsob riadenia a aj jej vlastníctvo. Každá inštitúcia si stanovuje vlastné podmienky na to, aby sa subjekt mohol stať členom, po ich splnení subjekt je povinný podpísať a rešpektovať daný zakladajúci dokument.

Každá organizácia Skupiny Svetovej banky je vlastnená jej členskými krajinami, ktoré sú jej klienti a zároveň aj akcionári. Počet členov jednotlivých inštitúcií je rozličný. Tieto členské krajiny majú za zodpovednosť fungovanie týchto inštitúcií. Najväčší počet členských štátov má Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj, ktorú tvorí až 189 krajín.

Tabuľka č.1 **Základné informácie o inštitúciách Skupiny Svetovej banky**

SKUPINA SVETOVEJ BANKY			
INŠTITÚCIE	ROK VZNIKU	POČET ČLENOV	ZAMERANIE
IFC	1956	185 štátov	Súkromný sektor
MIGA	1988	181 štátov	Záruky investorom a veriteľom
ICSID	1966	154 štátov ¹²	Riešenie investičných sporov
IBRD	1944	189 štátov	Krajiny so stredným príjmom
IDA	1960	173 štátov	Najchudobnejšie krajiny

¹¹ WORLD BANK, *A guide to the World bank*. [elektronický zdroj], 3. Vydanie. World Bank Publications, 2011. str. 7-10. [citované dňa 16.10.2019]. ISBN 9780821386576. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=llGGLpd1umMC&printsec=frontcover&dq=creation+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi54r3fvLPgAhUpM-wKHRhLBZoQ6AEIUzAG#v=onepage&q&f=false>

¹² Uvádzame toto číslo ako počet členských štátov, ktoré sú zmluvnými stranami. Existuje aj 9 krajín, ktoré sú iba signatármi.

Zdroj: *Vlastné spracovanie* podľa THE WORLD BANK, *Member Countries* [online], In: The World Bank Who we are, Organisation. Washington, 2019. [citované dňa 15.12.2019]. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/about/leadership/members>

1.1.1 Medzinárodná finančná korporácia (IFC)

Medzinárodná finančná korporácia („The International Finance Corporation“)- IFC je jednou z piatich inštitúcií Skupiny Svetovej banky a má sídlo, podobne ako IBRD, v USA vo Washington D.C. Táto organizácia bola založená v roku 1956, na podporu Svetovej banky so zameraním sa na súkromný sektor, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou ekonomického rozvoja. Momentálne má 185 členských štátov.

V dnešných dňoch je to najväčšia svetová rozvojová inštitúcia, ktorá sa exkluzívne sústreďuje na súkromný sektor. Ponúka tri základné služby a to investičné, poradenské a manažment aktív. Hlavným cieľom tejto organizácie je ekonomický rozvoj dosiahnutý vďaka podporovaniu rastu produktívnych súkromných firiem v menej rozvinutých krajinách. Na dosiahnutie tohto cieľa, IFC spolupracuje so súkromnými investormi vo financovaní zariadení, ktoré by prispievali k celkovému rozvoju členskej krajiny tým, že, vytvára investície bez potreby štátnej garancie tam, kde nie je možné získať kapitál za primerané podmienky. Okrem toho IFC napomáha k vytváraniu vhodných investičných podmienok či už pre zahraničných alebo domácich investorov, poskytovaním odborných poradenských služieb firmám ako aj vládám. Napomáha tiež mobilizácii kapitálu, vytváraním vhodných investičných príležitostí.¹³

IFC koordinuje svoju činnosť s ostatnými organizáciami Skupiny Svetovej banky, ale pritom ostáva právne aj finančne nezávislá. IFC získava prakticky všetky finančné prostriedky na poskytovanie úverov prostredníctvom emitovania cenných papierov na medzinárodných kapitálových trhoch. Jej pôžičky sú diverzifikované podľa krajín, mien, splatností, aby vedela poskytnúť flexibilitu a efektivitu nákladov. Organizácia IFC má významné meno na kapitálových trhoch aj vďaka jej konštantnému ratingu AAA.^{14 15} Investície sa pohybujú v rozsahu od 1-100

¹³ INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION, *IFC the first sic decades: Leading way in private sector development*, [elektronický zdroj], Washington, International Finance Corporation, 2016. str. 9-13, Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/25402>

¹⁴ Už od roku 1989, kedy bola prvý krát ohodnotená podľa Standard & Poor's and Moody's.

¹⁵ INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION, *Funding*, [online], In. International Finance Corporation, About IFC, IFC Governance. Washington: International Finance Cooperation, 2019. [citované dňa 18.10.2019]. Dostupné na: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/CORP_EXT_Content/IFC_External_Corporate_Site/About+IFC_New/IFC+Governance/Funding/

miliónov dolárov.¹⁶ Na akomkoľvek projekte limituje IFC svoj podiel na 25%, aby zaistila účasť súkromných investorov.

1.1.2 *Mnohostranná agentúra pre investičné záruky (MIGA)*

Mnohostranná agentúra pre investičné záruky („Multilateral Investment Guarantee Agency“)- MIGA, je ďalšou inštitúciou zo Skupiny Svetovej banky a má taktiež sídlo vo Washingtone, D.C. Primárnou úlohou tejto organizácie je presadzovať priame zahraničné investície v rozvojových krajinách tým, že poskytuje záruky pre investorov a veriteľov, čím prispieva k ekonomickému rastu, znižovaniu chudoby ako aj zlepšeniu životného štandardu. Táto „poisťovňa investícií“ začala fungovať od roku 1988 s pôvodnými 29 členmi, ktorí v súčasnosti narástli na úroveň 181 členským štátov.

Cieľom záruk, ktoré MIGA poskytuje nie je ochrana pred obchodnými ale neobchodnými rizikami ako napríklad politickými. To znamená najmä proti riziku vyvlastnenia, prevodu meny, vojnových a občianskych nepokojov, porušenie kontraktu alebo zlyhaniu schopnosti splácať svoje finančné záväzky. Ďalšia pridaná hodnota tejto inštitúcie je uľahčovať investorom získavanie výhodnejších zdrojov s umiernenějšími požiadavkami ako aj poskytovanie vedomostí a znalostí ohľadom jednotlivých perspektívnych trhoch.¹⁷

MIGA sa sústreďuje na oblasti s náročnými podmienkami, kde je možné dokázať najvýraznejšie zmeny a to sú: investície do krajín, ktoré sú oprávnené v rámci IDA; investície do krajín, ktoré sú postihnuté konfliktom; investície do komplexných projektov najmä do infraštruktúry a ťažobného priemyslu a v neposlednom rade investície medzi „juhom a juhom“ čiže medzi rozvojovými krajinami navzájom. Projekty, ktoré sú financované touto inštitúciou vytvárajú pracovné miesta, prístup k pitnej vode a elektrine, posilňujú finančné systémy

¹⁶ INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION, *About IFC financing*, [online], About IFC, Frequently asked questions. Washington: International Finance Corporation 2019. [citované dňa 18.11.2019]. Dostupné na: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/about+ifc_new/faqs

¹⁷ MULTILATERAL INVESTMENT GUARANTEE AGENCY, *About Us*, [online], In: Multilateral Investment Guarantee Agency. Washington: Multilateral Investment Guarantee Agency, 2019. [citované dňa 20.11.2019]. Dostupné na: <https://www.miga.org/about-us>

a napomáhajú pri transfere vedomostí a technologických znalostí.¹⁸ Od roku jej vzniku, MIGA poskytla záruky do 114 rozvíjajúcich sa krajín v celkovej výške dosahujúcej 55 miliárd \$.¹⁹

MIGA slúži aj ako zastrašovací element voči vládnym opatreniam, ktoré by mohli ohroziť plynulý tok zahraničných investícií. S cieľom minimalizácie následkov táto inštitúcia poskytuje priestor pre obe strany na vyriešenie potenciálnych konfliktov, ktoré by sa mohli zrodiť. Sťažnosť môže podať aj zahraničný investor, ale aj prijímajúca vláda pokiaľ nastala domnienka o nesplnení zmluvných povinností. Ak nastane prípad, že jednotlivé sťažnosti sa nedajú vyriešiť, investor predloží žiadosť o kompenzáciu, ktorá je následne spracovaná.²⁰

1.1.3 Medzinárodné centrum pre riešenie investičných sporov (ICSID)

Ako už spomínané inštitúcie aj Medzinárodné centrum pre riešenie investičných sporov (International Centre for Settlement of Investment Disputes)- ICSID, tvorí ďalšieho člena Skupiny Svetovej banky a jej sídlo sa tiež nachádza v hlavnom meste USA. Táto medzinárodná inštitúcia začala operovať od roku 1966, bola založená pod Konvenciou o urovnávaní investičných sporov medzi štátmi a príslušníkmi iných štátov. Dnes združuje 154 zmluvných štátov.²¹ Je to svetový líder v riešení medzinárodných investičných sporov. Vďaka nespočetným skúsenostiam v danej oblasti a riešenia niekoľko významných a dôležitých sporov, mnoho investičných zmlúv, kontraktov ako aj práv sa odvoláva práve na ICSID ako na fórum riešenia sporov medzi investormi a štátmi.

Je to nezávislá, apolitická organizácia, ktorá podporuje zahraničné investície tým, že umožňuje realizovať dohodu a arbitráž pri investičných sporoch, čím zvyšuje vzájomnú dôveryhodnosť medzi štátmi a zahraničnými investormi. Má tiež právo riešiť spory medzi štátmi

¹⁸ WORLD BANK, *A guide to the World bank*. [elektronický zdroj], 3. Vydanie. World Bank Publications, 2011. str. 25-27. [citované dňa 20.11.2019]. ISBN 9780821386576. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=llGGLpd1umMC&printsec=frontcover&dq=creation+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi54r3fvLPgAhUpM-wKHRhLBZoQ6AEIUzAG#v=onepage&q&f=false>

¹⁹ MULTILATERAL INVESTMENT GUARANTEE AGENCY, *2019 Annual Report*, [online], In: Multilateral Investment Guarantee Agency, Annual reports. Washington: Multilateral Investment Guarantee Agency, 2019. [citované dňa 20.11.2019]. Dostupné na: <https://www.miga.org/2019-annual-report>

²⁰ MULTILATERAL INVESTMENT GUARANTEE AGENCY, *Dispute Resolution*, [online], In: Multilateral Investment Guarantee Agency, What we do. Washington: Multilateral Investment Guarantee Agency, 2019. [citované dňa 28.11.2019]. Dostupné na: <https://www.miga.org/dispute-resolution>

²¹ INTERNATIONAL CENTRE FOR SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES, *Database of ISCID Member states*, [online], In: International centre for settlement of investment disputes, About, Member States. Washington: International centre for settlement of investment disputes, 2019. [citované dňa 28.11.2019]. Dostupné na: <https://icsid.worldbank.org/en/Pages/about/Database-of-Member-States.aspx>

navzájom, pokiaľ existuje investičná dohoda. Okrem riešenia investičných sporov dohodou, ICSID taktiež umožňuje arbitráž a zhromažďovanie faktov.²²

Riešenie investičných sporov nevykonáva priamo ICSID, ale rieši sa to prostredníctvom zmierovacích komisií alebo arbitrážnych tribunálov, ktoré sú vytvárané na princípe „ad hoc“ pre jednotlivé spory. Najčastejšia procedúra je arbitráž, kde sa tribunál skladá z 3 členov, ktorí sú nezávislí a pochádzajú z rôznych členských štátov. Procesy v rámci ICSID sú navrhnuté tak, aby brali na vedomie špecifické vlastnosti každého investičného sporu a sporných strán a taktiež zachovali rovnováhu medzi záujmami investora a host'ujúcej krajiny.²³

Zodpovednosť za správne fungovanie tejto organizácie majú dva orgány a to Správna rada a Sekretariát. Správnej rade predsedá prezident Svetovej banky.²⁴ Sekretariát ICSID sa skladá približne zo 70 zamestnancov a tento orgán je priamo súčasťou jednotlivých pojednávaní vychádzajúcich z ICSID, ale je zapojený aj do sporov, ktoré priamo nesúvisia s ICSID. Pôsobí aj ako informačné centrum, ktoré vytvára dokumenty potrebné pre jednotlivé členské štáty ale aj na oboznámenie verejnosti.²⁵

1.1.4 Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj (IBRD)

V tejto podkapitole sa budeme venovať IBRD („International Bank for Reconstruction and Development“), ktorá je pôvodnou inštitúciou, vďaka ktorej dnes môže existovať Skupina Svetovej banky. Ako už bolo spomínané v predchádzajúcej kapitole, IBRD vznikla v roku 1944 s cieľom obnovenia vojnou zničenej Európy a neskôr zmenila kurz svojho zamerania smerom ku krajinám Afriky, Ázie a Latinskej Ameriky na odstránenie chudoby vo svete. Dnes je považovaná

²² WORLD BANK, *A guide to the World bank*. [elektronický zdroj], 3. Vydanie. World Bank Publications, 2011. str. 27-29. [citované dňa 28.11.2019]. ISBN 9780821386576. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=llGGLpd1umMC&printsec=frontcover&dq=creation+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi54r3fvLPgAhUpM-wKHRhLBZoQ6AEIUzAG#v=onepage&q&f=false>

²³ INTERNATIONAL CENTRE FOR SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES, *About ICSID*, [online], In: International Centre for Settlement of Investment Disputes. Washington: International Centre for Settlement of Investment Disputes, 2019. [citované dňa 02.12.2019]. Dostupné na: <https://icsid.worldbank.org/en/Pages/about/default.aspx>

²⁴ INTERNATIONAL CENTRE FOR SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES, *Structure; Administrative Council and Secretariat*, [online], In: International Centre for Settlement of Investment Disputes, About. Washington: International Centre for Settlement of Investment Disputes, 2019. [citované dňa 02.12.2019]. Dostupné na: <https://icsid.worldbank.org/en/Pages/about/Structure.aspx>

²⁵ INTERNATIONAL CENTRE FOR SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES, *Secretariat*, [online], In: International Centre for Settlement of Investment Disputes, About, Washington: International Centre for Settlement of Investment Disputes, 2019. [citované dňa 02.12.2019]. Dostupné na: <https://icsid.worldbank.org/en/Pages/about/Secretariat.aspx>

za najväčšiu rozvojovú banku a má 189 členských štátov. Úzko spolupracuje s ostatnými inštitúciami Skupiny Svetovej banky a snaží sa dosiahnuť stanovené ciele tým, že poskytuje pôžičky, záruky, rizikový manažment a iné služby krajinám so stredným príjmom a úverovateľným najchudobnejším krajinám.

Ako väčšina inštitúcií Skupiny Svetovej banky aj IBRD má dva základné orgány a to Radu guvernérov a Radu výkonných riaditeľov. Akcionármi IBRD sú suverénne vlády a dlžnícke krajiny, ktoré majú každá jedného reprezentanta v Rade guvernérov, ako najvyššieho orgánu, ktorý im dáva možnosť hlasovania pri ustanovení politik a pri schvaľovaní jednotlivých pôžičiek. Okrem jedného guvernéra, ktorý je väčšinou minister financií alebo jeho tajomník, sa volí aj jeho prípadný náhradník. Rada guvernérov sa stretáva raz ročne, volí si vlastného prezidenta, ktorí jej následne predsedá. Rada guvernérov presunula právo rozhodovať o všetkých záležitostiach IBRD na Radu výkonných riaditeľov, okrem tých, ktoré podľa zakladajúcej zmluvy spadajú výhradne do právomoci Rady guvernérov. Tento orgán je zložený z 25 výkonných riaditeľov pričom päť z nich volia členské krajiny, ktoré vlastnia najväčší podiel akcií a zvyšok volia guvernéri ostatných členských štátov.²⁶ Krajiny s najväčším kapitálovým podielom sú USA, Japonsko, Čína, Nemecko, Francúzsko ako môžeme vidieť aj v tabuľke číslo 2.²⁷

Tabuľka č.2 **Krajiny s najväčším kapitálovým podielom v IBRD za rok 2020**

ČLEN	HODNOTA \$	PERCENTO \$	POČET HLASOV	PERCENTO HLASOV
USA	38 450,2	16,32	385 235	15,44
Japonsko	19 297,7	8,19	193 710	7,77
Čína	11 863,2	5,04	119 365	4,78
Nemecko	10 097,4	4,29	101 707	4,08
Francúzsko	9 404,5	3,99	94 778	3,80

²⁶ WORLD BANK, *A guide to the World bank*. [elektronický zdroj], 3. Vydanie. World Bank Publications, 2011. str. 10-14. [citované dňa 24.02.2020]. ISBN 9780821386576. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=llGGLpd1umMC&printsec=frontcover&dq=creation+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi54r3fvLPgAhUpM-wKHRhLBZoQ6AEIUzAG#v=onepage&q&f=false>

²⁷ THE WORLD BANK, *Subscriptions and voting power of member countries*, [online], In: The World Bank, Who We Are, Organization, Country 2020. Washington, 2020. [citované dňa 24.02.2020]. Dostupné na: <http://pubdocs.worldbank.org/en/795101541106471736/IBRDCountryVotingTable.pdf>

Zdroj: *Vlastné spracovanie*, podľa THE WORLD BANK, *Subscriptions and voting power of member countries*, [online], In: The World Bank, Who We Are, Organization, Country 2020. Washington, 2020. [citované dňa 24.02.2020]. Dostupné na: <http://pubdocs.worldbank.org/en/795101541106471736/IBRDCountryVotingTable.pdf>

IBRD je akciová spoločnosť, čiže väčšinu svojich finančných zdrojov získava na svetových kapitálových trhoch. Jej pôsobnosť od roku 1944 jej umožnila poskytnúť viac ako 500 miliárd \$ vo forme pôžičiek na zníženie chudoby vo svete. Z danej sumy sa členské vlády ako akcionári podieľali na príspevku v hodnote približne 14 miliárd \$. Podobne ako IFC si aj IBRD udržiava už od roku 1959 najvyšší rating: AAA, čo zvyhodňuje jej pozíciu na finančných trhoch. Umožňuje jej to požičiavať si finančné zdroje za nízke náklady, ktoré ponúka rozvíjajúcim sa krajinám so strednými príjmami za prijateľných podmienok. Týmto pomáha k tomu, aby rozvojové projekty mohli plynulo pokračovať. IBRD sa tiež snaží pôsobiť ako katalyzátor súkromného kapitálu. Cieľom tejto inštitúcie nie je maximalizovať svoj profit, ale zarobiť dostatočné množstvo finančných prostriedkov na to, aby si udržala svoju finančnú spôsobilosť a zachovala svoje rozvojové aktivity.²⁸ Napriek tomu, že IBRD každoročne zarába malú časť z jej pôžičiek, väčšiu časť svojich príjmov získava z investícií vlastného kapitálu. Tento kapitál sa skladá z vytvorených rezerv počas rokov jej pôsobenia a z kapitálov vkladov od jej 189 členských štátov. Financie sú použité na prevádzkové náklady, doplnenie rezerv na posilnenie súvahy. Veľká časť finančných prostriedkov je prevedená do fondu IDA, ktorý je určený pre najchudobnejšie krajiny.

Ako už bolo spomínané IBRD sa primárne zameriava na krajiny so stredným príjmom, ktoré sú akcionári a zároveň aj klienti a tie tvoria až 60% jej portfólia. Podľa klasifikácie Svetovej banky je možné do tejto skupiny zaradiť:

- Krajiny s nižším-stredným príjmom: 1 026 – 3 995\$ HDP/obyvateľ
- Krajiny s vyšším- stredným príjmom: 3,996 - 12,375\$ HDP/obyvateľ²⁹

Tieto krajiny sú významným aktérom v celosvetovej ekonomike, pretože tvoria veľký podiel na importe z vyspelých ekonomík ako aj z tých chudobných. Sú na ceste k zvyšovaniu ekonomického rastu, majú významný sociálny progres a hrajú dôležitú rolu pri globálnych výzvach. Taktiež sú to krajiny, v ktorých sa nachádza až 70% najchudobnejšej populácie, zväčša

²⁸ WORLD BANK, *A guide to the World bank*. [elektronický zdroj], 3. Vydanie. World Bank Publications, 2011. str. 10-14. [citované dňa 13.12.2019]. ISBN 9780821386576. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=llGGLpd1umMC&printsec=frontcover&dq=creation+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi54r3fvLPgAhUpM-wKHRhLBZoQ6AEIUzAG#v=onepage&q&f=false>

²⁹ THE WORLD BANK, BLOGS, *New country Classifications by income level: 2019-2020*, [online], In: The World Bank Blogs, Open Data. Washington: 2020 [citované dňa 14.12.2019]. Dostupné na: <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-country-classifications-income-level-2019-2020>

v odľahlých oblastiach štátu. Ich limitovaný prístup ku kapitálu má za následok ich väčšiu zraniteľnosť voči cezhraničným hrozbám ako je globálne otepľovanie, kríza, migrácia alebo pandémie.³⁰ Okrem krajín so stredným príjmom, IBRD spolupracuje taktiež aj s krajinami, ktoré sú oficiálne zaradené do IDA, čiže najchudobnejšie krajiny. Majú síce nízke príjmy na obyvateľa, ale sú oprávnené na pôžičku aj od IBRD vďaka ich úverovej schopnosti. IBRD výrazne podporuje rast jednotlivých krajín, aby boli schopné postúpiť z inštitúcie IDA do IBRD.³¹

IBRD má širokú ponuku, ktorá sa delí na dve základné skupiny a to finančné produkty a služby. Jednotlivé finančné produkty sú ponúkané vo forme pôžičiek, záruk, grantov. IBRD ponúka viacero možností ako získať tieto finančné zdroje a jeden z typov je zameranie sa na konkrétny projekt, do ktorého sa investuje a zvyčajne je to v oblasti infraštruktúry, ľudského rozvoja, poľnohospodárstva alebo administratívy verejného sektora. Tieto projekty majú dĺžku od 5-10 rokov a IBRD je angažovaná počas celej dĺžky jeho pôsobenia. Existuje aj možnosť vytvorenia plánu, ktorý sa skladá z viacerých menších projektov, ktoré majú definované potreby výšky investície a stanovené ciele. Výhodou tohto typu je možnosť distribúcie finančných zdrojov aj na základe politickej zmeny v krajine prípadne iných obmedzení. Pri poskytovaní finančných zdrojov si IBRD dáva záležať aj na právnych záležitostiach, ktoré predchádzajú tomuto úkonu. Je to stanovenie a udržiavanie makroekonomických ukazovateľov, vytvorenie reformných programov a tiež vytvorenie postupu a jednotlivých krokov pri nedodržaní podmienok medzi bankou a klientom. Cieľom je podporiť dlžníka v dosahovaní udržateľného rozvoja cez politické programy a inštitucionálne opatrenia ako napríklad posilnenie verejného finančného manažmentu, zlepšovanie investičného prostredia, diverzifikácia ekonomiky a zameranie sa na nedostatky pri poskytovaní služieb. Podporuje to rozpočet, ktorý môže byť následne krajinou použitý na dané procesy a oblasti.³²

³⁰ THE WORLD BANK- IBRD, Who We Are [online], In: International Bank for Reconstruction and Development, Who we are, Overview. Washington, 2019. [citované dňa 15.12.2019]. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/who-we-are/ibrd>

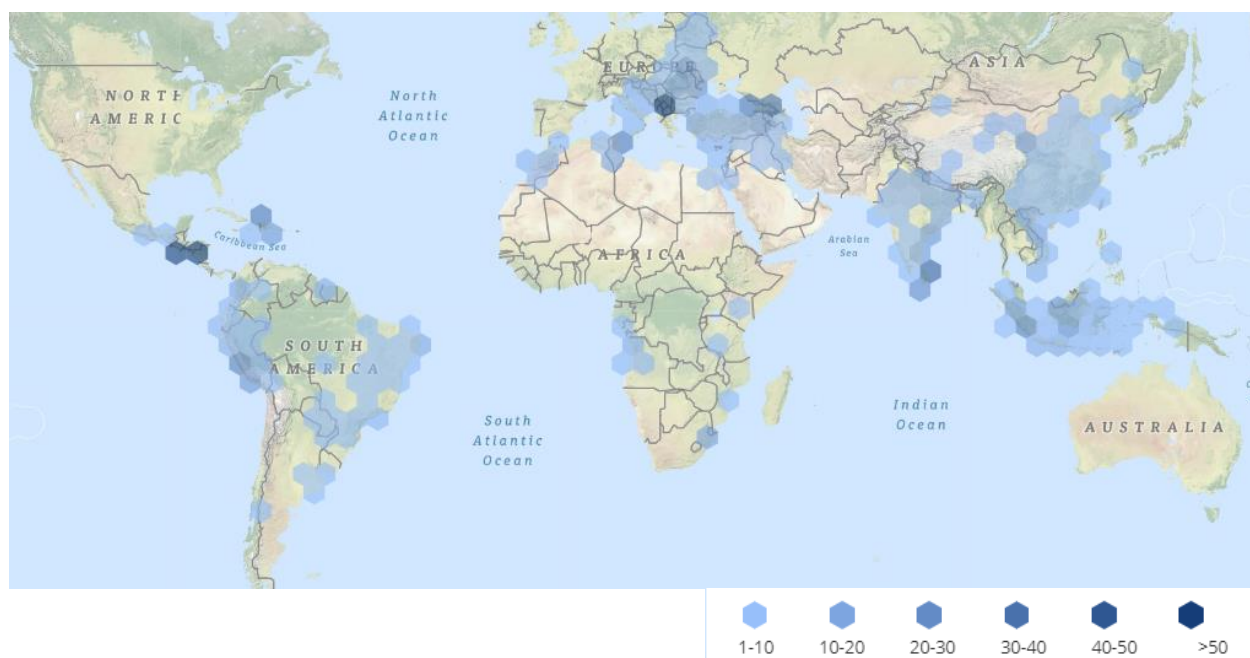
³¹ WORLD BANK, *A guide to the World bank*. [elektronický zdroj], 3. Vydanie. World Bank Publications, 2011. str. 12-17. [citované dňa 15.12.2019]. ISBN 9780821386576. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=llGGLpd1umMC&printsec=frontcover&dq=creation+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi54r3fvLPgAhUpM-wKHRhLBZoQ6AEIUzAG#v=onepage&q&f=false>

³² THE WORLD BANK- IBRD, *Financing products and advisory services* [online], In: International Bank for Reconstruction and Development, What We Do, Products and Services. Washington, 2019. [citované dňa 15.12.2019]. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services#2>

Na rozdiel od komerčných pôžičiek, IBRD navyše poskytuje a umožňuje presun technickej pomoci a potrebných odborných rád. To zahŕňa analytickú podporu v počiatočnej fáze prípravy projektu ako aj následné sledovanie vývoja a úspešnosti projektu. V tomto prípade teda vyzdvihujeme poradenské služby, ako druhú skupinu ponuky banky. Tieto služby majú za cieľ podporovať dosiahnutie stanovených cieľov vytváraním analytických reportov, rozvojových stratégií, vyhodnocovanie vplyvu.

Na nasledujúcej mape môžeme vidieť projekty, ktoré financuje samotná IBRD a boli schválené a rozbehnuté v roku 2019. Najväčšie množstvo projektov bolo spustených v Ázii, Európe ale tiež aj v Južnej Amerike. Zhrnutie na rok 2019 je: 116 projektov vo výške 19 miliárd \$ operujúc v 1181 lokalitách v rámci sveta, ktoré sa nachádzajú dohromady v 35 krajinách.³³

Obrázok č.1 **Mapa IBRD projektov spustených v roku 2019**

Zdroj: THE WORLD BANK, *The World Bank Maps* [online], In: The World Bank Group, Maps, Washington, 2019. [citované dňa 15.02.2020]. Dostupné na: <https://maps.worldbank.org/>

³³ THE WORLD BANK, *The World Bank Maps* [online], In: The World Bank Group, Maps, Washington, 2019. [citované dňa 15.02.2020]. Dostupné na: <https://maps.worldbank.org/>

1.1.5 Medzinárodná Asociácia pre Rozvoj (IDA)

„International Development Association“ – IDA, je posledná inštitúcia zo Skupiny Svetovej banky. Ako už bolo spomínané spolu s IBRD vytvárajú Svetovú banku. Po rekonštrukcii povojnovej Európy po Druhej svetovej vojne, IBRD zamerala svoju pozornosť na nové nezávislé rozvojové štáty. Už v tom období bolo ale zrejmé, že tieto rozvojové chudobné štáty si nemôžu dovoliť požičovať finančné zdroje od IBRD za daných podmienok. Na základe tejto skutočnosti sa členské štáty rozhodli založiť ďalšiu inštitúciu, ako doplnujúcu k IBRD, ktorá začala operovať od roku 1960. Umožnila chudobným krajinám požičovať si finančné zdroje za jednoduchších podmienok. Cieľovou skupinou pre túto inštitúciu sú najchudobnejšie krajiny na svete, ktorých je v dnešných dňoch 76 a z toho 39 sa nachádza na Africkom kontinente. IDA ako organizácia združuje spolu 173 členských štátov. Spoločne pracujú na zlepšení ekonomickej situácie v týchto chudobných krajinách poskytovaním finančných prostriedkov za prijateľných podmienok, ktoré by za normálnych okolností boli pre ne takmer nedosiahnuteľné na súkromných trhoch.³⁴

IDA ponúka pôžičky za zvýhodnených podmienok, čo znamená, že úrokové poplatky majú byť nulové alebo veľmi nízku hodnotu. Rozhodovací faktor na udelenie pôžičky je ich riziko zadlženosti. Pri vysokej miere rizika získajú krajiny pôžičku na 100% vo forme grantu. V prípade stredného rizika zadlženia je táto finančná pomoc poskytnutá z 50% vo forme grantu. Krajiny nespádajúce ani do jednej zo spomínaných skupín získavajú pomoc za bežných podmienok alebo v zmiešanej forme, kde splácanie daných pôžičiek je predĺžené na obdobie 25 až 38 rokov. IDA poskytuje aj možnosť odkladu na 5 až 10 ročné obdobie. Navyše okrem poskytovania veľmi výhodných pôžičiek ponúka možnosť výraznej úľavy pri splácaní dlhu. Funguje to prostredníctvom dvoch iniciatív a to pre vysoko zadlžené chudobné krajiny „Heavily Indebted Poor Countries Initiative“ a multilaterálna iniciatíva na odpustenie dlhov „Multilateral Debt Relief Initiative“. Tieto iniciatívy pomáhajú najchudobnejším krajinám znížiť svoj dlh, ktorý nie sú schopné splácať a brzdi ich to v ďalšom vývoji a možnosti investovať ďalej získané finančné zdroje. Musia byť ale splnené prísne kritéria, ktoré sa podrobne hodnotia.

³⁴ WORLD BANK, *A guide to the World bank*. [elektronický zdroj], 3. Vydanie. World Bank Publications, 2011. str. 17-21. [citované dňa 16.12.2019]. ISBN 9780821386576. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=llGGLpd1umMC&printsec=frontcover&dq=creation+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi54r3fvLPgAhUpM-wKHRhLBZoQ6AEIUzAG#v=onepage&q&f=false>

Z dôvodu heterogenosti jednotlivých chudobných krajín sa IDA snaží pokryť všetky oblasti s výskytom problémov. Podporuje finančnými prostriedkami mnoho rozvojových aktivít v oblastiach, ako je napríklad základné vzdelanie, zdravotné potreby, pitná voda, poľnohospodárstvo, zlepšenie podnikateľského prostredia, infraštruktúry a inštitucionálne reformy. Vďaka finančnej podpore smerujú krajiny k vyššiemu ekonomickému rastu, rovnocennosti, zvýšeniu počtu pracovných miest, vyšším príjmom a vyššej životnej úrovni. Na obdobie od 2017- 2020, ktoré je nazývané IDA18, inštitúcia venovala špeciálnu pozornosť piatim tematickým oblastiam a to klimatickým zmenám, pohlavie a rozvoj, krehkosť, konflikt a násilie, pracovné pozície a ekonomická transformácia, inštitúcie a riadenie.³⁵ Posledné doplnenie rozpočtu, ktoré bližšie vysvetlíme v nasledujúcom odstavci, sa udialo koncom decembra a tento rozpočet je naplánovaný na obdobie 2020-2023 a nazýva sa IDA19. V tomto období hlavné zameranie bude do oblastí ako zdravie a výživa, bezpečnosť pri pôrode, zvýšenie prístupu k internetu, vakcinácia, obnoviteľné zdroje energie a kvalitnejšie vládnutie v krajinách.³⁶

IBRD aj IDA zdieľajú to isté sídlo, vo Washingtone D.C. a aj zamestnancov. Spôsob hodnotenia projektov na základe prísnych štandardov je taktiež totožný. Rozdiel spočíva vo financovaní daných inštitúcií, kde IBRD získava väčšinu zdrojov na finančných trhoch a na druhej strane IDA je historicky financovaná z veľkej časti príspevkami od vlád svojich členských štátov. Darcovia sa stretávajú pravidelne každé tri roky na to, aby doplnili IDA finančné zdroje a prehodnotili jej politický rámec. Ďalšie finančné zdroje, ktoré tvoria časť rozpočtu IDA pochádzajú z jej vlastných príjmov z pôžičiek a najmä z príspevkov ostatných inštitúcií Skupiny Svetovej banky a to od IBRD a IFC.³⁷ Pri vytváraní rozpočtu IDA19 na ďalšie tri roky vznikla dohoda medzi štátmi, ktorej výsledkom boli rekordné príspevky štátov vo výške 82 miliárd \$, čo predstavuje 3% nárast oproti IDA18. Z celkovej sumy až 53 miliárd \$ bude smerovať do Afriky.³⁸

³⁵ INTERNATIONAL DEVELOPEMENT ASSOCIATION, *IDA18 Replenishment*, [online], In: International development association, Replenishments, IDA18 replenishment Washington, 2019. [citované dňa 17.12.2019]. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/replenishments/ida18-replenishment>

³⁶ INTERNATIONAL DEVELOPEMENT ASSOCIATION, *IDA19 Replenishment*, [online], In: International development association, Replenishments, IDA19 replenishment Washington, 2020. [citované dňa 20.02.2020]. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/replenishments/ida19-replenishment>

³⁷ WORLD BANK GROUP- IDA, *International Development Association*, [online], In: International Development Association, Files, IDA brochure 2018. Washington, 2019. [citované dňa 17.12.2019]. Dostupné na: http://ida.worldbank.org/sites/default/files/pdfs/1-ida_brochure_2018.pdf

³⁸ INTERNATIONAL DEVELOPEMENT ASSOCIATION, *IDA19 Replenishment*, [online], In: International development association, Replenishments, IDA19 replenishment Washington, 2020. [citované dňa 20.02.2020]. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/replenishments/ida19-replenishment>

Napriek rekordnému doplneniu finančných zdrojov do rozpočtu, ich množstvo stále nezodpovedá potrebám všetkých týchto krajín. Akonáhle darcovia ustanovia svoje čiastky, už sú nemeniteľné a veľkosť rozpočtu je pevná. Z toho dôvodu je nesmierne dôležité, aké IDA urobí rozhodnutia na prerozdelenie nedostatkových financií medzi svoje členské štáty. Toto rozhodnutie je založené na niekoľkých kritériách, ktoré zahrňujú výšku príjmov, výkon pri manažovaní svojej ekonomiky a v neposlednom rade aj vývin pretrvávajúcich projektov IDA. Dve základné kritéria, ktoré sú nevyhnutné na to, aby krajina bola oprávnená na IDA pôžičky sú:

- Relatívna chudoba zadefinovaná HDP na obyvateľa musí byť pod stanovenou hraničnou hodnotou, ktorá sa každoročne obnovuje. Na rok 2020 je táto hodnota stanovená na 1 175\$.
- Nedostatok úverovej schopnosti požičať si za trhových podmienok a preto nevyhnutná potreba požičať si za primeranejších podmienok na to, aby krajina mohla pokračovať vo svojich rozvojových programoch.

Krajina sa následne musí preukázať vypracovanými dokumentami ako plánuje implementovať politiky, ktoré majú podporovať ekonomický rast a znižovanie chudoby.³⁹

V najbližšej dekáde mnoho krajín smeruje k tomu, aby postúpili z IDA do IBRD, a to vďaka zvýšenému ekonomickému rastu, nárastu príjmov na obyvateľa, zvýšenej životnej úrovne. Táto skutočnosť by mala z časti odľahčiť financovanie IDA, ale napriek tomu si táto inštitúcia uvedomuje, že v dnešných dňoch je stále potrebné podporovať 75 krajín.⁴⁰ IDA sa snaží neustále prinášať nové nápady na získavanie finančných zdrojov a celkové skvalitnenie procesov. Z toho dôvodu pri vytváraní IDA18 priniesli tri inovácie, ktoré slúžia na efektívnejšie dosiahnutie cieľov.

Prvá inovácia sa týka súkromného sektora. Výzvy v jednotlivých krajinách limitujú ďalší rast súkromného sektora. Tieto problémy sa týkajú napríklad infraštruktúry, nedostatku financovania malých a stredných podnikov, čo spôsobuje nedostatok pracovných miest. Ďalší problém, ktorému väčšina rozvojových krajín čelí, sa týka ich meny, kde krajiny nemajú možnosť dostupného dlhodobého financovania v domácej mene.⁴¹ S tým súvisí aj fluktuácia meny, tá môže

³⁹ WORLD BANK GROUP- IDA, *International Development Association*, [online], In: International Development Association, Files, IDA brochure 2018. Washington, 2019. [citované dňa 17.12.2019]. Dostupné na: http://ida.worldbank.org/sites/default/files/pdfs/1-ida_brochure_2018.pdf

⁴⁰ INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION, *Infographic: How IDA reduces Poverty*, [online], In: International Development Association, What is IDA, What We Do, Infographic. Washington, 2019. [citované dňa 17.12.2019]. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/what-is-IDA/what-we-do/how-ida-reduces-poverty>

⁴¹ INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION, *Innovating IDA's Work*, [online], In: International Development Association, What is IDA, Innovating IDA's work. Washington, 2019. [citované dňa 18.12.2019]. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/what-is-IDA/what-we-do/innovating-ida-work>

byť ovplyvnená vojnami alebo výkyvom jednotlivých trhov. Inovácia spočíva vo väčšej angažovanosti Skupiny Svetovej banky a to konkrétne IFC a MIGA, ktoré sa zamerajú na zvyšovanie investícií súkromného sektora v krajinách a zvýšením ich finančných podielov.

Druhá inovácia sa zameriava na prebiehajúcu utečeneckú krízu. IDA18 poskytne nízko príjmovým host'ovským krajinám finančnú pomoc, na základe počtu utečencov a tiež poskytne dlhodobú stratégiu, aby aj komunita host'ovskej krajiny a jednotliví utečenci profitovali z danej skutočnosti. Host'ovské krajiny sa majú následne zamerať na to, aby znižovali negatívne následky prílevu utečencov, vytvárali možnosti pre utečencov na zaradenie sa do komunity a posilnili svoju pripravenosť na ďalšie prílevy utečencov.⁴²

Posledná, tretia inovácia spočíva v tom, že IDA začala operovať na svetových kapitálových trhoch. Finančné zdroje už nebudú pozostávať iba s príspevkov členských štátov, ale bude aj emitovať IDA cenné papiere. Bude mať možnosť spojiť darcovské príspevky s požičiavaním si na trhu, čo navýši celkový objem zdrojov.⁴³

V tejto časti sme si prešli celkovú štruktúru skupiny Svetovej banky pre lepšie porozumenie ich vzájomnej podpory a spolupráce. Naše hlavné zameranie v rámci tejto práce budú ale naďalej dve inštitúcie, ktoré tvoria Svetovú banku. Z toho dôvodu spôsob ich financovania a fungovanie daných inštitúcií je nevyhnutné pochopiť. V nasledujúcej časti si bližšie predstavíme pojem chudoba a jej súčasný stav vo svete. Tieto dve základné zložky práce následne spoločne aplikujeme na Africký kontinent a detailnejšie to budeme analyzovať.

1.2 Chudoba vo svete

Predmetom danej diplomovej práce je znižovanie chudoby. Je to problém, ktorý zasahuje všetky štáty na našej planéte a má výrazný negatívny vplyv na svetovú ekonomiku. V dnešných dňoch je boj proti chudobe už súčasťou politiky každej krajiny. Chudoba má vplyv nielen na štáty, ktoré sú považované za chudobné alebo nerozvinuté, ale aj na tie, ktoré sú už vyspelé „bohaté“ ekonomiky. Je to aj vďaka fenoménu globalizácie na základe, ktorého sú štáty v dnešných dňoch navzájom poprepájané a závislé. Celosvetový problém s chudobou sa stáva ďalej čoraz vážnejší a to aj z dôvodu postupného rozvoja krajín a tým priamoúmerným rastom spotreby a rastu

⁴² INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION, *Innovating IDA's Work*, [online], In: International Development Association, What is IDA, Innovating IDA's work. Washington, 2019. [citované dňa 18.12.2019]. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/what-is-IDA/what-we-do/innovating-ida-work>

⁴³ Ibid.

obyvateľstva, čím sa zvýrazňujú rozdiely v príjmoch, navyšujú sa ceny a obmedzuje sa prístup k surovinám.

Ako už bolo spomínané, chudoba je konštantný problém, ktorý neustále vytvára nové politické alebo morálne výzvy. Pojem chudoba je celosvetovo známe slovo a jednotlivci majú určité predstavy o jeho význame a veria, že chápu jeho podstatu a význam. Význam tohto slova je ale nešpecifikovaný a široký, preto jeho výklady môžu mať rôzne podoby. Tieto podoby záležia od základného konceptu chudoby, ktorý máme my práve na mysli. Neurčitosť tohto pojmu môže teda viesť k vytvoreniu viacerých konceptov na základe, ktorých sa následne vytvoria viaceré definície, ktoré nás navedú k rozdielnym chápaniam danej terminológie. Toto rozmanité chápanie pojmu ovplyvňuje metódy na kalkuláciu chudoby vo svete čiže počet ľudí, krajín, oblastí. Problematike chápania tohto pojmu sa budeme venovať v nasledujúcich podkapitolách, kde predstavíme chápanie chudoby, definície a následne aj stav chudoby vo svete v dnešných dňoch s porovnaním z minulosti. Budeme sa tiež venovať aj dôvodom, ktoré majú výrazný vplyv na vznik a pretrvávajúce chudoby v krajinách.

1.2.1 *Koncepty chudoby*

Najjednoduchší koncept chudoby sa vzťahuje na nedostatok základných prostriedkov na prežitie. To znamená, že chudobní sú tí, ktorí aj za normálnych podmienok nemajú dostatočné možnosti na to, aby boli schopní si zabezpečiť potravu alebo vhodné oblečenie a existuje tu veľké riziko úmrtia ako následok týchto skutočností.⁴⁴ Takéto chápanie pojmu chudoba je častým vysvetlením, preto je aj mnohokrát globálne uznávané. Na svete sa nachádza značné množstvo krajín, ktorých obyvatelia žijú v takýchto nevhodných podmienkach, preto môžeme tvrdiť, že sa nachádzajú v extrémnej chudobe. Ako sme spomínali, je to nedostatok základných potrieb jednotlivcov a dôvodom je nízky príjem na obyvateľa a ďalšie faktory vychádzajúce zo silnej koncentrácie chudoby v krajine.

Táto definícia chudoby ale zaznamenala nárast kritiky najmä v tých častiach sveta, kde bola dosiahnutá vyššia životná úroveň. Krajiny dosahovali vysoký ekonomický rast a viditeľné zníženie výskytu extrémnej chudoby, z toho dôvodu je daná definícia chudoby relatívna. V tomto prípade

⁴⁴ WORLD BANK GROUP, *Monitoring Global Poverty: Report of the Commission on Global Poverty*, [online], In: International Bank for Reconstruction and Development, Documents and Reports, Washington, 2017, 263 strán, ISBN 9781464809620, Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/25141/9781464809613.pdf?sequence=6>

sa chudoba vzďaľuje viac od minimálnych, fyzických potrieb na prežitie a koncept chudoby sa sústreďuje viac aj na sociálne prežitie a pripája premennú kvality života, na ktorú by mal mať nárok aj chudobný obyvateľ. Pod touto premennou si môžeme predstaviť sociálne zaradenie, zahrnutie alebo vylúčenie od obyvateľstva, spoločnosti a podobne.⁴⁵ Toto relatívne definovanie chudoby už nevychádza iba zo základného prežitia ale aj bytím súčasťou určitej spoločnosti v rámci obyvateľstva tým, že človek má prístup k ďalším potrebným zariadeniam, ktoré napomáhajú k udržaniu vedenia života obyvateľa na určitej úrovni.

Pri analyzovaní pojmu chudoba sa postupne dopracúvame k základnému elementu, ktorý charakterizuje chudobu, či už relatívnu alebo absolútnu. Je to úroveň materiálneho zabezpečenia, ktorý vymedzuje chudobných. Problematika chudoby je teda vyjadrená množstvom materiálnych zdrojov, vo väčšine prípadov vyjadrených peniazmi. Peniaze sú spôsob ako získať žiadané služby alebo produkty. Ako je všeobecne známe, chudobní ľudia trpia nedostatkom týchto finančných zdrojov. Rozmer tohto nedostatku ale definuje úroveň chudoby, ktorú obyvatelia dosahujú. Musíme si teda uvedomiť, že peniaze samé o sebe nie sú problémom chudoby, ale to aký efekt má tento nedostatok na životy chudobných. Nedostatok peňazí slúži ako hrubý indikátor a pri sústredení sa iba na tento jeden element vzniká veľká šanca, že ostatné dimenzie chudoby budú prehliadnuté.⁴⁶

Chudoba nemôže byť založená čisto na myšlienke toho, čo sa za peniaze môže kúpiť, čiže na monetárnej zložke. Daná problematika má tiež morálnu stránku. Je potrebné si uvedomiť, že chudobní ľudia žiaľ nie sú schopní si udržať určitú úroveň kontroly nad ich vlastným životom tak, aby robili samostatné rozhodnutia. Pre väčšinu je to každodenné rozhodovanie sa od najzákladnejších otázok až po tie najkomplikovanejšie, kde musia veľmi prísne zvážiť, ako budú zaobchádzať s nedostatočnými prostriedkami, ktoré majú k dispozícii. V mnohých situáciách sú nútení urobiť nesprávne rozhodnutia iba na základe nedostatku materiálnych prostriedkov.

Ako bolo spomínané pojem chudoba je veľmi široký a zahŕňa viacero dimenzií a aspektov, ktoré sa líšia od krajiny ku krajine. Preto je nesmierne dôležité uvedomiť si fakt, že chudoba má

⁴⁵ WORLD BANK GROUP, *Monitoring Global Poverty: Report of the Commission on Global Poverty*, [online], In: International Bank for Reconstruction and Development, Documents and Reports, Washington, 2017, 263 strán, ISBN 9781464809620, Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/25141/9781464809613.pdf?sequence=6>

⁴⁶ J. DIXON and D. MACAROV, *Poverty: A persistent Global Reality*, . [elektronický zdroj], Routledge, London, 2002, 304 strán. [citované 19.12.2019]. ISBN 041514681. Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=TLuGAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=definitions+of+poverty&ots=EiCu61s1MW&sig=oHR7YsA_tCm_lVttDlhr3rjyBtI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

viacero významov. Je ovplyvňovaná výškou životnej úrovne, príjmom na obyvateľa ale taktiež aj sociálnym zaradením, kultúrou a náboženstvom. Môžeme ale potvrdiť to, že univerzálne chápanie chudoby sa týka nedostatku základných potrieb pre človeka na prežitie.⁴⁷

1.2.2 Definície chudoby

Ako už bolo spomínané v predchádzajúcej podkapitole existuje viacero foriem a spôsobov výkladu fenoménu chudoba. V tejto podkapitole si zadefinujeme a širšie objasníme extrémnu chudobu a následne relatívnu chudobu.

Fundamentálna definícia sa zameriava na schopnosť prežitia. V tomto najužšom slova zmysle to znamená iba „vlastnenie zdrojov na nákup alebo na pestovanie potrebných surovín pre osobu a na nej závislých jednotlivcov.“ Jediné potreby, ktorých sa táto definícia týka, sú biologického charakteru čiže jedlo, voda a v ťažších klimatických podmienkach oblečenie a prístrešok. Do úvahy sa neberú žiadne širšie sociálne potreby ani uznanie nejakých sociálnych alebo kultúrnych očakávaní. Daná definícia ohraničuje chudobu takým spôsobom, že berie do úvahy iba najmenšie možné číslo ľudí, ktorí sa v tejto definícií môžu nachádzať. Tento koncept absolútnej chudoby je založený na kritériách prežitia čiže minimálna potreba príjmu kalórií, určité množstvo financií potrebných na potraviny a spotrebných produktov.

Ďalšia definícia chudoby je odvodená od tej najzákladnejšej, ktorá ale je viac relatívna. Môžeme tvrdiť, že je to „minimálny štandard bytia, ktorý by spoločnosť mala stanoviť pre najchudobnejších obyvateľov.“ Znamená to, že obyvatelia majú prístup k už spomínaným základným potrebám a navyše majú možnosť prístupu k základným službám a to k pitnej vode, hygienickým zariadeniam, preprave, zdravotným potrebám a k vzdelaniu. Taktiež by to malo zahrňovať kvalitnejšiu participáciu na rozhodovaní v rámci spoločnosti, ktorá prináša zdravé a ľudské prostredie pre svojich obyvateľov. Táto definícia berie do úvahy viac ako len biologické potreby ľudí, aj keď je zrejmé to, že tie ďalšie potreby sa budú líšiť od krajiny ku krajine podľa klimatických podmienok, sociálnych aj kultúrnych hodnôt.⁴⁸

⁴⁷ J. DIXON and D. MACAROV, *Poverty: A persistent Global Reality*, . [elektronický zdroj], Routledge, London, 2002, 304 strán. [citované 19.12.2019]. ISBN 041514681. Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=TLuGAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=definitions+of+poverty&ots=EiCu61s1MW&sig=oHR7YsA_tCm_lVtDlhr3rjyBtI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

⁴⁸ J. DIXON and D. MACAROV, *Poverty: A persistent Global Reality*, . [elektronický zdroj], Routledge, London, 2002, 304 strán. [citované 20.12.2019]. ISBN 041514681. Dostupné na:

1.2.3 Príčiny chudoby

Nie je možné konkrétne zadefinovať presnú príčinu na základe, ktorej na svete vznikla chudoba. Chudoba je fenomén, ktorý pochádza už z dávnej histórie a pravdepodobne bude prítomný až do ďalekej budúcnosti. Vyriešiť tento problém ide len spoločnou snahou a postupným znižovaním úrovne chudoby, ktorá v niektorých krajinách dosahuje extrémny rozsah. Na jej prehlbovanie vplyvajú každodenné okolnosti vytvorené v krajine, ktoré nie je možné zo dňa na deň vyriešiť. V niektorých prípadoch môžeme hovoriť o začarovanom kruhu chudoby, z ktorého je len veľmi ťažko sa vymaniť. Na nasledujúcej schéme číslo 1 môžeme vidieť zobrazený začarovaný kruh chudoby. Obyvatelia disponujú malým množstvom úspor, keďže majú nedostatok finančných zdrojov to sa odzrkadľuje aj na nízkej miere investícií. To spôsobuje nízke tempo akumulácie kapitálu. Tento kapitál je potrebný na to, aby sa zvýšila kvalita čiže produktivita. Nedostatočná, nízka produktivita ovplyvňuje úroveň dôchodkov, ktoré sú v chudobných krajinách veľmi mizivé. Opäť sa tým dostávame k prvému bodu prezentujúc nízke úspory a investície. Na tento začarovaný kruh chudoby vplýva niekoľko faktorov, ktoré si teraz predstavíme a môžeme ich považovať za príčiny s výrazným podielom na pretrvávani chudoby v jednotlivých krajinách. Všetky tieto dôvody spolu priamo či nepriamo súvisia a ďalej sa rozvetvujú na menšie faktory, ktoré negatívne prispievajú k zhoršovaniu sa celkovej situácie.

Schéma č.1 **Začarovaný kruh chudoby**

Zdroj: Vlastné spracovanie

https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=TLuGAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=definitions+of+poverty&ots=EiCu61s1MW&sig=oHR7YsA_tCm_lVtDlhr3rjyBtI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Medzi primárne príčiny, ktoré nemôžeme vylúčiť z nasledujúcej skupiny určite patrí nedostatočný prístup k pitnej vode a výživným potravinám. Niektorí jednotlivci môžu tvrdiť, že práve chudoba spôsobuje hladomor a nedostupnosť pitnej vody, čo nemôžeme vylúčiť, ale to platí aj opačným smerom a daný nedostatok kladie obyvateľom náročnú prekážku, aby vôbec mali možnosť uniknúť extrémnej chudobe. Jednoduché odôvodnenia dokazujú túto skutočnosť. Ak človek nemá dostatok potravín, organizmus nie je schopný vynaložiť dostatok energie na prácu. Nedostupnosť pitnej vody podporuje vznik závažných zdravotných problémov, na ktorých riešenie musí človek okrem vynaloženia finančných prostriedkov na kúpu liekov aj vymedziť určitý čas na uzdravenie sa. Osoba je tým ukrátená o financie, pracovný čas a potenciálny príjem. Ako ďalší príklad na potvrdenie tejto teórie môžeme uviesť scenár, kedy je pitná voda dostupná, ale zvyčajne sa nachádza ďaleko v odlahľých častiach od vidieckych osád a ženy a deti sú nútené prejsť každodenne niekoľko kilometrov, aby rodina mala k dispozícii pitnú vodu.

Ďalším dôvodom, ktorý zaradujeme medzi tie hlavné na vznik chudoby je konflikt. Vojnový konflikt dokáže veľmi rýchlo zničiť infraštruktúru krajiny, ľudia opúšťajú krajinu, čo núti rodiny predat' alebo nechať za sebou všetok svoj majetok.⁴⁹ V iných prípadoch počas takýchto konfliktov, ženy musia prevziať rolu hlavy rodiny, čo má negatívny vplyv vo viacerých aspektoch. Ako následok straty mužského vodcu rodiny, na čele domácnosti ostane žena, ktorá je výrazne znevýhodňovaná v spoločnosti a nemá také právo sa zapojiť do rozhodovania a má aj veľké ťažkosti získať dobre platenú prácu. Ženy bývajú nútené pracovať samé v poli a chodiť veľké vzdialenosti do práce a pre pitnú vodu, čo spôsobuje ich zraniteľnosť a stávajú sa obeťami sexuálneho násillia.

Na predchádzajúci dôvod môžeme nadviazať so zovšeobecnením ďalšej príčiny a to tzv. nerovnosti. Existuje viacero typov nerovnosti a ako prvú spomenieme sociálnu nerovnosť, ktorou myslíme rozdielnosť pohlaví, ďalšia je nerovnosť v spoločenskom postavení a v neposlednom rade aj kmeňová príslušnosť. Všetky tieto nerovnosti prispievajú k prehľbovaniu chudoby tým, že niektoré skupiny nedostávajú rovnaké možnosti vyjadrovať sa, alebo diskutovať o dôležitých

⁴⁹ AKHTER U. a kolektív, *The World's Most Deprived, Characteristics and causes of Extreme Poverty and Hunger*, [online], International Food Policy Research Institute, Washington, 2007, 130 strán, [citované 20.12.2019]. ISBN 97808962297708, Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=opEX2koGVesC&oi=fnd&pg=PR5&dq=causes+of+global+poverty&ots=bQPrVyUu0z&sig=M9eJguusLRygVeLI9-ifsj0E23Y&redir_esc=y#v=onepage&q=causes%20of%20global%20poverty&f=false

rozhodnutiach.⁵⁰ To môže mať za následok nedostupnosť potrebných prostriedkov na vykonanie určitej činnosti, ktorá by vedela pomôcť k zníženiu úrovne chudoby v danej spoločnosti.

V tomto odseku si rozoberieme príčinu, ktorej pripisujeme veľký význam a je to slabé alebo žiadne vzdelanie. Väčšina osôb žijúcich v extrémnej chudobe nemajú absolvované vzdelanie. Existuje totiž príliš veľa prekážok na to, aby rodičia boli schopní poslať svoje deti do školy. Najčastejšie to spôsobuje finančná situácia rodiny, ktorá si nemôže dovoliť platiť za školu a potrebné pomôcky a potrebuje, aby ich deti tiež pracovali, aby mali dostatočné zdroje na prežitie.⁵¹ V niektorých krajinách dokonca nevidia význam vo vzdelávaní mladých dievčat, ktoré sú tak znevýhodnené v spoločnosti (tu môžeme vidieť aplikovaný v praxi predchádzajúci dôvod-nerovnosť). Vzdelanie je nesmierne dôležité, pretože otvára dvere ďalším možnostiam, lepšie platenej práci, skúsenostiam a schopnostiam, ktoré by vedeli napomôcť rodine dostať sa z extrémnej chudoby. Minimálna úroveň vzdelania, ktorá by už vedela napomôcť jednotlivým rodinám je, aby deti odchádzali zo školy aspoň so základnou schopnosťou čítania.

V neposlednom rade spomíname veľmi aktuálny fenomén, ktorý ovplyvňuje celý svet a prispieva k prehĺbovaniu chudoby a tým je globálne otepľovanie. Príveľa chudobných krajín je monokultúrnych a ich ekonomika sa zakladá práve na poľnohospodárstve. To ponúka základné potrebné potraviny pre obyvateľstvo. Klimatické zmeny ale spôsobujú záplavy, suchá alebo búrky, ktoré ničia vypestovanú úrodu. Obyvatelia teda spotrebujú úrodu, ktorú majú k dispozícii a zvyšok neúspešnej sezóny trpia nedostatkom potravín. Prírodné katastrofy, klimatické zmeny menia charakter zemského povrchu. Majú ničivý účinok na dediny, mestá, úrody a ľudia sú nútení sa presúvať do iných miest. Všetky okolnosti iba zatláčajú obyvateľov do hlbšej chudoby a sťažujú im podmienky na to, aby sa vymanili zo začarovaného kruhu.

S predchádzajúcou príčinou súvisí ďalší problém, ktorý prehĺbuje chudobu a tým je infraštruktúra. Zničené, zaplavené cesty sa stávajú nepriechodnými, čo spôsobuje neschopnosť obyvateľstva dochádzať do práce. Nedostatočná infraštruktúra mostov, ciest, internetu, elektriny,

⁵⁰ AKHTER U. a kolektív, *The World's Most Deprived, Characteristics and causes of Extreme Poverty and Hunger*, [online], International Food Policy Research Institute, Washington, 2007, 130 strán, [citované 21.12.2019]. ISBN 97808962297708, Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=opEX2koGVesC&oi=fnd&pg=PR5&dq=causes+of+global+poverty&ots=bQPrVyUu0z&sig=M9eJguusLRygVeLI9-isfj0E23Y&redir_esc=y#v=onepage&q=causes%20of%20global%20poverty&f=false

⁵¹ Ibid.

sietí izoluje obyvateľstvo žijúce na okrajových oblastiach v dedinách. Izolácia obmedzuje možnosti obyvateľstva.⁵²

Ako sme už spomínali toto sú niektoré z príčin, ktoré považujeme za dôležité a ktoré veľkým podielom prispievajú k prehľbovaniu chudoby a preto je potrebné ich aktívne riešiť. Je nemožné určiť jediný fundamentálny dôvod, ktorý to spôsobil alebo, ktorý by bol najzávažnejší. Tieto príčiny treba brať do úvahy ako celok a tak ich aj riešiť.

1.2.4 Vývoj chudoby vo svete

Svet urobil za posledné tri dekády výnimočný a neporovnateľný progres v znižovaní chudoby. Od roku 1990 sa viac ako miliarda ľudí vymanila z extrémnej chudoby v porovnaní s rokom 2019. Tento progres bol zaznamenaný najmä vďaka silnému globálnemu rastu a zvyšovaniu bohatstva mnohých krajín. Tento výnimočný pokrok pomáha k priblíženiu sa k už spomínanému cieľu Svetovej banky, ktorá sa snaží do roku 2030 dosiahnuť zníženie extrémnej chudoby pod 3%. Môžeme potvrdiť, že viac ako polovica krajín, ktorá zaznamenáva extrémnu chudobu, dokázala už znížiť tento stav pod 3%.⁵³

Napriek spomínaným dobrým správam boj proti extrémnej chudobe nie je ani zďaleka úspešný a určitým spôsobom sa stáva náročnejšie dosiahnuteľným. Počet ľudí žijúcich v chudobe je stále neakceptovateľne vysoký a je zrejmé, že výhody z dosiahnutého ekonomického rastu boli nerovnomerne rozdelené v rámci regiónov a krajín. Aj keď veľká časť sveta bola schopná sa vymaniť z extrémnej chudoby napriek tomu v určitých oblastiach, hlavne v krajinách, kde prevládajú násilné konflikty a disponuje sa iba slabými inštitúciami, sa chudoba iba viac prehľbuje. Chudobné domácnosti sa nachádzajú prevažne v odľahlých vidieckych oblastiach. Rodiny majú veľké množstvo detí, ktoré si nemôžu dovoliť pravidelne chodiť do školy a tým strácajú príležitosť

⁵² AKHTER U. a kolektív, *The World's Most Deprived, Characteristics and causes of Extreme Poverty and Hunger*, [online], International Food Policy Research Institute, Washington, 2007, 130 strán, [citované 21.12.2019]. ISBN 97808962297708, Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=opEX2koGVesC&oi=fnd&pg=PR5&dq=causes+of+global+poverty&ots=bQPrVyUu0z&sig=M9eJguusLRygVeLI9-isfj0E23Y&redir_esc=y#v=onepage&q=causes%20of%20global%20poverty&f=false

⁵³ WORLD BANK GROUP, *Piecing together Poverty Puzzle, Poverty and Shared Prosperity 2018*, [online], International Bank for Reconstruction and Development, Washington, 2018, 31 strán, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>

vzdelávať sa. Ďalší dôsledok chudoby je nedostatok základných potrieb, ako je sanitácia a zdravotná starostlivosť a títo ľudia žijú neustále vo fyzickej neistote.

Vývoj chudoby si predstavíme v tabuľke č.3 a následne rozoberieme jednotlivé faktory, ktoré pozitívne alebo negatívne vplyvajú na tento vývoj. Zameriame sa na časové úseky, ktoré majú rôzne dĺžky a to nám poslúži na vytvorenie predstavy o úspešnosti eliminácie chudoby. Aktuálnu situáciu a výsledky z posledných dekád porovnáme na základe štatistických údajov z rokov 1990,2015,2019.

Tabuľka č.3 **Stav chudoby vo svete v rokoch 1990, 2015 a 2019**

ROK	PERCENTO CHUDOBNÝCH	POČET ĽUDÍ
1990	36 %	2 miliardy
2015	10%	736 miliónov
2019	9,98%	734,5 miliónov

Zdroj: *vlastné spracovanie* podľa WORLD BANK GROUP, *September 2019 PovcalNet Update, What's new: Global Poverty Monitoring Technical Note*, [online], In: World Bank Blogs, September 2019 Global Poverty Update from the World Bank. Washington, 2019. [citované dňa 28.12.2019]. Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/344401569259571927/pdf/September-2019-PovcalNet-Update-Whats-New.pdf>

WORLD BANK GROUP, *Piecing together Poverty Puzzle, Poverty and Shared Prosperity 2018*, [online], International Bank for Reconstruction and Development, Washington, 2018, 31 strán, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>

V roku 1990 až 36% celkovej svetovej populácie žilo v chudobe, ktorá je definovaná podľa medzinárodnej hranice chudoby⁵⁴ ako príjem menej ako 1,90\$ na deň. Do roku 2015 zaznamenala táto hodnota výrazný pokles a to až na 10%. V nasledujúcich štyroch rokoch do 2019 tento progres bol ledva badateľný a hodnota klesla iba na 9,98%.⁵⁵ Tieto hodnoty vyjadrené v počtoch obyvateľov boli v rokoch 1990 až 2 miliardy ľudí, kde táto hodnota v roku 2015 klesla na 736 miliónov a do roku 2019 to bolo 734,5 milióna obyvateľov.⁵⁶

⁵⁴ IPL- International poverty line

⁵⁵ WORLD BANK GROUP, *September 2019 PovcalNet Update, What's new: Global Poverty Monitoring Technical Note*, [online], In: World Bank Blogs, September 2019 Global Poverty Update from the World Bank. Washington, 2019. [citované dňa 28.12.2019]. Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/344401569259571927/pdf/September-2019-PovcalNet-Update-Whats-New.pdf>

⁵⁶ Ibid.

Napriek umiernenějšímu poklesu týchto indikátorov v posledných rokoch, môžeme poznamenať, že desiatky miliónov obyvateľov sa každoročne vymanili z chudoby od roku 1990-2015 a miera tohto znižovania je zaokrúhlená približne na 1% ročne.⁵⁷

Veľký progres za obdobie 1990-2015 bol zaznamenaný najmä vo Východnej Ázii a Pacifiku. Na tomto postupe sa podieľala najmä Čína, ktorá zaznamenala svoj výrazný ekonomický postup, čím pomohla miliónom obyvateľov dostať sa z chudoby. Krajiny v daných oblastiach v rokoch 1990 dosahovali mieru chudoby až 62%, ktorú sa im do roku 2015 podarilo znížiť hodnotu na 3%. V rámci regiónu Južnej Ázie bol taktiež zaznamenaný výrazný progres a z pol miliardy v rokoch 1990 boli schopní zredukovať toto číslo na približne 216 miliónov obyvateľov.

Tieto dva regióny pozitívne prispeli aj k dosiahnutiu druhého kľúčového cieľa, ktorý bol stanovený Svetovou bankou. Tento cieľ spočíva vo zvýšení spoločného blahobytu tak, aby aj relatívne chudobní obyvatelia v spoločnosti sa mohli zúčastňovať a benefitovať z výhod, ktoré prináša ekonomický úspech. Tento cieľ sa meria na základe rastu príjmov najchudobnejších 40% ľudí v rámci každej krajiny. Rast príjmov vo východnej a južnej Ázii a Pacifiku zaznamenal progres a priemerne narastal o 4,7%.⁵⁸

Je potrebné poznamenať, že v roku 2015 a v podstate dodnes, polovica extrémne chudobných ľudí žije iba v piatich krajinách sveta. Sú to práve tie najľudnatejšie krajiny v južnej Ázii a subsaharskej Afrike. Sú to tieto krajiny: India, Nigéria, Konžská demokratická republika, Etiópia a Bangladéš. Týchto päť štátov pokrýva až 85% ľudí žijúcich v extrémnej chudobe, čo predstavuje 629 miliónov.⁵⁹ Šanca na dosiahnutie cieľa zníženia chudoby v krajine pod 3% do roku 2030 sa ale v daných krajinách nie je rovnaká. Zatiaľ čo India a Bangladéš, vďaka politikám a ich rastu, sa vydávajú správnym smerom na dosiahnutie daných cieľov, pre ostatné krajiny a to v subsaharskej Afrike je to takmer nemožné.

Čiže aj napriek vysokej úspešnosti ostatných regiónov, subsaharská Afrika predstavuje základy rozmerného problému, ktorý tento vývoj výrazne spomaľuje a komplikuje. Extrémna

⁵⁷ WORLD BANK GROUP, *Piecing together Poverty Puzzle, Poverty and Shared Prosperity 2018*, [online], International Bank for Reconstruction and Development, Washington, 2018, 31 strán, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ WORLD BANK GROUP, *Half of the world's poor live just in 5 countries*, [online], In: World Bank Blogs, Washington, 2019. [citované dňa 20.01.2020]. Dostupné na: <https://blogs.worldbank.org/opendata/half-world-s-poor-live-just-5-countries>

chudoba sa v tomto regióne naďalej rozširuje a silne koncentruje, čo je spôsobené aj nízkym ekonomickým rastom, prebiehajúcim konfliktom, slabým štátnym inštitúciám a nedostatku schopnosti transformovať ekonomický rast do redukcie chudoby. Momentálne sa v subsaharskej Afrike nachádza najväčšie množstvo chudobných ľudí a toto číslo žiaľ neustále rastie. Čísle vyjadrené, v roku 1990 približný počet bol 278 miliónov a toto číslo sa vyšplhalo až na hodnotu 416,4 milióna chudobných v roku 2019.⁶⁰ 28 štátov na svete je momentálne považovaných za tie najchudobnejšie štáty a z toho až 27 sa nachádza v subsaharskej Afrike, kde miera chudoby dosahuje až 41%⁶¹ v porovnaní s ostatnými krajinami sa táto hodnota odhaduje na 13%.⁶²

Krajiny subsaharskej Afriky majú nevýhodnú pozíciu v rámci boja proti chudobe. Existuje tu veľa faktorov, ktoré majú negatívny vplyv na tieto citlivé krajiny. Ako prvý faktor môžeme spomenúť, že väčšina krajín je závislá na ťažobnom priemysle, ktorý má značne slabý dosah práve na chudobné obyvateľstvo. Ďalší aspekt, ktorý má negatívny vplyv a prispieva k spomaleniu pokroku na kontinente, sú už spomínané neustále prebiehajúce konflikty. Aktuálny globálny problém zasiahol aj krajiny subsaharskej Afriky a tie sú čím ďalej tým viac citlivejšie na klimatické zmeny spôsobené globálnym otepľovaním, musia čeliť mnohým prírodným katastrofám ako napríklad extrémne suchá, ktoré majú za následok aj nedostatok potravín pre obyvateľov. Napriek úspechu niektorých krajín, drvivej väčšine krajín sa nedarí úspešne prispievať k zvyšovaniu spoločného blahobytu a dokonca bol zaznamenaný až pokles príjmov najchudobnejších ľudí.

Tento výrazný kontrast medzi jednotlivými regiónmi sveta vysvetľuje, prečo začína byť veľmi náročné dosiahnutie eliminácie extrémnej chudoby vo svete. Celkový progres v redukovaní chudoby bol síce stály ale nerovnomerne rozložený a niektoré regióny zaostávali. Je preto potrebné sústrediť sa na subsaharskú Afriku, aby mohol byť naplnený cieľ zníženia svetovej chudoby do roku 2030 pod 3%, keďže tento región je ten najcitlivejší. Práve tomuto regiónu sveta sa budeme venovať v 3. kapitole, kde si ho podrobnejšie analyzujeme.

⁶⁰ WORLD BANK GROUP, *September 2019 PovcalNet Update, What's new: Global Poverty Monitoring Technical Note*, [online], In: World Bank Blogs, September 2019 Global Poverty Update from the World Bank. Washington, 2019. [citované dňa 28.12.2019]. Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/344401569259571927/pdf/September-2019-PovcalNet-Update-Whats-New.pdf>

⁶¹ Ibid.

⁶² WORLD BANK GROUP, *Piecing together Poverty Puzzle, Poverty and Shared Prosperity 2018*, [online], International Bank for Reconstruction and Development, Washington, 2018, 31 strán, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>

2 Ciele práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom našej diplomovej práce bolo definovať úlohy Svetovej banky v boji proti chudobe so zameraním sa na región subsaharskej Afriky. Na dosiahnutie tohto hlavného cieľa bolo potrebné si stanoviť čiastkové ciele. Ako primárny krok bolo nevyhnutné predstaviť Svetovú banku ako inštitúciu, jej fungovanie, štruktúru, zloženie, financovanie a celkovú aktivitu. V druhej polovici prvej kapitoly sme sa zamerali na definíciu chudoby. Uviedli sme niekoľko rôznych chápaní danej problematiky a ich definície. Dôležitým čiastkovým cieľom bolo predstavenie hlavných príčin vzniku chudoby a jednotlivých faktorov, ktoré na ne pôsobia. Následne sme analyzovali vývoj chudoby vo svete za posledných niekoľko desaťročí.

Na základe tejto analýzy sme sa v tretej kapitole mohli venovať nami vybranému regiónu. Výsledky analýzy chudoby ukázali, že práve subsaharská Afrika v najväčšej miere prispieva k celosvetovej chudobe. Analyzovali sme tento región a dôraz sme kládli na jeho výraznú heterogenitu týkajúcu sa či už obyvateľstva, nerastných surovín, rozvinutosti a pod. Ďalším dôležitým krokom bolo aplikovanie jednotlivých príčin vzniku chudoby na región subsaharskej Afriky. Zároveň sme vyzdvihli aktivitu Svetovej banky v rôznych krajinách na boj proti ďalšiemu rozširovaniu sa problémov a postupnou snahou odstrániť tieto príčiny.

V poslednej kapitole sme sa venovali ďalšiemu čiastkovému cieľu, ktorý považujeme za kľúčový a spočíval v dvoch prípadových štúdiách a následnej komparácii. Vybrali sme si krajiny Nigéria a Somálsko, kde sme analyzovali aktivitu Svetovej banky a vzájomné súvislosti jednotlivých stratégií. Na záver sme porovnávali jednotlivé analýzy a vytvorili sme celkový obraz o nevyhnutných oblastiach, na ktoré sa Svetová banka musí zamerať pri odstraňovaní chudoby.

V diplomovej práci sme použili metódy a postupy, ktorých výber bol úzko naviazaný na dostupné pramene, z ktorých sme čerpali informácie. Z dôvodu nedostatočných slovenských či českých zdrojov sme využívali najmä zahraničné relevantné zdroje. Keďže táto téma je zameraná na aktivitu Svetovej banky, väčšina zdrojov bola čerpaná práve z tejto organizácie. Pri charakteristike jednotlivých inštitúcií Skupiny Svetovej banky sme čerpali primárne z ich webových stránok. Pri analyzovaní témy chudoba sme používali rôzne doplnujúce knižné zdroje. Primárnym zdrojom informácií boli publikácie vydávané Svetovou bankou raz ročne na určitú tému s podrobnými informáciami zahrňujúcimi krajiny celého sveta ako napríklad „Piecing together Poverty Puzzle, Poverty and Shared Prosperity 2018“. Pri prípadových štúdiách sme

používali publikácie, ktoré obsahovali niekoľkoročné stratégie na dané krajiny, vytvorené Svetovou bankou v spolupráci s vládou Somálska a Nigérie.

Metóda, ktorá bola prevažne využívaná v celej diplomovej práci bola analýza. Túto metódu sme mohli vidieť pri definovaní jednotlivých príčin vzniku chudoby vo svete. Analyzovali sme, prečo sa považujú za príčiny, aké majú dopady na obyvateľov krajiny a aké faktory pôsobia na ich prehlbovanie a náročnosť ich odstránenia. Analýzu sme využili aj v ďalšej časti, kde sme sa zamerali na celkový vývoj chudoby vo svete za posledné desaťročie. Okrem analýzy sme využívali aj metódu komparácie a to na zviditeľnenie progresu v redukovaní chudoby vo svete a porovnanie efektívnosti konkrétnych regiónov sveta. Spomínali sme tu aj jednotlivé krajiny, ktoré prispievajú k zredukovaniu chudoby a zase naopak krajiny, ktorým sa to nedarí. V rámci našej analýzy sme potvrdili najchudobnejší región sveta- subsaharská Afrika. V tejto kapitole používame analýzu na aplikovanie jednotlivých príčin chudoby na tento región sveta. V poslednej časti našej diplomovej práce, ktorá rieši problematiku dvoch vybraných krajín sme túto metódu využili pri vytváraní nadväznosti jednotlivých problémových oblastí a čiastkových cieľov a ako ich vyriešenie vie pozitívne prispieť k riešeniu ďalších. Následne sme využili metódu komparácie na porovnanie jednotlivých analýz našich prípadových štúdií, aby sme si vedeli vytvoriť celkový obraz, ako treba pristupovať ku konkrétnym krajinám a na ktoré oblasti je nevyhnutné sa zamerať.

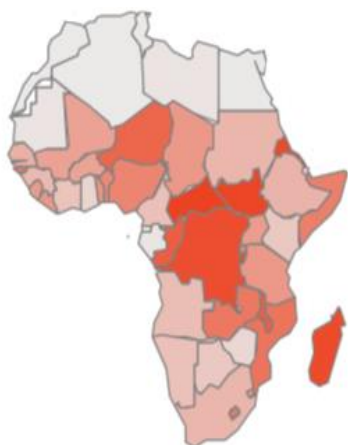
Použité metódy prispeli k zisteniu a priblíženiu aktivity Svetovej banky v regióne subsaharskej Afriky ako aj vo svete. Pri skúmaní sme zistili ako jednotlivé príčiny prehľbujú chudobu v krajinách, ktoré krajiny najmenej prispievajú k redukovaniu chudoby a ako je potrebné pristupovať samostatne ku konkrétnym krajinám a vytvárať politiky špecificky na základe ich podmienok v krajine. Vďaka komparatívnej metóde sme mohli prísť na kľúčové odvetvia, do ktorých musí krajina investovať, aby sa vymanila zo začarovaného kruhu chudoby. Analýza prispela k celkovému zisteniu, akú dôležitú rolu hrá Svetová banka v odstraňovaní chudoby vo svete.

3 Výsledky práce

Na to aby Svetová banka mohla dosiahnuť svoje stanovené ciele ohľadom ukončenia extrémnej chudoby, bude potrebné aby sa zamerala na najchudobnejší región sveta a to na subsaharskú Afriku. Ako už bolo spomínané v predchádzajúcich kapitolách, je to kontinent, ktorý momentálne obýva najväčšie množstvo ľudí žijúcich v extrémnej chudobe. Z toho dôvodu sme sa v tejto kapitole venovali práve subsaharskej Afrike, rozoberali sme už spomínané príčiny chudoby a aplikovali sme ich na tento región a jednotlivé krajiny. Keďže je takmer nemožné brať do úvahy existenciu rovnakých podmienok vo všetkých týchto krajinách, vybrali sme si dve krajiny, Nigériu a Somálsko, ktoré sme podrobnejšie rozobrali a následne sme porovnávali získané poznatky.

Tabuľka č.4 Najchudobnejšie krajiny v subsaharskej Afrike a ich percento obyvateľov žijúcich v extrémnej chudobe. Február 2020

KRAJINA	POČET OBYVATEĽOV	% HODNOTA
Stredoafrická republika	4 210 607	80%
Južný Sudán	10 661 423	78,3%
Eritrea	5 191 379	76%
Konžská demokratická republika	63 676 722	74,2%
Nigéria	95 903 776	47,6%

Zdroj: *Vlastné spracovanie* podľa WORLD DATA LAB, *World Poverty Clock*, [online], World Data Lab, 2020, Vienna, [citované dňa 01.02.2020]. Dostupné na: <https://worldpoverty.io/map>

Subsaharská Afrika je rôznorodý región rozprestierajúci sa južne od Saharskej púšte až po pobrežné hory a údolia Kapského mesta. V tomto regióne sa nachádza 47 štátov. Mnoho z týchto krajín bolo kolonizovaných európskymi mocnosťami a svoju nezávislosť získali iba v druhej polovici 20. storočia. Toto územie je výrazne heterogénne, či už sa to týka jazykov, kultúry, veľkosti krajín alebo ich vyspelosti a nerastného bohatstva, domácej meny alebo prírodných podmienok.

Celkový počet obyvateľov žijúcich v extrémnej chudobe v subsaharskej Afrike vo februári 2020 bol viac ako 439 000⁶³. V percentuálnej hodnote sa to rovná približne 34% obyvateľstva. Rozloženie chudoby v regióne môžeme vidieť aj na mape vyššie. Farebné odtiene znázorňujú percentuálny podiel chudoby v krajine na celkový počet obyvateľov, kde tmavočervená farba sa pohybuje približne od 70%-100%. Niektoré krajiny, ktoré sa nachádzajú v tomto rozmedzí môžeme vidieť v aj tabuľke, sú to Eritrea, Južný Sudán, Konžská demokratická republika, Stredoafrická republika, ale existuje mnoho ďalších. Tieto krajiny dosahujú hodnoty nad 70% obyvateľstva, čo žijú v extrémnej chudobe. Často sú to krajiny bohaté na nerastné suroviny, s vysokým počtom obyvateľov, ale trpia vnútornou politickou nestabilitou, konfliktami, vysokou zadlženosťou a podobne. V rámci už spomínanej tabuľky je zahrnutá krajina Nigéria. Napriek tomu, že percentuálna hodnota chudobných v krajine je 47,6%, tento štát tvorí najväčší podiel v počte obyvateľov. Nigéria je najhustejšie obývaná krajina v rámci subsaharskej Afriky. V posledných rokoch si dlhodobo držala prvenstvo India s najväčším počtom obyvateľov žijúcich v extrémnej chudobe. Toto miesto ale momentálne obsadila práve Nigéria, kde sa nachádza až 16%⁶⁴ z globálnej najchudobnejšej populácie.

Na mape môžeme taktiež vidieť malý počet krajín, ktoré úspešne bojujú s extrémnou chudobou a percentuálne hodnoty sa pohybujú v jednociferných číslach. Prvý príklad, ktorý môžeme uviesť je Zimbabwe, táto krajina má takmer 15 miliónov obyvateľov a chudoba sa týka iba 8,7% obyvateľstva. Ekonomika tohto štátu je zameraná najmä na terciárny sektor, ale k exportu úspešne prispieva aj ťažobný priemysel. Ďalšia krajina menšieho rozmeru je Gabon, kde miera chudoby je pod 3%. Ropa tvorí najväčší podiel v rámci ekonomiky tohto štátu, je taktiež členom

⁶³WORLD DATA LAB, *World Poverty Clock*, [online], World Data Lab, 2020, Vienna, [citované dňa 01.02.2020]. Dostupné na: <https://worldpoverty.io/map>

⁶⁴ Ibid

organizácie OPEC.⁶⁵ Ďalšia krajina je Rovníková Guinea, kde chudoba sa pohybuje tiež pod 3% a Mauritánia 3,2%. Ďalšie krajiny dosahujúce celkom nízku hodnotu, do 20%, sú napríklad Pobrežie Slonoviny, Botswana, Ghana, Namíbia, atď.⁶⁶

Svetová banka odhadovala, že by mohol hospodársky rast v subsaharskej Afrike v roku 2020 dosahovať úroveň 3,2%. Po slabom začiatku roka ale znížili tento odhad na 2,9%.⁶⁷ Subsaharská Afrika sa nedostala ani predošlé roky nad úroveň 3%. Aj napriek miernemu rastu stále zostáva nerovnomerný, kde medzi krajinami sú značné rozdiely, ako je zrejmé aj z predchádzajúcich faktov.⁶⁸

Svetová banka si uvedomuje dôležitosť tohto regiónu, ak sa chce aspoň priblížiť k dosiahnutiu svojich cieľov. Z toho dôvodu investovala určitý podiel svojho rozpočtu na spustenie viacerých projektov aj v spolupráci ostatnými inštitúciami Skupiny Svetovej banky. Na rok 2019 bolo schválených 173 projektov v 40 rôznych krajinách rozložených v 1 769 lokalitách v rámci subsaharskej Afriky. Najväčšie množstvo finančnej pomoci od Svetovej banky bude prúdiť do Etiópie, Keni a do Pobrežia Slonoviny. Banka každej tejto krajine prisľúbila pomoc vo výške 1 miliardy \$. V Keni tieto financie budú smerovať do poľnohospodárstva, cenovo dostupného bývania, výroby a zdravotníctva.⁶⁹ V Etiópii bolo zameranie hlavne na sektor poľnohospodárstva a to na ochranu pastierov voči klimatickým zmenám a taktiež aj do rybárstva a lesníctva. Čo sa týka Pobrežia Slonoviny, hlavné oblasti sú infraštruktúra, zvýšenie konkurencieschopnosti kešu priemyslu a vzdelanie.⁷⁰ Výška celkových financií smerovaných do regiónu subsaharskej Afriky dosahoval výšku 13 miliárd \$.

⁶⁵ Organization of the Petroleum Exporting Countries- Organizácia Krajín Vyrážajúcich Ropu

⁶⁶ WORLD DATA LAB, *World Poverty Clock*, [online], World Data Lab, 2020, Vienna, [citované dňa 01.02.2020]. Dostupné na: <https://worldpoverty.io/map>

⁶⁷ AFRICA NEWS, *Sub-Saharan Africa: Projected decline in growth in 2020*, [online], Africa news, Business Africa, 2020, [citované dňa 05.02.2020]. Dostupné na: <https://www.africanews.com/2020/01/16/sub-saharan-africa-projected-decline-in-growth-in-2020-business-africa/>

⁶⁸ WORLD BANK, *World Bank In Africa*, , [online], World Bank, Where We Work, Africa, Context. 2018, Washington. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/overview#1>

⁶⁹ THE WORLD BANK, *World Bank approves 750 Million for Kenya in Support of reforms in agriculture, housing, digital technology and fiscal management*, , [online], The World Bank, Who We are, Press Release, 2019, [citované dňa 05.02.2020]. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/05/28/world-bank-approves-750-million-for-kenya-in-support-of-reforms-in-agriculture-housing-digital-technology-and-fiscal-management>

⁷⁰ THE WORLD BANK, *Map of Africa*, , [online], The World Bank, Global Reach, Region, Africa. 2019. Washington. [citované dňa 05.02.2020]. Dostupné na: <http://maps.worldbank.org/p2e/mcmap/map.html?org=ibrd&level=region&code=AFR&title=Africa>

3.1 Príčiny chudoby v subsaharskej Afrike

V tejto podkapitole sme sa venovali hlavne príčinám, ktoré boli spomenuté v prvej kapitole. Rozobrali sme ich podrobnejšie s tým, že sme ich aplikovali práve na región subsaharskej Afriky. Snažili sme sa vyzdvihnúť najdôležitejšie aspekty a následne predstaviť vplyv, ktorý mala Svetová banka v danej problematike.

3.1.1 Potravinová bezpečnosť

Podvýživa je problémom, ktorý neustále pokračuje v raste a momentálne postihuje 20% populácie na Africkom kontinente, čo je viac ako v iných regiónoch sveta. V subsaharskej Afrike sa tento rastúci trend zrýchľuje a teraz je zasiahnutých podvýživou skoro 23% obyvateľstva. Nárast podvýživy bol najvyšší v západnej Afrike a následne strednej. V roku 2018 sa v Afrike nachádzalo až 260 miliónov podvyživených ľudí a z toho až 90% bolo v subsaharskej Afrike. Pre porovnanie, celkové množstvo podvyživených osôb vo svete dosahovalo 820 miliónov a toto číslo neustále rastie.⁷¹

Zhoršujúca sa situácia potravinovej bezpečnosti, ktorá sa prejavila v podvýžive, bola spôsobená najmä ťažkými globálnymi ekonomickými podmienkami a nízkymi cenami komodít najmä ropy a nerastov. Výrazný vplyv mali tiež nepriaznivé klimatické podmienky, ktoré spôsobili pokles poľnohospodárskej produkcie a následne zvýšenie cien potravín. Klimatické podmienky veľmi úzko súvisia s potravinovou bezpečnosťou a budeme sa im venovať samostatne v ďalšej podkapitole.

Stratégia, ktorú Svetová banka zvolila na riešenie, je potreba urýchliť progres podporovaním lepšej poľnohospodárskej produktivity a výnosov v Afrike. Túto podporu prejavila vo forme investícií do kvalitnejších technológií pre roľníkov a menších farmárov, ďalej do finančných služieb a zabezpečenia lepšieho prístupu na ostatné trhy. Rovnako dôležité bolo zamerať sa na investície do podnikania v rámci poľnohospodárskeho sektoru tak, aby sa zlepšil manažment pôdy a vody. Spôsob, ako to dosiahnuť, bolo zavedenie modernejších zavlažovacích

⁷¹ FAO OF THE UN, The State of food security and nutrition in the world- [elektronický zdroj], Accra, 2019. 239 strán. ISBN 9789251315705. Dostupné na: <http://www.fao.org/3/ca5162en/ca5162en.pdf>

systémov, prevencia voči konfliktom o vodné zdroje a implementovanie nových technológií zameraných na vhodné klimatické riešenia v poľnohospodárstve.⁷²

Svetová banka mala niekoľko úspešných projektov v subsaharskej Afrike v rámci potravinovej bezpečnosti. Ako príklad môžeme uviesť program v Rwande. Bol to program na hospodárenie s pôdou, zber vody a zavlažovanie na svahu s cieľom na lepšie zvládnutie zrážok vody tak, aby sa zabránilo erózii pôdy na svahu. Program bol schopný zahrnúť viac ako 300 000 farmárov prostredníctvom organizácií poľnohospodárov, kontroly erózie, zvyšovania produktivity a politik, ktoré zlepšili prístup poľnohospodárov k financiám. Odborné školenia v oblasti výživy a výstavba viac ako 54 000 priestorov na varenie taktiež zlepšilo kvalitu stravy ľudí v projektových oblastiach. Podiel domácností s kvalitnou spotrebou potravín vzrástol zo 71% v roku 2012 na 83% v roku 2018.⁷³

3.1.2 *Konflikt*

Ako už bolo spomínané v prvej kapitole konflikt je častou príčinou šírenia a prehĺbovania chudoby. Africké štáty, z dôvodu politickej nestability, chudoby, korupcie, zaostalosti, krehkosti verejného sektora alebo manažment prírodných zdrojov, sú často ľahko náchylné na tvorbu konfliktov. Konflikty vznikajú z rôznych dôvodov ako napríklad etnických, náboženských, civilných, volebných, tak aj sporov o hranice alebo z dôvodu extrémizmu a terorizmu, ktorý je dodnes často prítomný na kontinente.

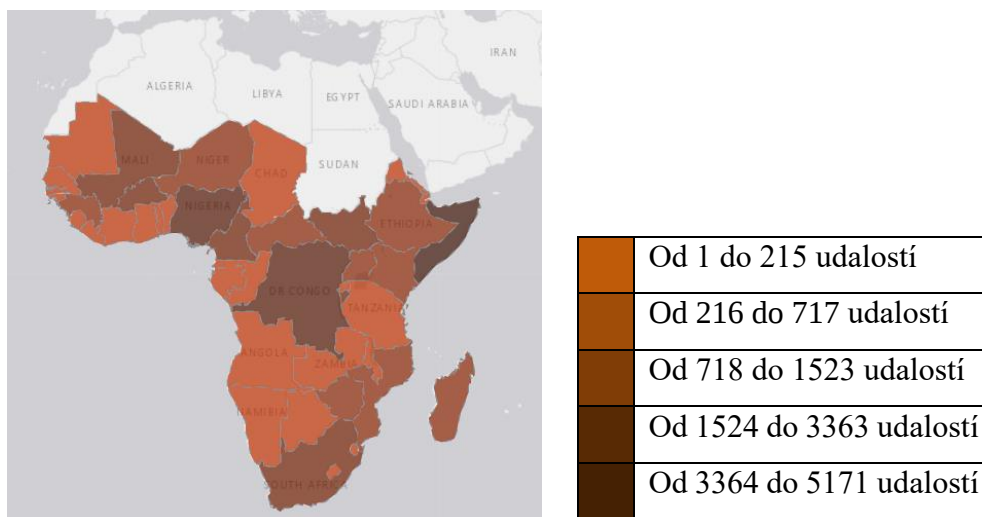
Počet aktuálne prebiehajúcich konfliktov môžeme vidieť na nasledujúcej mape znázorňujúcej konflikty v subsaharskej Afrike od januára 2018 po február 2020. V rámci tejto mapy sa do úvahy brali nasledovné typy konfliktov: boj; násilie voči civilistom; explózie a vzdialené násilie; vzbury. Ako môžeme vidieť, konflikty sú rozšírené v rámci celej subsaharskej Afriky. Ako pozitívny znak považujeme, že približne 40% krajín dosahuje iba najnižšiu úroveň konfliktov a to od 1-215 udalostí. Veľké množstvo krajín zastupuje druhé a tretie miesto na stupnici s počtom udalostí medzi 216-717 a 718-1 523. Iba dve krajiny vykazujú obrovské množstvo konfliktov za toto obdobie a to

⁷² THE WORLD BANK, The World Bank in Africa- Africa Home, [online], World Bank, Where We Work, Africa, Strategy. 2019. [citované dňa 18.12.2019]. Washington, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/overview#2>

⁷³ THE WORLD BANK, Food Security, [online], World Bank, Understanding poverty, Topics, Food security, Overview 2019. Washington. [citované dňa 18.12.2019]. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/topic/food-security>

Konžská demokratická republika a Nigéria. Na poslednej úrovni sa nachádza jediná krajina a to Somálsko, ktoré dlhodobo trpí nestabilnou politickou situáciou a neutíchajúcimi konfliktami, ktoré sa pohybujú od 3 364- 5 171 udalostí.⁷⁴

Obrázok č. 2 Počet konfliktov v subsaharskej Afrike od 2015-2018 podľa intenzity

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ACLED, *The Armed Conflict Location and Event Data Project*, [online], The Armed Conflict Location and Event Data Project, Dashboard 2020. [citované dňa 25.02.2019]. Dostupné na: <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

Je nevyhnutné, aby sa táto kritická situácia riešila. Je potrebné urobiť reformy v rámci štátnych inštitúcií, čiže zvýšiť ich transparentnosť a posilniť znášanie zodpovednosti za činy jednotlivcov, vlád a pod. Je kľúčové dať priestor aj mládeži na to, aby sa sociálne a ekonomicky zapojila a tak im poskytnúť väčšie príležitosti na získanie kvalitného vzdelania. Vďaka vzdelaniu sa zvýšia šance na to, aby sa nezapájali sa do konfliktov a tým sa znížili rozmery konfliktov, keďže mládež sa veľakrát stane obeťou náboru. Taktiež je potrebné posilniť ľudské práva a práva obetí konfliktov v oblasti zdravia, spravodlivosti. K prevencii a redukcii konfliktov treba posilniť rovnoprávnosť pohlaví, pretože posilnenie ekonomického postavenia žien pomáha budovať mier.

Svetová banka sa zameriava aj na riešenie tohto problému napríklad tým, že v roku 2015 odštartovala projekt v Stredoafrickej republike, kde od roku 2012 prebieha civilná vojna a do tohto projektu investovala 20 miliónov \$. Približne štvrtina obyvateľstva bola počas konfliktu vytlačená a vystáňovaná a situácia v krajine má potenciál destabilizovať krehké susediace štáty. Projekt sa

⁷⁴ ACLED, *The Armed Conflict Location and Event Data Project*, [online], The Armed Conflict Location and Event Data Project, Dashboard 2020. [citované dňa 25.02.2019]. Dostupné na: <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

zameriava na poskytnutie dočasnej práce zraniteľným osobám prostredníctvom národných verejných programov práce. Projekt bol úspešne implementovaný do oblastí kontrolovaných rebelmi. Projekt sa zameriava aj na verejnú infraštruktúru spolu s vytvorenými pracovnými miestami. Ďalšou súčasťou tohto projektu je sociálno-ekonomická integrácia, ktorá spočíva v spoločenskom systéme údržby, či už sú to pracovné miesta alebo cesty. Ako jeden zo spôsobov je poskytnutie bicyklov pre pracovníkov ako aj pracovné nástroje a ochranné odevy. Predpokladaný koniec projektu je naplánovaný na júl 2024.⁷⁵

3.1.3 Vzdelanie

Organizácia spojených národov stanovila odporúčanú minimálnu hranicu percentom z HDP, ktorá by mala byť investovaná práve do vzdelania. Pozitívnu správou je to, že viac ako polovica vlád v subsaharskej Afrike splňa túto 4% hranicu a niektoré krajiny ju dokonca navýšili až na 5%. Napriek vysokému percentu je Afrika najmenej výkonný región, čo sa týka efektívnosti výdavkov na vzdelanie. Zaostáva o viac ako 20% za druhým najhorším regiónom sveta, čo je Latinská Amerika.⁷⁶

Ako ďalší dôvod, prečo sa treba zamerať práve na vzdelanie je, že zo všetkých regiónov subsaharská Afrika má najvyššiu mieru neúčasti na vzdelávaní ľudí. Skoro 15% detí vo veku 6-11 nechodia do školy a viac ako 30% mládeže vo veku 12-14. Čo sa týka mládeže vo veku 15-17 tieto hodnoty dosahujú viac ako polovicu.⁷⁷ Napriek tomu, že tento región urobil určitý progres v rámci základného a nižšieho stredného vzdelania, príliš veľký počet detí stále nemá k nemu prístup. Problém nastáva aj pri deťoch, ktoré majú prístup k vzdelávaniu, ale nezískavajú vedomosti potrebné na ich úspech v budúcnosti. Medzi žiakmi druhého ročníka, hodnotenými na základe testov matematickej gramotnosti v niekoľkých krajinách subsaharskej Afriky, neboli tri štvrtiny žiakov schopné počítať nad 80 a 40% detí nevedelo vyriešiť jednoduchý matematický príklad.⁷⁸

⁷⁵ THE WORLD BANK GROUP, *Central African Republic- LONDO Project*, [online], The World Bank Group, Projects and Operations. 2018, Washington. Dostupné na: <http://projects.worldbank.org/P152512/?lang=en&tab=overview>

⁷⁶ BROOKINGS, *Figures of the week: Public spending on education in Africa*, , [online], Brookings, Africa in Focus Figure of the Week, 2020, [citované dňa 18.12.2019]. Dostupné na: <https://www.brookings.edu/blog/africa-in-focus/2020/02/13/figures-of-the-week-public-spending-on-education-in-africa/>

⁷⁷ AFRICAN DEVELOPMENT BANK GROUP, *African Economic Outlook 2020*, , [online], African Development Bank, 2020, Dostupné na: <https://www.afdb.org/en/documents/african-economic-outlook-2020>

⁷⁸ AFRICAN DEVELOPMENT FORUM, *Facing forward- Schooling for learning in Africa*. [online], African Development forum, 2018. Dostupné na:

V súvislosti s čítaním, 50-80% detí nebolo schopných odpovedať na otázku na základe krátkej pasáže, čo prečítali a veľká časť nebola schopná prečítať ani jediné slovo.⁷⁹

Prístup k vzdelávaniu je všeobecný problém, ktorý je potrebné riešiť najmä preto, že v mnohých krajinách prevláda výrazná nerovnosť pohlaví. V rámci regiónu viac ako 9 miliónov dievčat v rokoch 6-11 nikdy nedostane šancu sa vzdelávať. Ich znevýhodňovanie sa začne prejavovať už počas základného vzdelania, kedy 23% dievčat odchádza zo školy v porovnaní iba s 19% chlapcov. Keď už sú v dospelujúcom veku, pre dievčatá je táto úroveň 36% a pre chlapcov 32%.⁸⁰ Ako dôvody na tieto vysoké hodnoty sa najčastejšie uvádzajú tehotenstvo a manželstvo detí. Ďalší dôvod, ktorý sa často uvádza je nedostatočné školské vybavenie. Školy nemajú zariadené separátne toalety pre dievčatá a pre chlapcov, dievčatá sú mnohokrát nútené využívať chlapčenské vybavenie, čo na ne pôsobí ako odrádzajúci faktor.

Svetová banka považuje vzdelanie ako kľúčový problém a potenciálne riešenie na redukcii chudoby, preto zahájila niekoľko projektov v subsaharskej Afrike. Momentálne prebieha projekt zameraný na zvyšovanie kvality vysokoškolského vzdelania a pôsobí vo východnej a centrálnej Afrike v 7 krajinách na 22 univerzitách.⁸¹ Za cieľ má podporovať špecializáciu medzi zúčastnenými univerzitami v oblastiach, ktoré sa zaoberajú regionálnymi výzvami a posilňujú kapacity týchto univerzít na poskytovanie kvalitného vzdelávania a výskumu. Tento rozsiahly program je financovaný Skupinou Svetovej banky až do výšky 150 miliónov \$ a implementovaný národnými vládami. Tento projekt bol pôvodne menšieho rozmeru, ale na základe jeho úspešnosti bol v roku 2017 rozšírený aj na ďalšie univerzity.⁸² V roku 2019 Svetová banka schválila ďalšiu investíciu na danú iniciatívu vo výške 131 miliónov \$. Tento príspevok bude smerovať do nasledujúcich krajín - Benin, Gambia, Nigéria, Togo a Niger. Cieľom je zvýšiť kvalitu vzdelávania,

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/29377/9781464812606.pdf?sequence=14&isAlloved=y>

⁷⁹ THE WORLD BANK, *Facing Forward: Schooling for Learning in Africa*, [online], The World Bank, Where We Work, Africa. 2018. Washington. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/publication/facing-forward-schooling-for-learning-in-africa>

⁸⁰ UNESCO, INSTITUTE OF STATISTICS, *Education in Africa*, [online], UNESCO Institute of Statistics, Explore themes, Education and Literacy, 2018. Montreal. Dostupné na: <http://uis.unesco.org/en/topic/education-africa>

⁸¹ THE WORLD BANK, *Education- Results*, [online], The World Bank, Understanding Poverty, Topics, Education, Results. 2018. Washington. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/topic/education/overview#3>

⁸² THE WORLD BANK GROUP, *Africa Higher Education Centers of Excellence Project*, [online], The World Bank Group, Projects and Operations. 2018, Washington. Dostupné na: <http://projects.worldbank.org/P126974/strengthening-tertiary-education-africa-through-africa-centers-excellence?lang=en>

výskumu a tréningov v oblasti technológie, inžinierstva, poľnohospodárstva, zdravia, vied a matematiky.⁸³

3.1.4 Klimatické zmeny

Zmena klímy sa v poslednom období javí ako jedna z najväčších hrozieb pre rozvoj subsaharskej Afriky. Napriek tomu, že kontinent je rôznorodý teplota sa bude všeobecne zvyšovať a naopak zrážky budú klesať. Vo východnej Afrike teplejšia klíma bude mať efekt na rybárstvo v pobrežných oblastiach a systém akvakultúry. Taktiež spôsobí pokles úrody a to najmä kukurice. Zmena klímy spôsobuje suchá, ktoré budú mať významný dopad hlavne v Etiópskych nížinách a celkovo vo východnej Afrike, kde postupne prehlbujú hladomor, pretože ekonomiky majú iba limitované mechanizmy na to, aby zmiernili suchá a vysporiadali sa so zmenou klímy. Suchá a znižovanie teploty pôsobia ako najväčšie riziká pre systémy pestovania plodín s dažďom ako aj pre živobytie poľnohospodárov, ktorí sa živia iba zo svojej úrody. Klimatické zmeny môžu mať za následok až 4,4% pokles produkcie v niektorých oblastiach regiónu. Odhaduje sa, že obdobia pestovania plodín a krmovín v západnej a južnej Afrike sa môžu do roku 2050 skrátiť v priemere o 20%, čo spôsobí 40% pokles výnosov obilnín a zníženie biomasy obilnín pre hospodárske zvieratá. Naopak na západnej časti kontinentu štáty budú musieť čeliť záplavám, ktoré budú stále intenzívnejšie a častejšie. V juhozápadnej časti Nigérie viac ako 70% domácností je v ohrození a v budúcnosti by to znamenalo, že viac ako 3,2 milióna obyvateľov je v riziku.⁸⁴

Aj napriek tomu, že subsaharská Afrika prispieva najmenej ku globálnemu otepľovaniu, keďže majú najnižšiu úroveň emitovania emisií do ovzdušia, je to najzraniteľnejší región. Ako príklad môžeme uviesť ničivé cyklóny, ktoré boli v roku 2018 a zasiahli Mozambik, Malawi a Zimbabwe. Tieto prírodné katastrofy mali vplyv na viac ako 3 milióny ľudí.

Stratégia Svetovej banky v boji proti negatívnym dopadom zmeny klímy spočíva v investíciách do technológií na adaptáciu voči klimatickým zmenám a taktiež manažment rizika

⁸³ THE WORLD BANK, *World Bank Increases Support for higher education and economic transformation*, [online], The World Bank, Who we are, Press release, 2019, Washington. [citované dňa 08.02.2020]. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/11/26/world-bank-increases-support-for-higher-education-and-economic-transformation>

⁸⁴ CAHIERS AGRICULTURES, *Facing climate variability in sub-Saharan Africa: analysis of climate-smart agriculture opportunities to manage climate-related risks*. [online], Cahiers Agricultures, EDP Sciences, 2018. Dostupné na: <https://www.cahiersagricultures.fr/articles/cagri/pdf/2018/03/cagri170135.pdf>

katastrof, ktoré sú považované za hlavné priority. Na vybudovanie odolnosti voči klimatickým zmenám budú krajiny potrebovať pomoc pri zmierňovaní ako aj prispôsobovaní sa vplyvom zmeny klímy a zabezpečovaní potravinovej bezpečnosti.⁸⁵

Svetová banka sa okrem zabezpečovania potravinovej bezpečnosti zameriava aj na podporu obnoviteľných zdrojov v jednotlivých krajinách, ktoré majú menší negatívny dopad na životné prostredie a tým môžu v budúcnosti znížiť negatívne následky v ekonomikách.

Svetová banka vytvorila túto iniciatívu ako Biznis plán pre Afriku v boji proti klimatickým zmenám, kde sa angažuje do 176 projektov v celkovej hodnote 17 miliárd \$. Momentálne prebieha tretí rok tejto iniciatívy a banka priamo spolupracuje s Rwandou, Mali, Pobrežím Slonoviny, Namíbiou, Ugandou, Mozambikom, Zimbabwe a Keňou.⁸⁶

Ako ďalšiu aktivitu Svetovej banky v regióne môžeme spomenúť spoluprácu so Zambiou, Senegalom, Madagaskarom a Etiópiou. Cieľom je za rozumnú cenu vyvinúť úžitkovú solárnu energiu.⁸⁷ Tento program spája celú škálu služieb v rámci jedného záväzku s cieľom pomôcť vytvoriť životaschopné trhy pre solárnu energiu v každej krajine. Etiópia má veľký potenciál na vyvinutie solárnej energie, napomôže jej to diverzifikovať jej energetický sektor, pretože momentálne sa spolieha na najmä na vodnú energiu. Tento program jej pomôže získať 200-700 MW, čo bude mať pozitívne následky na ekonomiku.⁸⁸

Napriek tomu, že Afrika je zodpovedná iba za 4% celosvetových emisií, je to najzraniteľnejší región voči klimatickým zmenám a katastrofám. Od roku 2015 Svetová banka spolupracuje s ďalšími aktérmi na zlepšení fungovania systémov včasného varovania a uľahčenia výmeny poznatkov a tiež na modernizovaní hydrologických a meteorologických služieb. Táto iniciatíva zahŕňa 15 afrických krajín a 4 regionálne klimatické centrá, v najbližších 8 rokov by z nej malo profitovať viac ako 100 miliónov ľudí. Celková odhadovaná investícia dosahuje až 600 miliónov \$.⁸⁹

⁸⁵ THE WORLD BANK, *The World Bank in Africa- Africa Home*, [online], World Bank, Where We Work, Africa, Strategy. 2018. Washington, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/overview#2>

⁸⁶ THE WORLD BANK, *Africa Climate Business Plan*, [online], World Bank, What we Do, Overview, 2019, Washington. [citované dňa 10.02.2020] Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/programs/africa-climate-business-plan#1>

⁸⁷ THE WORLD BANK, *Climate change- Results*, [online], The World Bank, Understanding Poverty, Topics, Climate Change, Results. 2018. Washington. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/topic/climatechange/overview#3>

⁸⁸ SCALING SOLAR, *Ethiopia*, [online], The world Bank Group, Scaling Solar, Our Story, Active engagements, Ethiopia. 2018. Washington. Dostupné na: <https://www.scalingsolar.org/active-engagements/ethiopia/>

⁸⁹ Ibid. 65

3.1.5 *Infraštruktúra*

Krajiny subsaharskej Afriky momentálne absentujú adekvátnu a udržateľnú infraštruktúru, ktorá by mohla mať pozitívny vplyv na hospodársky rast. Služby v oblasti infraštruktúry môžu ľahko stáť dvakrát viac ako v iných rozvojových regiónoch v dôsledku nedostatku úspor z rozsahu a obmedzenej hospodárskej súťaže. Infraštruktúra tvorí hlavnú časť investičných výdavkov v subsaharskej Afrike, čo zodpovedá približne 3-6% HDP ročne aj keď tieto hodnoty sa enormne odlišujú v jednotlivých krajinách. Zlý stav infraštruktúry v ekonomikách však naďalej brzdí rast, obchod a redukciu chudoby. Odhaduje sa, že tento stav každý rok znižuje hospodársky rast o 2%.⁹⁰

Na druhej strane, ak by sa zlepšila infraštruktúra až na úroveň krajín so stredne vysokými príjmami napríklad v Keni, malo by to za následok zvýšenie ročného rastu o 3% body. Čo sa týka Nigérie, to by znamenalo zvýšenie ročného rastu reálneho HDP o približne 4% body. Na dosiahnutie týchto pokrokov je ale potrebné odstrániť prekážky, ktoré navyšujú ceny infraštruktúrnych projektov a znižujú konkurencieschopnosť ako aj potreba implementovať reformy na odstránenie politík, ktoré brzdia tento rozvoj.

Svetová banka vníma dôležitosť infraštruktúry a aktívne sa zapája v rôznych krajinách na projektoch na podporu rozvoja. Ako príklad môžeme uviesť vývoj nového inteligentného dopravného systému pre Dakar, Senegal zameraného na presun denne 300 000 cestujúcich, v spolupráci s ďalšími partnermi. Tento projekt má za cieľ zlepšiť cestovné podmienky a znížiť priemernú dopravnú dobu vo vozidle o polovicu. Na tomto projekte sa okrem Svetovej banky podieľajú aj ostatní rozvojoví partneri. Projekt tiež vytvára základy na technologické inovácie, pretože má za snahu znížiť podiel tvorby emisií. Svetová banka, konkrétne IDA, financuje tento projekt až do výšky 300 miliónov \$.⁹¹

Ďalším výrazným nedostatkom, ktorý ovplyvňuje hospodársky rast a snahu o redukciu chudoby, je miera elektrifikácie. Napriek tomu, že táto miera pomaly rastie, je v Afrike stále viac ako 600 miliónov bez elektriny. Miera elektrifikácie v domácnostiach je v subsaharskej Afrike najnižšia na celom svete, v roku 2019 to bolo 43%. Celková nainštalovaná kapacita elektriny

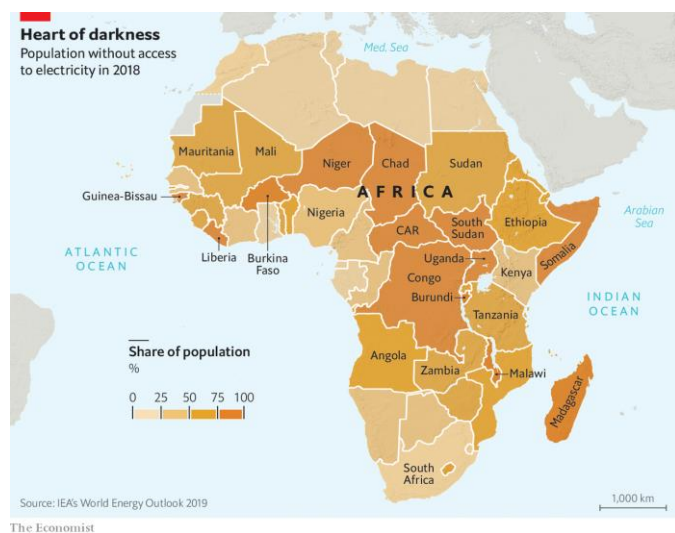
⁹⁰ CSIS, *Sustainable Infrastructure Development in Sub-Saharan Africa*, [online], Center For Strategic International Studies, 2017, Washington. Dostupné na: https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/170309_Saghir_SustainableInfrastructureDevelopment_Web.pdf

⁹¹ THE WORLD BANK, *The World Bank in Africa- Africa Home*, [online], World Bank, Where We Work, Africa, Results. 2018. Washington, [citované dňa 11.2.2020] Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/overview#3>

v regióne bola v roku 2016 168 GW z toho 33 GW nainštalovanej kapacity bolo z obnoviteľných zdrojov.⁹² Z celkovej kapacity Juhoafrická republika tvorí takmer polovicu, pričom Nigéria má štyrikrát väčšiu populáciu, ale jej celková nainštalovaná kapacita tvorí iba štvrtinu južnej Afriky. V subsaharskej Afrike prevláda veľký rozdiel medzi prístupom k elektrine v mestách (71%) a v domácnostiach vo vidieckych oblastiach (22%).

Na nasledujúcej mape môžeme vidieť mieru populácie bez prístupu k elektrine v jednotlivých krajinách v subsaharskom regióne za rok 2018. Vo viac ako 10 krajinách nedostupnosť k elektrine dosahuje až enormné hodnoty, ktoré sa pohybujú nad 75% populácie. Sú to napríklad Niger, Stredoafrická republika alebo Somálsko. Ďalšia skupina krajín, dosahuje o niečo lepšie výsledky, ale množstvo obyvateľov bez prístupu stále tvorí veľkú väčšinu a tieto hodnoty sú od 50-75%. Patria sem krajiny ako Etiópia, Angola, Mali. V Nigérii ako najväčšej ekonomike v rámci Subsaharskej Afriky má prístup k elektrine o niečo viac ako polovica populácie. Najvyššie hodnoty elektrifikácie pohybujúce sa nad 75% dosahuje iba jedna krajina a to Južná Afrika.⁹³

Obrázok č. 3 Populácia bez prístupu k elektrine za rok 2018

⁹² AFRICA DEVELOPMENT FORUM, *Electricity Access in Sub-Saharan Africa*, [online], Africa development forum, 2019, Washington, [citované dňa 11.2.2020] dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/31333/9781464813610.pdf?sequence=6&isAllowed=y>

⁹³ THE ECONOMIST, More than half of sub-Saharan Africans lack access to electricity, [online], The Economist, Daily Chart, 2019, [citované dňa 11.2.2020] Dostupné na: <https://www.economist.com/graphic-detail/2019/11/13/more-than-half-of-sub-saharan-africans-lack-access-to-electricity>

Zdroj: THE ECONOMIST, More than half of sub-Saharan Africans lack access to electricity, [online], The Economist, Daily Chart, 2019, [citované dňa 11.2.2020] Dostupné na: <https://www.economist.com/graphic-detail/2019/11/13/more-than-half-of-sub-saharan-africans-lack-access-to-electricity>

Svetová banka iniciovala viacero projektov aj v tejto oblasti v niekoľkých subsaharských štátoch ako napríklad v Keni. Momentálne iba 25% obyvateľov má prístup k elektrine. Svetová banka sa preto zamerala na zvýšenie nezávislých výrobcov energie v Keni a diverzifikáciu jej energetického mixu. Do tohto programu sú angažované aj ostatné inštitúcie Skupiny Svetovej banky, IFC, IDA a MIGA poskytuje garancie. Tieto nástroje hrajú dôležitú rolu, pretože to zlepšuje investičné prostredie a zvyšuje dôveru investora a napomáha mobilizovať dlhodobé financovanie na výstavbu nových elektrární. Výsledky tohto projektu majú spočívať v presune závislosti Kene z vodnej energie, takisto zmiernenie nedostatku elektriny, ktoré brzdili ekonomickú situáciu v a celkové navýšenie elektrickej energie.⁹⁴

3.2 Prípadové štúdie na pomoc Svetovej banky vybranej krajine

Z dôvodu vysokej úrovne heterogénosti subsaharského regiónu sme sa rozhodli priblížiť si prácu Svetovej banky detailnejšie a to poukázaním na prácu v konkrétnych krajinách. Na naše účely sme si vybrali dve krajiny: Somálsko a Nigériu. Najskôr sme sa venovali základnej charakteristike krajiny ako história, jej ekonomika ako aj ďalšie dôležité faktory charakterizujúce daný štát. Ďalej sme sa zamerali na spoluprácu Svetovej banky s touto krajinou a akú stratégiu pre ňu vytvorila v zmysle projektov, investícií a riešenia problémov. V poslednej časti sme si vytvorili vlastnú analýzu na základe získaných poznatkov o krajine a jednotlivých cieľov Svetovej banky. Skombinovali sme čiastkové ciele a problémové oblasti a snažili sa znázorniť ich vzájomnú súvislosť a aký dopad by mohlo mať ich potenciálne riešenie.

V závere poslednej kapitoly sme zdôraznili naše dôvody na výber práve týchto dvoch štátov, Somálska a Nigérie. V danej kapitole sme sa snažili poukázať na podobné charakteristické črty a jednotlivé problémy, ktoré vplývajú na ich ekonomiky a zároveň vyzdvihnúť výrazné rozdiely a tým pádom politiky, ktoré musia byť implementované v daných krajinách.

⁹⁴ THE WORLD BANK GROUP, Kenya: Thika Power, , [online], The World Bank Group,. 2019. Washington, [citované dňa 11.2.2020] Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/366091468183563753/pdf/96906-P3Briefs-IFC-00029801-KenyaThikaPower-Box391454B-PULBIC-Colltitle-PPP-BRIEF.pdf>

3.2.1 Charakteristika Somálska a analýza projektov Svetovej banky

Územie dnešného Somálska bolo pôvodne kolonizované Britániou a časť územia aj Talianskom. Krajina ako ju poznáme dnes nadobudla nezávislosť v roku 1960. Po štátnom prevrate prevzala moc autoritatívna vláda, ktorá trvala do roku 1991, kedy tento režim upadol. Po tomto kolapse časť územia zvaná Somaliland vyhlásila nezávislosť ako samostatná republika, ktorá trvá dodnes, aj keď je medzinárodné uznávaná iba niektorými štátmi. Krajina viac ako dve dekády zažívala politickú nestabilitu a konflikt spôsobený extrémistickými skupinami, čo spôsobilo narušenie chodu ekonomiky, zničenie infraštruktúry a oslabenie dôvery obyvateľstva v štátny aparát. Tento stav trval až do roku 2012, kedy bola vytvorená nová provizórna konštitúcia na základe, ktorej sa vytvorilo federálne zoskupenie štátu, nový parlament a následne aj voľby nového prezidenta. V súčasnosti má štát stále len obmedzenú moc nad krajinou, čo vyplýva z dlhodobej nestability a nedôvery. Napriek tomu je tu nádej, že pod správnym fungovaním vlády tento štát vstúpi do novej éry na obnovenie fungovania ekonomiky.⁹⁵

Po nastolení novej vlády Somálsko preukázalo veľkú snahu o zmenu a implementovalo viacero reforiem vo fiškálnej, sociálnej, ekonomickej aj politickej sfére. Tieto reformy spočívali vo vytvorení právnych základov na vznik trhovej ekonomiky, predstavenie reforiem v strategickom terciárnom sektore ekonomiky a to konkrétne v telekomunikáciách, bankovníctve ale aj energetickom sektore. Somálsko nastolilo aj niekoľko politík na zvýšenie transparentnosti verejných inštitúcií a financií ako audit, finančný manažment, vytváranie rozpočtov ako aj zodpovednosť za úkony. Tieto reformy otvorili možnosti na redukciiu chudoby a pre súkromné investície, ktoré by mali pozitívny dopad na ekonomiku vo forme vytvorenia pracovných miest a napredovania ekonomiky.

V tabuľke číslo 5 uvádzame aktuálne ekonomické údaje Somálska.

⁹⁵ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, *The World Factbook- Somalia*, [online], Africa, Somalia, Introduction, 2020 [citované dňa 05.03.2020] Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>

Tabuľka č.5 **Najaktuálnejšie ekonomické údaje Somálska**

SOMÁLSKO	AKTUÁLNE ÚDAJE (2018-2020)
Počet obyvateľov (2020)	15 008 154 ⁹⁶
Extrémna chudoba (2020)	50,5% ⁹⁷
HDP (2018)	4, 721 miliardy \$ ⁹⁸
Ekonomický rast (2019)	2,8 % ⁹⁹
Nezamestnanosť (2019)	13,96 % ¹⁰⁰
Elektrifikácia (2020)	15% ¹⁰¹

Zdroj: *Vlastné spracovanie*

Na základe zmeny politickej a ekonomickej situácie Svetová banka po 30 rokoch obnovila finančnú spoluprácu s touto krajinou. Toto rozhodnutie nasledovalo po niekoľko ročnej spolupráci s vládou Somálska a podrobným sledovaním jej progresu v rámci reforiem. Vytvára to základy pre Somálsko na prístup k financovaniu štátnych a federálnych projektov pod záštitou IDA, v rámci IFC sú to investície do súkromného sektora a investície do majetku a aj poistenie voči politickým rizikám pri sprostredkovaní priamych zahraničných investícií inštitúciou MIGA.¹⁰² Toto uznesenie prinieslo Somálsku aj ďalšie možnosti týkajúce sa zníženia zadlženosti krajiny a to v rámci dvoch

⁹⁶ WORLD BANK, *Country Profile- Somalia*, , [online], World Bank, Views, Reports. 2020. Washington, [citované dňa 05.03.2020] Dostupné na: https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tab=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=SOM

⁹⁷ WORLD DATA LAB, *World Poverty Clock*, [online], World Data Lab, 2020, Vienna, [citované dňa 05.03.2020]. Dostupné na: <https://worldpoverty.io/map>

⁹⁸ WORLD BANK, *Country Profile- Somalia*, , [online], World Bank, Views, Reports. 2020. Washington, [citované dňa 05.03.2020] Dostupné na: https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tab=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=SOM

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ STATISTA, *Unemployment rate in Somalia 2019*, [online], Statista, 2020, Vienna, [citované dňa 05.03.2020]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/808953/unemployment-rate-in-somalia/>

¹⁰¹ USAID, *Somalia- Energy Sector overview*, [online], Where we work, Africa, Power Africa, Somalia. 2020, [citované dňa 05.03.2020] Dostupné na: <https://www.usaid.gov/powerafrica/wherewework/somalia>

¹⁰² THE WORLD BANK, *Somalia to Reestablish Financial Relations with The World Bank Group After Thirty Years*, [online], The World Bank, Press Release, 2020, Washington [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/02/27/somalia-to-reestablish-financial-relations-with-the-world-bank-group-after-thirty-years>

iniciatív: Enhanced Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) a Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI).¹⁰³

Spolupráca týchto dvoch aktérov začala od roku 2013 po čiastočnom stabilizovaní politickej situácie v krajine, kde Svetová banka detailne sledovala pokroky krajiny po implementácii rôznych reforiem. Úspešné napredovanie krajiny prinieslo výsledok, ktorý spočíval vo vytvorení 4-ročného programu na obdobie 2019-2022, ktorému sa budeme podrobnejšie venovať v tejto časti.¹⁰⁴

Jedným z hlavných cieľov je zlepšenie fungovania štátnych inštitúcií a prerozdelenia finančných zdrojov pomocou posilňovania vlastníctva a určovania zodpovednosti v rámci rozhodovania o ich alokácií. Zameranie sa na to, aby jednotlivé kroky prispievali k zvyšovaniu blahobytu obyvateľov Somálska a vytváraniu príležitostí. Je preto nevyhnutné, aby sa nastavilo zosúladenie a vyšší stupeň spolupráce medzi jednotlivými úrovňami vlády a celková transparentnosť fungovania vlády. Súčasťou dosiahnutia týchto cieľov bude aj optimalizovanie daní s cieľom navýšiť štátne príjmy do pokladnice.

Cieľové skupiny týchto alokácií budú dve, momentálne slabo rozvinuté oblasti zdravotníctva a vzdelávania. Čo sa týka vzdelávania, cieľom je vylepšiť celkovú kvalitu vzdelávaním učiteľov ako aj dohľad nad jednotlivými inštitúciami. Naplánované je zaučiť 3 000 učiteľov na gramotnosť, znalosť počtov a zvýšiť ich všeobecné učiteľské schopnosti. Dôležitým faktorom je posilniť aj vzdelávanie detí v nízkom veku ešte na základných a stredných školách v oblasti digitálnej ekonomiky, aby boli pripravené sa zapojiť do spoločnosti postupne, ako sa Somálsko bude rozvíjať týmto smerom. V budúcnosti by sa krajina chcela rozvíjať modernejším smerom s používaním elektronických nástrojov a online materiálov na vzdelávanie. V rámci zvyšovania kvality vzdelania a prístupu k vzdelaniu chce Svetová banka spolu s vládou Somálska pracovať aj na rovnocennom postavení dievčat a chlapcov v spoločnosti najmä v oblasti

¹⁰³ INTERNATIONAL MONETARY FUND, IMF and World Bank Consider Somalia Eligible for Assistance Under the enhanced Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative, [online], International Monetary Fund, Press Release, 2020, [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/02/13/pr2048-imf-and-wb-consider-somalia-eligible-for-assistance-under-the-enhanced-hipc-initiative>

¹⁰⁴ THE WORLD BANK, *First World Bank Strategy for Somalia to Strengthen Resilience, Further Economic Growth*, [online], The World Bank, Press Release, 2018, Washington [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/country/somalia/publication/first-world-bank-strategy-for-somalia-to-strengthen-resilience-further-economic-growth>

vzdelávania, kde dievčatá sú momentálne výraznejšie obmedzované z viacerých dôvodov, ktoré si rozoberieme v nasledujúcich častiach.¹⁰⁵

Svetová banka si definovala za cieľ rozvíjať ľudský kapitál, ktorý je úzko spojený so zdravotníctvom. Je nevyhnutné nastaviť všeobecné štandardy, ktoré budú pravidelne monitorované a vytvorenie základov, od ktorých by sa odvíjalo ďalšie rozvíjanie tohto sektora. Krajina chce viac zapájať aj ženy do fungovania ekonomiky, preto cieľom Svetovej banky je doplniť zdravotnícky sektor o ďalších 750 ženských pracovníčok. Tieto pracovníčky by boli vybrané na základe stanoveného postupu, následne vytrénované a kontrolované, že sú schopné dodávať základné zdravotné služby.

Medzi ďalšie ciele Svetovej banky patrí celkové zvýšenie prístupu populácie k energiám a efektívnejšie využívanie energetického sektora. V rámci tohto kroku je dôležité vytvoriť opatrenia vďaka, ktorým by sa znížilo neefektívne mŕňanie zdrojov energií a taktiež ich zabezpečenie voči klimatickým zmenám. Somálska vláda urobila kroky na vylepšenie manažmentu a prerozdeľovanie ziskov z ropy a nerastných surovín. Aj napriek tomu, že financovanie v tomto sektore je relatívne skromné, Svetová banka poskytuje výraznú strategickú technickú asistenciu. Somálsko chce výrazne zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov vo svojom energetickom mixe. Momentálne elektrina je dodávaná do domácností neefektívnym a veľmi drahým spôsobom, ktoré chce krajina zredukovať vďaka postaveniu solárnych panelov a odstráneniu bariér na trhu pre súkromné podniky. Zamerané by to bolo hlavne na skupiny obyvateľov, ktoré žijú v odľahlých a chudobnejších oblastiach, pre ktoré by toto riešenie bolo oveľa viac výhodné. Stanovený cieľ je dosiahnuť 30% energie generovanej z obnoviteľných zdrojov za silnej participácie súkromného sektoru.

Dôležitým cieľom pre Svetovú banku je zabezpečiť prístup k pitnej vode kvôli odolnosti a produktivite. 8 z 10 domácností nemá prístup ku kvalitnému vodnému zdroju do vzdialenosti 30 minút od ich domova. Z dôvodu veľkého podielu poľnohospodárstva a chovu dobytku ako príjmu jednotlivých domácností je nevyhnutné vylepšiť túto infraštruktúru či už kanálov, vodných nádrží a podobne. Svetová banka v tejto oblasti stanovila cieľ dosiahnuť zlepšenie prístupu pre 250 tisíc

¹⁰⁵ THE WORLD BANK GROUP, *Country Partnership Framework For the Federal Republic of Somalia for the period FY19-22* [online], The World Bank, Documents, 2018, Washington [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/941361537906125793/pdf/SOMALIA-CPF-08312018.pdf>

ľudí v odlahlých oblastiach, z toho približne 56% je žien, ku kvalitným vodným zdrojom na viaceré použitia ako domácnosť, záhradníctvo alebo chov domácich zvierat.¹⁰⁶

Svetová banka sa tiež angažuje do podnikateľských oblastí, kde sa bude snažiť podporovať malé a stredné podniky znižovaním bariér, ktorým momentálne čelia. Toto prostredie je charakterizované slabými alebo neexistujúcimi rámcami a štruktúrami, limitovaným prístupom k úverom, k energiám, kvalitnému ľudskému kapitálu ako aj komplexnými a zdĺhavými registračnými procedúrami a povoleniami. Aj napriek tomu, že sektory ako telekomunikácie, digitálne financie a poľnohospodárske podnikanie celkom prosperujú, tento rozvoj je koncentrovaný na pár veľkých trhových aktérov, ktorí majú často silné politické konexie. Svetová banka chce adresovať tento obširny problém a podporiť požíčovanie malým a stredným podnikom v Somálsku za účelom vytvorenia viacerých pracovných miest ako aj podporiť napredovanie ekonomiky a využívanie modernejších technológií. Ako už bolo spomínané, ženy sú často znevýhodňované v ekonomickom prostredí a je potrebné zvýšiť príležitosti na ich vplyv, preto v rámci svojich cieľov sa Svetová banka zamerala aj na túto cieľovú skupinu a ženy a mladiství by mali tvoriť až 30% týchto výsledkov.¹⁰⁷

3.2.2 Charakteristika Nigérie a analýza projektov Svetovej banky

Krajina ako ju poznáme dnes, vyhlásila nezávislosť spod britskej nadvlády v roku 1960. Nasledovalo ale obdobie charakteristické hlavne viacerými prevratmi, civilnými vojnami, vojenskou diktatúrou, vysokou mierou korupcie a násilia. Tento stav trval až do roku 1998, kedy zomrel vojenský vodca štátu. Následne nastalo mierové obdobie politického prechodu na civilnú vládu a prijatie novej ústavy v roku 1999, ktorá oficiálne vytvorila z Nigérie demokraciu s federálnym štátnym zriadením. Je tvorená 36 autonómnymi štátmi a hlavným spolkovým mestom.¹⁰⁸

¹⁰⁶ THE WORLD BANK GROUP, *Country Partnership Framework For the Federal Republic of Somalia for the period FY19-22* [online], The World Bank, Documents, 2018, Washington [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/941361537906125793/pdf/SOMALIA-CPF-08312018.pdf>

¹⁰⁷ THE WORLD BANK GROUP, *Country Partnership Framework For the Federal Republic of Somalia for the period FY19-22* [online], The World Bank, Documents, 2018, Washington [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/941361537906125793/pdf/SOMALIA-CPF-08312018.pdf>

¹⁰⁸ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, *The World Factbook- Nigeria*, [online], Africa, Somalia, Introduction, 2020 [citované dňa 14.03.2020] Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ni.html>

Nigéria patrí medzi kľúčových hráčov na Africkom kontinente, vďaka veľkej populácii ako aj veľkosti ekonomiky. Je to krajina s najväčším počtom obyvateľov v Afrike, s viac ako 200 miliónov ľudí a na celosvetovom rebríčku obsadzuje siedme miesto.¹⁰⁹ Z celkového počtu obyvateľov až viac ako 43% tvorí mládež do 15 rokov, tým sa Nigéria dostáva na popredné priečky v počte mladej populácie na svete. Populácia v krajine je veľmi rôznorodá a nachádza sa tam približne 250 etnických skupín, ktoré rozprávajú viac ako 500 jazykmi a zároveň sa rozlišujú aj rôznymi kultúrami.

Nigéria je najväčšia ekonomika v rámci regiónu subsaharskej Afriky. Ekonomika je silne závislá na rope, ktorá je hlavným zdrojom vládnych a devízových príjmov. Nigéria je krajina bohatá na nerastné suroviny a okrem ropy tam patrí aj zemný plyn, cín, železná ruda, uhlie, vápenec, olovo, zinok aj orná pôda. Ťažba ropy a zemného plynu predstavuje asi 10% HDP a príjmy z exportu ropy predstavujú asi 86% z celkových príjmov.¹¹⁰

Napriek tomu, že disponujú širokým bohatstvom nerastných surovín, ekonomika Nigérie je silne závislá práve na obchodovaní s ropou. Nestálosť ceny ropy následne výrazne ovplyvňuje ekonomický rast krajiny. Medzi rokmi 2000 až 2014 Nigéria dosahovala až 7% rast HDP ročne, nasledovala však kríza cien ropy v rokoch 2014-2016 s kombináciou šoku v rámci produkcie, Nigéria zaznamenala výrazný pokles rastu až na 2,7%. Od tejto krízy sa ekonomický rast sa ustálil na hodnotu okolo 2%.¹¹¹ Okrem ropy ťahá ekonomiku aj terciárny sektor a to primárne telekomunikácie. Poľnohospodárstvo je ďalší kľúčový sektor ekonomiky, ktorý ale nedosahuje žiadanú mieru rastu z viacerých dôvodov, ako príklad môžeme uviesť rastúcu populáciu, prebiehajúce konflikty poľnohospodárov a pastierov, ako aj pokračujúce povstania na severovýchode krajiny.

Predpokladá sa, že populácia krajiny bude rásť rýchlejšie ako HDP a preto je zrejmé, že daný ekonomický rast nebude dostačujúci na to, aby vymanil obyvateľov z extrémnej chudoby. Pri tomto tempe sa životné podmienky populácie budú iba zhoršovať, k čomu sa ešte pridávajú aj

¹⁰⁹ WORLD POPULATION REVIEW, Total Population by Country 2020, [online], The World Population Review, 2020, Washington [citované dňa 10.03.2020] Dostupné na: <https://worldpopulationreview.com/countries/>

¹¹⁰ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, *The World Factbook- Nigeria*, [online], Africa, Somalia, Economy, 2020 [citované dňa 14.03.2020] Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ni.html>

¹¹¹ THE WORLD BANK, *The World Bank in Nigeria*, [online], World Bank, Where We Work, Africa, Nigeria. 2019, Washington, [citované dňa 15.03.2020] Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/country/nigeria/overview#1>

d'alšie faktory, ako sú klimatické zmeny, prebiehajúci konflikt na severovýchode krajiny a s tým spojené premiestňovanie obyvateľstva, inflácia, rastúci vládny dlh. Už v súčasnosti sa Nigéria nachádza na 152 priečke zo 157 v meraní HDI (Human Development Index).¹¹²

V tabuľke číslo 6 uvádzame aktuálne ekonomické údaje Nigérie.

Tabuľka č. 6 Najaktuálnejšie ekonomické údaje Nigérie

NIGÉRIA	AKTUÁLNE ÚDAJE (2018-2020)
Počet obyvateľov (2020)	204 608 689 ¹¹³
Extrémna chudoba (2020)	47,6% ¹¹⁴
HDP (2018)	397,27 miliardy \$ ¹¹⁵
Ekonomický rast (2018)	1,9 % ¹¹⁶
Nezamestnanosť (2018)	23,10 % ¹¹⁷
Elektrifikácia	55% ¹¹⁸

Zdroj: *Vlastné spracovanie*

Ak chce Svetová banka dosiahnuť svoje ciele na rok 2030, Nigéria by mala byť jej hlavnou prioritou. Nigéria ako najväčšia krajina v Afrike má viac ako 90 miliónov obyvateľov žijúcich v extrémnej chudobe, čo ju robí najchudobnejšou krajinou na svete, ak sa berie so úvahy počet ľudí. Už v roku 2018 predbehla Indiu, ktorá má sedemnásobok populácie Nigérie.¹¹⁹ Krajina má

¹¹² Ibid.

¹¹³ WORLD POPULATION REVIEW, Nigeria Population 2020, [online], The World Population Review, 2020, Washington [citované dňa 10.03.2020] Dostupné na: <https://worldpopulationreview.com/countries/nigeria-population/>

¹¹⁴ WORLD DATA LAB, *World Poverty Clock*, [online], World Data Lab, 2020, Vienna, [citované dňa 11.03.2020]. Dostupné na: <https://worldpoverty.io/map>

¹¹⁵ WORLD BANK, *Country Profile- Nigeria*, , [online], World Bank, Views, Reports. 2020. Washington, [citované dňa 05.03.2020] Dostupné na: https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tab=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=NGA

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ TRADING ECONOMICS, Nigeria Unemployment Rate, [online], Trading Economics. 2020, [citované dňa 12.03.2020] Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/nigeria/unemployment-rate>

¹¹⁸ AFRICAN DEVELOPMENT BANK, Nigeria Electrification Project, [online], African Development Bank, Appraisal Report, 2018. [citované dňa 13.03.2020] Dostupné na: https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Project-and-Operations/PESR_NG_NIGERIA_ELECTRIFICATION_PROJECT_CORR_EN-final.pdf

¹¹⁹ WORLD ECONOMIC FORUM, Three things Nigeria Must do to end extreme poverty, , [online], World Economic Forum, Global Agenda, Nigeria, Sustainable Development, 2019. [citované dňa 15.03.2020] Dostupné

veľký potenciál na to, aby sa vymanila z tohto začarovaného kruhu vďaka nerastným surovinám, rozvinutejšej ekonomike a množstvu pracovnej sily.

Svetová banka sa naďalej teší silnému partnerstvu s Nigériou prostredníctvom asistencie, vytvárania stratégií a úzkou spoluprácou s vládou na ukončenie extrémnej chudoby a zvýšenie spoločnej prosperity. Túto spoluprácu môžeme vidieť aj v „The country partnership Strategy“ za rok 2014-2019, kde IBRD a IDA spoločne investovali 8,8 miliardy \$. V rámci tejto stratégie sa zapájali aj ostatné inštitúcie Skupiny Svetovej banky. IFC investovalo 1,8 miliardy \$. Nigéria patrí medzi jej najrýchlejšie rastúce portfólio.¹²⁰

Svetová banka najnovšie schválila 6 projektov na podporu Nigérijských priorít na rozvoj. Tieto projekty budú spustené v roku 2020 a ich cieľom je poskytovanie lepších služieb pre obyvateľov s ultimátnym cieľom dostať približne 100 miliónov obyvateľov krajiny z extrémnej chudoby. Jednotlivé projekty aj s výškou investície a ich zameranie si teraz predstavíme.

Prvý cieľ sa týka oblasti zdravotníctva a posilnenia daných služieb tak, aby poskytovali kvalitnú primárnu zdravotnú starostlivosť, zvýšila sa miera očkovaní, kontrol malárie a zdravia detí a matiek vo vybraných štátoch. Medzi kľúčové ciele teda patrí lepšie pokrytie očkovania v krajine, navýšenie percentá detí do veku 5 rokov, ktoré by mali prístup ku ochranným sieťam počas spánku z 28% na 41%. Ďalší cieľ je zvýšenie dostupnosti k popôrodným kontrolám pre ženy zo 47% na 55%. Tento projekt je finančne krytý úverom od inštitúcie IDA vo výške 650 miliónov \$.

Ďalší projekt sa zameriava na poľnohospodárstvo a s tým súvisiaci prístup do vidieckych oblastí. Za cieľ má zvýšiť kvalitu ciest a spojenia odľahlých oblastí k lokálnym trhom a inými poľnohospodárskymi službami až v 13 štátoch. Tento projekt je opäť financovaný IDA úverom vo výške 280 miliónov \$ s kombináciou finančných prostriedkov aj od vlády Nigérie a francúzskej rozvojovej agentúry. Za tieto financie by malo byť vylepšených približne 1 600 km vidieckych ciest ako aj 65 poľnohospodárskych logistických centier. Týmto úpravami by sa dosiahlo zvýšenie podielu obyvateľov, ktorí žijú v blízkosti celoročne kvalitných ciest o 10%.

V ďalšom projekte sa Nigéria bude zameriavať hlavne na zvýšenie počtu ľudí s národným identifikačným číslom, kde plánuje do 3 rokov dosiahnuť, aby sa počet týchto ľudí zvýšil o 150

na: <https://www.weforum.org/agenda/2019/03/90-million-nigerians-live-in-extreme-poverty-here-are-3-ways-to-bring-them-out/>

¹²⁰ THE WORLD BANK, *The World Bank in Nigeria*, [online], World Bank, Where We Work, Africa, Nigeria. 2019, Washington, [citované dňa 15.03.2020] Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/country/nigeria/overview#1>

miliónov. Tieto kroky majú slúžiť hlavne pre okrajové skupiny spoločnosti na prístup k službám zvyšujúcim prosperitu. Vďaka identifikácii jednotlivých osôb by vláda vedela zaručiť aj zvýšenie ochrany osobných údajov a súkromia zvýšením právnych aj technických opatrení. Finančné zapojení sú traja aktéri a to IDA, francúzska rozvojová agentúra ale aj Európska investičná banka, spolu tieto inštitúcie poskytnú 430 miliónov \$.

Nasledujúci projekt je koncentrovaný na jeden z federálnych štátov, ktorá sa nazýva Ogun. Je to zameranie na zlepšenie podnikateľského prostredia a prilákanie súkromných investícií tým, že sa posilní väzba medzi producentami, dodávateľmi a poskytovateľmi služieb. Cieľom je aj vyššia úroveň zapojenia žien, preto im budú poskytované viaceré tréningy.

Oblasť, na ktorú sa jeden z projektov špecializuje je vzdelanie. Cieľom je zvýšiť mieru inovácií a efektívnosti vo výučbe technických oborov ako aj zvýšiť podiel žien a skvalitniť štúdium. Zameriava sa na zvýšenie kapacity a lepšie vybavenie technických učiteľov, ktorí by následne vedeli lepšie pripraviť 50 000 študentov na prácu vo formálnych aj neformálnych sektoroch. V rámci projektu chcú dosiahnuť nárast miery žien na technických školách z 13% na 23%. Ďalej by mládež mala získať potrebné znalosti ako aj certifikáciu po absolvovaní štúdia. Opäť bol použitý úver od inštitúcie IDA.

Posledný šiesty projekt sa zameriava na posilnenie kapacity v oblasti riadenia obstarávania, environmentálnych a sociálnych noriem vo verejnom aj súkromnom sektore. Rozšíri zručnosti viac ako 21 000 ľuďom a približne 4 000 odborníkov získa certifikáciu v oblasti obstarávania, životného prostredia a sociálnych štandardov. Implementované investície od IDA by mali napomôcť aj v boji proti korupcii ako aj voči environmentálnym alebo sociálnym problémom, ktoré by sa mohli vyskytnúť.¹²¹

¹²¹ THE WORLD BANK, *World Bank to boost Investments in Nigeria's Human Capital and Economic Transformation*, [online], World Bank, Press Release. 2020, Washington, [citované dňa 16.03.2020] Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/02/18/world-bank-to-boost-investments-in-nigerias-human-capital-and-economic-transformation>

4 Diskusia

Ako sme videli z prípadových štúdií, Svetová banky zohráva významnú úlohu pri rozvoji obidvoch krajín. V diskusii budeme analyzovať vybrané ciele a dôvody, prečo ich považujeme za kľúčové.

4.1 Analýza vybraných oblastí zlepšenia Somálska

V tejto podkapitole sa zameriame na podrobnejšiu analýzu vybraných cieľov Svetovej banky pre Somálsko na obdobie 2019-2022. Naša analýza spočívala v kombinovaní poznatkov o krajine so stanovenými čiastkovými cieľmi a ako zameranie sa práve na tieto ciele môže výrazne prispieť k napredovaniu ekonomiky. Jednotlivé čiastkové ciele spolu úzko súvisia a vyriešenie jedného problému vie výrazne prispieť k riešeniu ďalšieho. Jednotlivé nadväznosti si predstavíme v dvoch oblastiach, na ktoré sme to aplikovali.

Prvá kombinácia problémov súvisí s klimatickými zmenami, urbanizáciou a produkciou. Somálsko je krajina, ktorá je veľmi citlivá na klimatické zmeny. Kombinácia zvýšenej teploty, s častými suchami, eróziou pôdy a extrémnymi dažďami ohrozujú fungovanie ekonomiky v sektore poľnohospodárstva ako aj obyvateľstvo vo všeobecnosti. Ako príklad môžeme uviesť extrémne suchá v roku 2016-2017, ktoré mali za následok ohrozenie približne 5,4 milióna obyvateľov, ktorí boli následne závislí na humanitárnej pomoci a viac ako jeden milión ľudí bolo vytlačených zo svojich domovov. Spôsobené škody a straty dosiahli výšku 3,25 miliardy \$.¹²² Absencia spoľahlivých záchranných sietí, nedostatok opatrení proti náhlym klimatickým zmenám vytvára neustále riziko, že aj jedna náhla zmena vie mať za následok katastrofálne dopady. Je preto nevyhnutné vylepšiť manažment vodných zdrojov, skvalitniť pôdu, adaptovať používanie modernejších poľnohospodárskych techník. Tieto opatrenia by vedeli výrazne prispieť k zvýšeniu poľnohospodárskej produkcie, ktorá je momentálne jedna z kľúčových ekonomických aktivít vytvárajúcich pracovné miesta. Chov domácich zvierat tvorí 60% HDP a až 93% príjmu z exportu. Tento začarovaný cyklus extrémnych such a povodní generuje enormný presun obyvateľstva a vytvára neplánovanú urbanizáciu. Tým sa celkovo znižuje produkcia a krajina trpí chronickým

¹²² THE WORLD BANK GROUP, *Country Partnership Framework For the Federal Republic of Somalia for the period FY19-22* [online], The World Bank, Documents, 2018, Washington [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/941361537906125793/pdf/SOMALIA-CPF-08312018.pdf>

nedostatkom potravín a je nútená zvyšovať podiel importov, ktorý spomaľuje rast ekonomiky. Urbanizácia v Somálsku momentálne dosahuje až 4% ročne, čo je jedna z najvyšších úrovní na svete. Približne 5,2 milióna, čiže 42% ľudí, žije v mestských oblastiach a toto číslo neustále rastie.¹²³ Nekontrolovateľná urbanizácia môže spôsobiť zvýšenie kriminality a násilia, narušiť stabilitu a obmedzenie ľudských práv. V dlhšom časovom horizonte to vytvára tlak na vidiecke produkty kvôli zvýšenému dopytu a tým aj zvyšovaním rozdielov medzi mestskými a vidieckymi oblasťami, čo znamená značnejšie vylučovanie odlahlých oblastí zo spoločnosti a celkového rozhodovania v rámci chodu krajiny. Považujeme preto za nevyhnutné vyriešiť situáciu s klimatickými zmenami a čo najviac znížiť negatívne následky. Vďaka opatreniam by sa vedela zvýšiť produkcia v odlahlých oblastiach, čo by sa pozitívne preukázalo aj na celkovom HDP-znížením importov potravín a zvýšením financií na ďalšie reformy. Celkový ekonomický rast krajiny by sa zvýšil a spomalila by sa aj miera urbanizácie. Vďaka zníženému presunu obyvateľstva by sa odlahlé časti zapájali viac do diania v krajine a znižovali by sa tým regionálne rozdiely.

Ako druhú kombináciu problémových oblastí si predstavíme nerovnosť postavenia žien v krajine a s tým súvisiace fiškálne ťažkosti a preľudnenie. Populácia v Somálsku rapídne rastie s mierou až 3% z dôvodu vysokej miery pôrodnosti až 6,6 dieťaťa/ženu. Ženy sú tak veľmi obmedzené do zapojenia sa do spoločnosti a rozhodovania. Ďalším faktorom je aj vysoká miera úmrtnosti matiek a to až 732 smrtí/100 000 pôrodov kvôli vysokej pôrodnosti a následnej nedostačujúcej zdravotnej starostlivosti. Tu narážame na ďalší problém a to je fakt, že až 90% pôrodov sa odohráva za neprofesionálnych podmienok čiže doma a bez prítomnosti skúseného pôrodníka. Celkovú kvalitu zdravotníctva dokazujú aj štatistiky, ktoré uvádzajú, že je 1 zdravotné stredisko pripadá na 15 200 ľudí.¹²⁴ Tieto bariéry vznikli na základe problémov s infraštruktúrou a tým znemožňujúcim prístupom k zariadeniam, nedostatok prevzatia zodpovednosti, regulácie. K zvyšovaniu pôrodnosti prispieva aj násilie na ženách. Medzi rokmi 2015-2016 bolo nahlásených viac ako 14 000 prípadov. Situácia bola spôsobená s oslabenou bezpečnosťou, prírodnými katastrofami a následným sťahovaním obyvateľstva, konfliktom a celkovou zraniteľnosťou. Medzi vykonávanými násilnými činmi bolo znásilnenie, fyzické napadnutie, domáce násilie, únos, nútená

¹²³ THE WORLD BANK GROUP, *Country Partnership Framework For the Federal Republic of Somalia for the period FY19-22* [online], The World Bank, Documents, 2018, Washington [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/941361537906125793/pdf/SOMALIA-CPF-08312018.pdf>

¹²⁴ Ibid.

prostitúcia, obchod s ľuďmi. Vo viac ako 75% nahlásených prípadov boli obeťami práve ženy. Považujeme preto za nevyhnutné nastoliť opatrenia na ochranu žien v krajine, celkové zníženie pôrodnosti a požadovanie zvýšenej participácie žien v ekonomike. Väčšie zapojenie žien by prinieslo možné príležitosti pre Somálsko a to najmä v poľnohospodárskom sektore. Mlieko je sľubný produkt na ďalšie napredovanie ekonomiky a ženy už momentálne zodpovedajú za 80% mliečnej produkcie a 100% zberu primárneho mlieka. Sú taktiež aktívne aj v oblasti predaja mäsa, hlavne ťavieho a hovädzieho. Ženy by mali väčšie príležitosti na vytvorenie medzi klanového obchodu. Odhaduje sa, že ženy sú hlavou rodiny vo viac ako 70% domácností aj napriek tomu, že to nie je oficiálne zaznamenané v prieskumoch.¹²⁵ Je preto nevyhnutné odstrániť spoločenské normy, ktoré obmedzujú ich účasť ako napríklad prítomnosť manžela ako ručiteľa pri získavaní pôžičky aj napriek tomu, že žena má záruku. Ako ďalšie môžeme spomenúť odstránenie obmedzení ženských práv pri dedičskom konaní a povoliť prístup k pôde. Zároveň zvýšiť dostupnosť ku komunikačným kanálom ako sú napríklad nástenky, webové stránky alebo tlačené médiá, kde sa zverejňujú rôzne príležitosti. Z toho dôvodu považujeme za kľúčové nastaviť opatrenia na ochranu a rovnoprávnosť tým zníženie miery pôrodnosti nielen z dôvodu, že to neprispieva k redukovaniu chudoby ale preto, že to vytvára fiškálne problémy. Väčší počet obyvateľov spôsobuje nedostatok finančných prostriedkov na poskytnutie kvalitného vzdelania, potravín a ďalších základných potrieb. Regulácia pôrodnosti by teda znížila fiškálny tlak, zredukovala by rodovú nerovnosť, navýšila gramotnosť a kvalitu života ako aj produkciu a tým pádom zvýšila celkové HDP a ekonomický rast krajiny.

4.2 Analýza vybraných oblastí zlepšenia v Nigérii

V predchádzajúcej kapitole sme sa venovali analýze problémových oblastí v Nigérii. Vychádzali sme aj z cieľov stanovených Svetovou bankou pre túto krajinu a kombinovali sme to s našimi poznatkami o krajine. Aj v Nigérii môžeme vidieť, že jednotlivé čiastkové ciele spolu na seba nadväzujú a mierne sa dopĺňajú. Práve na tieto sme sa zamerali a analyzovali sme, ktoré problémové oblasti spolu súvisia aj s aplikovaním konkrétnych poznatkov a ako ich vyriešenie pomôže k dosiahnutiu vyššieho cieľa.

¹²⁵ THE WORLD BANK GROUP, *Country Partnership Framework For the Federal Republic of Somalia for the period FY19-22* [online], The World Bank, Documents, 2018, Washington [citované dňa 06.03.2020] Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/941361537906125793/pdf/SOMALIA-CPF-08312018.pdf>

Momentálna miera nezamestnanosti sa pohybuje okolo 23%. Ako sme už ale spomínali, Nigéria každoročne rapídne narastá a počet obyvateľov rastie nepriamo-úmerne s ekonomikou. Za posledných 5 rokov až 19 miliónov obyvateľov sa stalo súčasťou pracovnej sily v Nigérii. Na rozdiel od toho, počet vytvorených pracovných miest za toto isté obdobie bolo iba 3,5 milióna. To znamená, že približne 80% novej pracovnej sily zostala nezamestnaná a nezamestnanosť sa zvýšila o 15 miliónov.

Ako je známe, Nigéria je bohatá na nerastné suroviny a ekonomika tieto výhody využíva vo svoj prospech. To sa odráža aj na závislosti vlády primárne na priemysle s ropou ale aj so zemným plynom. Cena ropy je ale nestála a vplýva aj na ekonomický rast, kvôli čomu Nigéria upadla do miernej recesie, ako sme si načrtli aj v predchádzajúcej podkapitole. Absencia fiškálnych tlmičov spôsobuje nemožnosť zmiernovať nestálosť cien ropy a to je priamo prenesené na vládne výdavky a spotrebu domácností. Na základe toho môžeme tvrdiť, že ekonomika Nigéria rastie podľa cien ropy. Ropa dominuje v štátnych príjmoch, ako aj výdavky z exportu, tvoriac približne 80%.

Napriek tomu, že obchodovanie s ropou prináša výnosy pre krajinu, problém nachádzame v oblasti zamestnanosti. Rozširovanie odvetví ako služby a výroba v mestských oblastiach priťahuje veľkú časť poľnohospodárskej pracovnej sily tým, že ponúka lepšie vyhliadky na príjem. Vytvára to stimuly pre poľnohospodárov na investovanie do fyzického kapitálu čím by sa zvýšila produktivita vo vidieckych oblastiach. V Nigérii je bohužiaľ na vidieku nadbytok pracovnej sily v poľnohospodárstve a tým sú odradený od investícií. Medzitým, najproduktívnejšie mestské odvetvie, ropný sektor, nedokáže absorbovať viac ako malú časť poľnohospodárskej pracovnej sily.

Na rozdiel od toho, vidíme potenciál v sektore služieb. Terciárny sektor ťahal ekonomický rast v prvej polovici 2019 spolu s poľnohospodárstvom a priemyslom. Reprezentuje 53% ekonomiky a rastie v miere 2,2% ročne. Hlavné odvetvia sú telekomunikácie a informačné služby. Veľkoobchod a maloobchod taktiež výrazne prispievajú a poskytujú pracovné príležitosti pre viac ako 10 miliónov obyvateľov. Celkovo pokrývajú 32% zamestnanosti a z toho verejný sektor tvorí 17%.

Ako ďalšie faktory, ktoré negatívne pôsobia na ekonomiku by sme spomenuli, že aj napriek cenným zdrojom príjmov z nerastných surovín ale bez primeraných inštitucionálnych kontrol a rovnováh, môže konkurencia medzi záujmovými skupinami podporovať klientelizmus, navádzať

na korupciu a dokonca násilie. Podporovanie obchodu s nerastnými surovinami subvenciami, v takomto rozmere má za následok neefektívne využívanie štátnych finančných zdrojov.

V tomto prípade by sa krajina s podporou Svetovej banky mala zamerať na zníženie subvencií, takým spôsobom, aby tým výrazne nenarušila tieto príjmy. Následne sa zamerať na investovanie ušetrených zdrojov do ľudského kapitálu. A to takým spôsobom, aby podporila vzdelávanie pracovníkov najmä v technickom alebo ekonomickom smere a nadobudnuté znalosti boli následne využiteľné práve v terciárnom sektore, v odvetviach ako sú telekomunikácie, bankovníctvo, informačné služby.

Tieto investície by vedeli priniesť pozitívne výsledky v celkovom napredovaní ekonomiky a jej modernizácie. Ekonomika krajiny by sa viac diverzifikovala, znížila by sa tým závislosť na obchode s nerastnými surovinami a jej zraniteľnosť kvôli cenovým výkyvom. Vytvorilo by to potenciálne pracovné miesta v sektore služieb a zníženie stále rastúcej úrovne nezamestnanosti. Investície do ľudského kapitálu by napomohli krajine aj zvýšiť jej momentálnu nepriaznivú pozíciu v meraní už spomínaného HDI. Je nevyhnutné, aby Nigéria podstúpila kroky na vytvorenie týchto pracovných miest, pretože sa predpokladá, že do roku 2030 by počet ľudí žijúcich v extrémnej chudobe v tejto krajine vedel rásť o ďalších 30 miliónov, čo by znamenalo, že štvrtina celosvetovej populácie žijúcej v extrémnej chudobe by sa nachádzala práve v Nigérii.

Druhá oblasť problémov, na ktoré by sme sa chceli zamerať je produktivita práce v Nigérii, konflikty a infraštruktúra. Miera rastu produktivity práce má výrazne následky na ekonomický rast, vznik pracovných miest ale aj na štandard životnej úrovne. Produktivita práce v Nigérii neustále upadá v porovnaní s rozvinutými ale aj tými menej rozvinutými ekonomikami odhliadnuc od ostatných krajín subsaharskej Afriky. Produktivita pracovníka sa pohybovala na úrovni 26%, čo je porovnateľné s priemerným americkým pracovníkom v roku 1970. Táto úroveň bola zaznamenaná v rokoch, kedy Nigéria výrazne prosperovala vysokým rastom HDP od roku 2000 až do bodu, kedy táto produktivita klesla až o 15% medzi rokmi 2010-2014. Môžeme poznamenať, že išlo o najvýraznejší pád produktivity práce v regióne, kde táto úroveň neustále klesá.

Viditeľný nedostatok infraštruktúry, ktorá sa vyznačuje vážnymi problémami v dostupnosti pripojenia na elektrickú sieť ako aj dopravnej siete na prepravu, je hlavnou prekážkou rastu produktivity v Nigérii. Dopravná sieť v krajine je síce rozsiahla, ale jej stav je vo všeobecnosti veľmi nekvalitný a to najmä vo vidieckych oblastiach. Nedostatok infraštruktúry spôsobuje navýšenie logistických a transakčných nákladov, obmedzuje mobilitu faktorov a spomalenie

procesu hospodárskej transformácie. Napríklad investície do vidieckych ciest budú potrebné na to, aby sa vytvorilo prepojenie medzi producentami a spotrebiteľmi s trhmi. Mestská doprava je zasa nevyhnutná na to, aby sa vedela riadiť rýchlo rastúca urbanizácia v krajine.

Pri takom vysokom počte obyvateľov ako má Nigéria, rýchla urbanizácia môže spôsobiť vážne problémy. Ako väčšina krajín subsaharskej Afriky zažili svoj podiel konfliktov, ani Nigéria sa tomu nevyhla. Nárast jednotlivých konfliktov na území negatívne vplyva na domácnosti. Medzi rokmi 2010 a 2017 na juhu Nigérie 22% domácností nahlásilo aspoň jeden konflikt, ktoré až skoro z polovice boli spôsobené kriminálnikmi a banditami. Na severozápade krajiny je podobná situácia a 25% zažilo konflikty s kočovníkmi, pastiermi alebo povstalcami. Na severovýchode krajiny je najhoršia situácia a podiel obetí konfliktných udalostí sa pohybuje až okolo 49%. Hlavný podiel, až 66%, na tvorbe týchto konfliktov má džihádistská teroristická skupina zvaná Boko Haram, ktorá pôsobí na severovýchode krajiny od roku 2002. Je považovaná za najväčšiu islamistickú skupinu v Afrike, ktorá má na svedomí viac ako 37 500 obetí iba od roku 2011. Z dôvodu ich aktivít viac ako 240 000 obyvateľov Nigérie muselo utiecť do okolitých krajín. Boko Haram má ale najväčší vplyv na nedobrovoľný presun obyvateľov do ostatných častí krajiny, ktorý sa pohybuje vo výške až 2,5 milióna obyvateľov, čo spôsobuje vysokú úroveň urbanizácie.¹²⁶

Katastrofálne následky, ktoré spôsobujú konflikty, sú podobné ako pri prírodných katastrofách, ktoré sme si spomínali pri Somálsku. Každá jedna udalosť vie spôsobiť až 3-4% pokles v celkovej spotrebe. Z dôvodu týchto konfliktov sa prehľbuje chudoba v domácnostiach, ktoré boli už aj pred tým chudobné a je len veľmi malá šanca, že by sa z nej vedeli vymaniť. Narastá tým potravinová neistota, pretože sa znižuje produkcia v poľnohospodárstve. Viac ako 9 miliónov detí nechodí do školy, čo je z veľkej časti spôsobené aj presunom rodín kvôli konfliktu s Boko Haram. Celkovo to taktiež prehľbuje regionálne rozdiely v krajine, kde juh je oveľa bohatší ako sever a rozdiel je výrazne viditeľný aj medzi mestskými a vidieckymi časťami krajiny.

Považujeme preto za nevyhnutné, aby sa vláda Nigérie zamerala na postupné odstraňovanie a znižovanie počtu konfliktov v krajine a to najmä teroristickej skupiny Boko Haram. Znížila by sa tým úroveň urbanizácie, ktorá prehľbuje regionálne rozdiely v krajine. Po odstránení konfliktov by deti mali lepší prístup k vzdelaniu. Zároveň by mal štát investovať do infraštruktúry na zvýšenie

¹²⁶ GLOBAL CONFLICT TRACKER, *Boko Haram in Nigeria*, [online], Council on Foreign Relations, Region: Subsaharan Africa, 2020. [citované dňa 17.03.2020] Dostupné na: <https://www.cfr.org/interactive/global-conflict-tracker/conflict/boko-haram-nigeria>

kvality ciest a prepojenia vidieckych oblastí a poľnohospodárskych aktérov s trhmi ako aj mestské dopravné siete na kvalitnejšie riadenie stále vysokej urbanizácie a minimalizáciu negatívnych následkov. Vďaka prístupu k vzdelaniu a kvalitnejšej infraštruktúre by sa ako výsledok zvýšila celková úroveň produktivity pracovnej sily v krajine. Malo by to pozitívny dopad na ekonomiku v oblastiach, ktoré boli spomínané v predchádzajúcej analýze. Poľnohospodársky sektor má kľúčovú rolu pri zabezpečovaní zamestnanosti, keď ceny ropy sú nízke. Zlepšením fungovania poľnohospodárskeho sektora by sa znížila závislosť na rope a tým aj celková zraniteľnosť a volatilita ekonomiky.¹²⁷

4.3 Komparácia vybraných krajín

V tejto kapitole sme sa venovali komparáciou našich dvoch vybraných krajín: Somálsko a Nigéria. Porovnávali sme problémy jednotlivých krajín a politík, ktoré by mali byť implementované. V niektorých prípadoch sme sa zamerali práve na podobné črty, ktoré tieto krajiny majú, prípadne podobné opatrenia, ktoré by mala vláda zakomponovať so svojich plánov. V ďalších sme zase poukazovali na výrazne rozdiely medzi týmito dvoma krajinami a ako nie je možné vytvoriť všeobecný postup na odstraňovanie chudoby aj napriek podobným problémom. Ako už bolo niekoľko krát spomínané subsaharská Afrika je veľmi rôznorodý región a neexistuje univerzálny a jednotný postup na odstránenie extrémnej chudoby v týchto krajinách a preto je to potrebné ku každej krajine pristupovať individuálne a vytvárať politiky priamo vychádzajúce z podmienok, ktoré sú v krajine.

Aby sme zdôraznili tento fakt, vybrali sme dve krajiny, ktoré sú navzájom veľmi odlišné. Výber prvej krajiny bol jednoduchý a to preto, že považujeme Nigériu za kľúčovú krajinu pri dosahovaní cieľov Svetovej banky na rok 2030. Ako už bolo spomínané, je to najľudnatejší štát na Africkom kontinente a zároveň obsadzuje aj prvé miesto v najväčšom počte ľudí na svete žijúcich v extrémnej chudobe. Toto číslo bude najbližšie roky rásť, pokiaľ sa neimplementujú potrebné politiky a opatrenia. Aj napriek vysokej miere chudoby je Nigéria jedna z najväčších a z tých úspešnejších ekonomík v subsaharskej Afrike. Jej výhoda spočíva v širokom nerastnom bohatstve

¹²⁷ THE WORLD BANK GROUP, *Nigeria Economic Update- Jumpstarting Inclusive Growth: Unlocking the productive potential of Nigeria's People and Resource Endowments* [online], World Bank. 2019, Washington, [citované dňa 17.03.2020] Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/394091575477674137/pdf/Jumpstarting-Inclusive-Growth-Unlocking-the-Productive-Potential-of-Nigeria-s-People-and-Resource-Endowments.pdf>

a rozvinutejšej ekonomike. Táto krajina má veľký potenciál stať sa dôležitým hráčom na medzinárodnom trhu. Je ale potrebné, aby sa vylepšilo fungovanie jej verejných inštitúcií, zredukovala sa korupcia a minimalizoval počet konfliktov na jej území. Boko Haram vážne ohrozuje obyvateľov Nigérie aj okolitých štátov a spomaľuje potenciálny progres vpred tejto krajiny.

Ako druhý subjekt na porovnanie sme sa snažili vybrať krajinu, ktorá na prvý pohľad sa diametrálne odlišuje, ale zároveň po detailnejšej analýze nachádzame určité spoločné črty. Z toho dôvodu sme sa rozhodli pre Somálsko. Ako bolo spomínané, krajina po viac ako 30 rokoch, obnovila spoluprácu so Svetovou bankou, čo pozitívne prispieva k plánu na odstránenie chudoby vo svete. Somálsko počas tých 30 rokov žilo v politickej nestabilite, ovplyvnené extrémistickými skupinami, rozšíreným pirátstvom, vysokou mierou korupcie a upadajúcou ekonomikou. Ako môžeme vidieť napriek rozdielnym mieram konfliktov v krajinách, obe musia bojovať s extrémistickými skupinami a reformami štátneho aparátu. Ďalší dôvod, pre ktorý sme si ho vybrali je aj celková veľkosť krajiny. Počet obyvateľov Somálska je neporovnateľne menší ako v Nigérii, ale miera chudoby sa pohybuje približne na rovnakej úrovni okolo 50%. V oboch krajinách je celková potreba zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva. Posledný faktor, ktorý zavážil pri našom výbere, bola štruktúra ekonomiky. Somálsko disponuje iba malým množstvom nerastných surovín a hlavnými sektormi ekonomiky je poľnohospodárstvo a služby. Nedokáže využiť podobné výhody, ako má Nigéria a ťahať ekonomiku vpred vďaka priemyslu s ropou.

Na priblíženie komparácie týchto krajín môžeme začať práve energetickým sektorom. Obidve krajiny by na návrh Svetovej banky mali implementovať určité reformy. Ako sme spomínali, Somálsko nedisponuje širokým bohatstvom nerastných surovín a orientuje svoj energetický mix na obnoviteľné zdroje. Na druhej strane Nigéria sa bude sústreďovať hlavne na priemysel s ropou ale v zmysle znižovania svojej závislosti na tomto priemysle. Dosiahne to diverzifikáciou ekonomiky a podporou ostatných sektorov ako aj postupným znižovaním subvencií na ropu. Napriek tomu, že obe krajiny majú iné stratégie v tejto oblasti, je pre ne potrebné správne alokovanie financií. Či už je to prerozdeľovanie novo získaných finančných zdrojov alebo efektívna alokácia investícií do sektora. Je dôležitá reforma štátnych inštitúcií zvýšením transparentnosti, vyšší stupeň spolupráce úrovní vlád a určovanie zodpovednosti za úkony.

Ďalšia téma našej komparácie je základ každej rozvojovej politiky a to je vzdelanie. Obidve krajiny zahrnuli túto tému do rozvojových plánov aj keď s rôznymi stratégiami ale s rovnakými

závermi. Somálsko by sa malo primárne sústreďovať na základné vzdelanie a zvýšiť celkovú participáciu ako aj navýšiť mieru rokov vzdelávania sa. Rozsiahla cieľová skupina pre Somálsko sú práve ženy, ktoré sú momentálne výrazne znevýhodňované. Okrem zamerania sa na participáciu, by sa krajina mala sústreďiť aj na celkové zvyšovanie kvality výučby tréningom a zaúčaním učiteľov. Nigéria sa vo svojej rozvojovej politike upriamuje na špecifickejšie vzdelávanie obyvateľov a to technickejším, inovatívnejším smerom. Je to budovanie ľudského kapitálu, ktorí by sa následne mohol zamestnať v terciárnom sektore. Obe krajiny majú ale vzájomne rovnakú cieľovú skupinu a to je celkovo vyššie zapojenie žien do chodu krajiny. Somálsko vidí potenciál v poľnohospodárstve a Nigéria zase v službách ako telekomunikácie, bankovníctvo, malo a veľkoobchod. Ženy by výrazne prispeli k zvýšeniu kvality života a celkovej životnej úrovne, čo by viedlo k postupnému znižovaniu počtu ľudí žijúcich v extrémnej chudobe.

Napriek rozdielnemu počtu obyvateľov v oboch krajinách, musia sa vysporiadať s vysokou mierou rastu obyvateľstva a hlavne náhlejšou urbanizáciou. V Somálsku je táto miera jednou z tých najvyšších a hlavným dôvodom na nútený presun obyvateľstva sú prírodné katastrofy. Krajina zažíva časté záplavy alebo suchá a pre nerozvinuté vidiecke oblasti sú tieto podmienky života ohrozujúce. Na druhej strane v Nigérii je prudká urbanizácia tlačaná najmä rozšírenými konfliktami v krajine. Či už sú to konflikty s kočovníkmi, kriminálnikmi alebo dlhotrvajúce konflikty medzi pastiermi a poľnohospodármi. Najväčší podiel však má už spomínaná teroristická skupina Boko Haram, kvôli ktorej bolo doteraz viac ako 2,5 milióna obyvateľov nútená sa presunúť. Veľká časť týchto presunov smeruje práve do veľkých miest, čím narastá nátlak na mestá vyrovnávať ponuku s dopytom. V oboch krajinách nastali extrémne situácie, ktoré vyústili až do humanitárnej krízy, kedy krajiny neboli schopné dostatočne zásobovať svoje obyvateľstvo základnými potrebami a ešte väčšie množstvo obyvateľov upadlo do extrémnej chudoby. Takouto výraznou urbanizáciou sa zároveň prehlbujú aj regionálne rozdiely v krajinách, či už sever juh alebo aj mestské a vidiecke rozdiely. Čiže aj napriek rozdielnym pôvodom týchto skutočností, Somálsko aj Nigéria musia bojovať s vysokou mierou urbanizácie, dostatočným zásobovaním svojho obyvateľstva a znižovaním regionálnych rozdielov.

Somálsko aj Nigéria aktívne začlenili do svojich politík tému infraštruktúry a poľnohospodárstva ako dvoch dôležitých zložiek na ďalší rozvoj krajiny. Infraštruktúrne projekty Somálska sa orientujú najmä na vodné zdroje a to zabezpečenie prístupu k nim na poľnohospodárke účely ako zavlažovanie, chov dobytku a podobne. Zároveň aj zabezpečenie

pitnej vody v dostupnej vzdialenosti pre jednotlivé domácnosti. Nigéria na druhej strane projekty zacieľuje na zvyšovanie kvality už existujúcej dopravnej siete v krajine, ktorá je pomerne rozsiahla. Oba typy budovania infraštruktúry majú prispieť k zvýšeniu poľnohospodárskej produkcie či už prístupom k pitnej vode alebo lepším prepojením producentov, spotrebiteľov k jednotlivým trhom. Pre obe krajiny poľnohospodárstvo tvorí významnú zložku, zamestnáva veľký počet ľudí, zabezpečuje väčšinu potravín v krajine a tvorí určitý podiel zisku štátu.

Poslednú oblasť politík daných krajín, ktorú by sme chceli spomenúť je zdravotníctvo. Považujeme to za jeden z hlavných činiteľov na znižovanie chudoby. Obe tieto krajiny musia nevyhnutne investovať finančné zdroje do oblasti základného zdravotníctva. Zvýšiť kvalitu pracovníkov ako aj ich počet na obyvateľa. Aj v rámci tejto témy sa krajiny budú sústreďovať na ženy a to zvýšením starostlivosti a asistencie počas pôrodu ako aj po pôrode, ako aj opatrenia na zvýšenie starostlivosti o zdravie dieťaťa. Zvýšenie kvality tohto odvetia môže mať výrazne pozitívne dopady na životnú úroveň, produktivitu práce ako aj ekonomiku vo forme zvýšenej spotreby obyvateľstva.

Na základe našej komparácie môžeme vidieť určitý model v odstraňovaní chudoby v krajine. Aj napriek rozličným ústrediam vzniku, riešenia daných problémov majú ten istý smer. Vyriešenie fundamentálnych problémov ako je zdravotníctvo, vzdelanie, správne fungovanie štátnych inštitúcií, kvalitnejšia infraštruktúra alebo ochrana štátu voči konfliktom dokáže intenzívne napomôcť štátu vymaniť sa z extrémnej chudoby.

Je potrebné, aby Svetová banka naďalej spolupracovala s chudobnými štátmi a poskytovala či už finančnú, technickú alebo poradenskú pomoc. Jednotlivé štáty nemajú k dispozícii dostatočné zdroje na vytvorenie kvalitných reforiem, politík a ich financovania. Nestačí, aby Svetová banka bola prítomná iba v počiatočnom štádiu pri vytváraní týchto plánov ale aj počas implementácie, aby sa uistila, že zdroje boli správne alokované a následne bola súčasťou celého procesu až do ukončenia jednotlivých projektov, aby zabezpečila ich úspešnosť a poskytla ďalšiu asistenciu, ak by to situácia vyžadovala. Môžeme teda potvrdiť, že Svetová banka síce tvorí neoddeliteľnú súčasť pri procese odstraňovania chudoby vo svete ale hlavnú úlohu v dosahovaní výsledkov zohráva práve štát sám.

Záver

Svetová banka ako inštitúcia prešla mnohými zmenami a dlhým rozvojom až kým dosiahla dnešnú podobu. Dnes Skupina Svetovej banky je tvorená 5 inštitúciami a každá z nich ma iné špecifické zameranie, ktoré podporuje investície, rozvoj ekonomík a tým prispievajú k znižovaniu chudoby vo svete. Svetová banka patrí k najvýznamnejším globálnym inštitúciami poskytujúcim rozvojovú pomoc po celom svete krajinám trpiacim vysokou mierou chudoby.

Chudobu chápeme ako nedostatok základných potrieb pre človeka na prežitie a nedostupnosť k základným službám. Znamená to prístup k službám ako hygienické zariadenia, pitná voda, vzdelanie a na základe bližšej analýzy sme boli schopní vysvetliť pri absencii ich negatívny vplyv na prehlbovanie chudoby v krajine. Ako ďalšie negatívne faktory sme zaradili aj konflikt, všeobecne nerovnosť, klimatické zmeny a v neposlednom rade aj infraštruktúra. Všetky vyššie faktory považujeme za príčiny vzniku chudoby a kľúčové oblasti na jej redukciu. Na to aby sme sa v ďalších kapitolách mohli zamerať na jeden región sme analyzovali vývoj chudoby vo svete. Na základe dát z rokoch 1990, 2015 a 2019 sme boli schopní zmerať výrazný pokles do roku 2015 ako aj určiť aktérov, ktorí k tomu poklesu prispeli. Následne sme zaznamenali výrazné spomalenie progresu a identifikovali sme región, ktorý tento jav primárne spôsoboval.

Výsledným regiónom tejto analýzy bol už spomínaný región subsaharskej Afriky. Podrobne sme si predstavili úspešné krajiny v regióne ako aj krajiny, kde percentuálna hodnota ľudí žijúcich v extrémnej chudobe dosahuje viac než polovicu celkovej populácie. Všeobecné príčiny vzniku sme následne aplikovali na daný región pre potvrdenie našej analýzy. Tým pádom sme identifikovali základné nedostatky v regióne, na ktoré bolo potrebné sa zamerať. Z dôvodu ale výraznej heterogenity afrických krajín nebolo možné aplikovať univerzálny modul na redukciu chudoby. Krajiny sa líšia ekonomikou, geografiou, náboženstvom, politikou alebo kultúrou.

Na základe týchto zistení sme vytvorili prípadové štúdie na dve krajiny a to Nigéria a Somálsko. Tieto krajiny sme vybrali práve na základe ich výrazných rozdielov aby sme potvrdili heterogenitu ako aj kvôli ich špecifickým charakteristikám. V Nigérii sa momentálne nachádza najväčšie množstvo ľudí žijúcich v extrémnej chudobe. Somálsko žilo niekoľko dekád v politickej nestabilite a len nedávno obnovilo svoju spoluprácu so Svetovou bankou. Zhrnuli sme základnú charakteristiku spolu s aktuálnymi plánmi Svetovej banky na rozvoj krajín.

Pomocou získaných poznatkoch o krajinách a plánoch Svetovej banky sme vytvorili analýzu na vybrané oblasti zlepšenie Somálska a následne Nigérie. V jednotlivých analýzach sme poukázali na príčiny spôsobujúce rýchlu nútenú urbanizáciu, neefektívnosť poľnohospodárskeho priemyslu, nedostatočnú infraštruktúru, následky konfliktov prebiehajúcich v krajinách ako aj nerovnosť postavenia žien.

Naším cieľom bolo najprv analyzovať jednotlivé ekonomiky samostatne a identifikovať problémové oblasti aby sme vedeli následne porovnať dané poznatky. Ako výsledok tejto komparácie nám vyplynulo, že obe krajiny sa musia zamerať na tie isté oblasti zlepšenia, ktoré ale majú rôzne pôvody vzniku alebo následky. Ako príklad uvádzame rýchlu nútenú urbanizáciu, ktorá bola v Somálsku spôsobená najmä klimatickými zmenami a na druhej strane v Nigérii zase konfliktom. Obe krajiny sa musia ale zamerať na kontrolu tejto rýchlej urbanizácia a zabezpečiť krajinu voči jej negatívnym následkom.

Z celkového výsledku môžeme vyvodit' určitý všeobecný model v odstraňovaní chudoby. Napriek rozličným pôvodom problémov, riešenia sa pohybujú v tej istej množine, čo iba potvrdzuje už predtým spomínané príčiny chudoby. Kľúčové oblasti sú zdravotníctvo, vzdelania, správne fungovanie inštitúcií, infraštruktúra, konflikt a klimatické zmeny. Po investovaní a zlepšení stavu jednotlivých oblastí sa vedľa krajiny postupne vymaniť z extrémnej chudoby.

Ako je ale zrejmé štáty to samostatne nedokážu. Nedisponujú dostatočnou expertízou na získanie potrebných dát na analýzu oblastí ekonomiky, nedisponujú dostatočnými finančnými prostriedkami na investície a ani schopnosť implementovať stratégiu a politiky a kontrolovať ich správne vykonávanie. Svetová banka dopĺňa nedostatky týchto jednotlivých krajín. Pôsobí ako sprostredkovateľ dát na základe, ktorých je možné vytvoriť dlhodobú stratégiu a krátkodobé projekty na dosiahnutie jej cieľov. Ďalej pôsobí ako investor a dopĺňa nedostatkové zdroje krajiny, prípadne umožňuje ich zabezpečenie. Jej ďalšia úloha spočíva v kontrolnom mechanizme, kde dohliada na správnosť alokovania získaných finančných zdrojov a celkový progres projektov. Svetová banka poskytuje taktiež aj technickú, poradenskú pomoc, ku ktorým by krajiny za normálnych okolností nemuseli mať prístup. Štát je primárnym aktérom v odstraňovaní chudoby ale Svetová banka tvorí neoddeliteľnú súčasť pri tomto procese a dovoľme si tvrdiť, že má schopnosť urýchliť tento progres. Na základe týchto faktov môžeme tvrdiť, že hlavný cieľ diplomovej práce bol splnený a určili sme dôležitosť úlohy Svetovej banky v redukcii chudoby.

Zoznam použitej literatúry

1. AFRICA NEWS, *Sub-Saharan Africa: Projected decline in growth in 2020*, [online], Africa news, Business Africa, 2020, Dostupné na: <https://www.africanews.com/2020/01/16/sub-saharan-africa-projected-decline-in-growth-in-2020-business-africa/>
2. AFRICAN DEVELOPMENT BANK GROUP, *African Economic Outlook 2020*, [online], African Development Bank, 2020, 206 strán, ISBN 978-9938-882-95-7. Dostupné na: <https://www.afdb.org/en/documents/african-economic-outlook-2020>
3. AFRICAN DEVELOPMENT BANK, *Nigeria Electrification Project*, [online], African Development Bank, Appraisal Report, 2018, 41 strán. Dostupné na: https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Project-and-Operations/PESR_NG_NIGERIA_ELECTRIFICATION_PROJECT_CORR_EN-final.pdf
4. AFRICAN DEVELOPMENT FORUM, *Facing forward- Schooling for learning in Africa*. [online], African Development forum, 2018, 505 strán. ISBN 978-1-4648-1262-0. Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/29377/9781464812606.pdf?sequence=14&isAllowed=y>
5. AKHTER U. a kolektív, *The World's Most Deprived, Characteristics and causes of Extreme Poverty and Hunger*, [online], International Food Policy Research Institute, Washington, 2007, 130 strán, ISBN 978-0896-229-770-8, Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=opEX2koGVesC&oi=fnd&pg=PR5&dq=causes+of+global+poverty&ots=bQPrVyUu0z&sig=M9eJguusLRygVeLI9-isfj0E23Y&redir_esc=y#v=onepage&q=causes%20of%20global%20poverty&f=false
6. ALACEVICH Michele, *The Political Economy of the World Bank: The early years*. [elektronický zdroj], Stanford University Press and the World Bank, 2009, 218 strán, ISBN 978-0-8047-6065-2. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/13807/9780804760652.pdf?sequence=26&isAllowed=y>
7. BACH Natasha, *Why the World Bank President Has Always Been an American*. [online], In: Fortune, Chicago: Fortune Media IP Limited. 2019. Dostupné na: <http://fortune.com/2019/01/11/next-world-bank-president-jim-yong-kim/>

8. BROOKINGS, *Figures of the week: Public spending on education in Africa*, [online], Brookings, Africa in Focus Figure of the Week, 2020, Dostupné na: <https://www.brookings.edu/blog/africa-in-focus/2020/02/13/figures-of-the-week-public-spending-on-education-in-africa/>
9. CAHIERS AGRICULTURES, *Facing climate variability in sub-Saharan Africa: analysis of climate-smart agriculture opportunities to manage climate-related risks*, [online], Cahiers Agricultures, EDP Sciences, 2018, 9 strán. Dostupné na: <https://www.cahiersagricultures.fr/articles/cagri/pdf/2018/03/cagri170135.pdf>
10. CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, *The World Factbook- Nigeria*, [online], Africa, Somalia, Introduction, 2020. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ni.html>
11. CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, *The World Factbook- Somalia*, [online], Africa, Somalia, Introduction, 2020. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>
12. CSIS, *Sustainable Infrastructure Development in Sub-Saharan Africa*, [online], Center For Strategic International Studies, 2017, 7 strán. Washington. Dostupné na: https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/170309_Saghir_SustainableInfrastructureDevelopment_Web.pdf
13. FAO OF THE UN, *The State of food security and nutrition in the world*, [elektronický zdroj], Accra, 2019. 239 strán. ISBN 9789251315705. Dostupné na: <http://www.fao.org/3/ca5162en/ca5162en.pdf>
14. GLOBAL CONFLICT TRACKER, *Boko Haram in Nigeria*, [online], Council on Foreign Relations, Region: Subsaharan Africa, 2020. Dostupné na: <https://www.cfr.org/interactive/global-conflict-tracker/conflict/boko-haram-nigeria>
15. INTERNATIONAL CENTRE FOR SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES, *About ICSID*, [online], In: International Centre for Settlement of Investment Disputes. Washington: International Centre for Settlement of Investment Disputes, 2019. Dostupné na: <https://icsid.worldbank.org/en/Pages/about/default.aspx>
16. INTERNATIONAL CENTRE FOR SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES, *Secretariat*, [online], In: International Centre for Settlement of Investment Disputes, About,

Washington: International Centre for Settlement of Investment Disputes, 2019. Dostupné na: <https://icsid.worldbank.org/en/Pages/about/Secretariat.aspx>

17. INTERNATIONAL CENTRE FOR SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES, *Structure; Administrative Council and Secretariat*, [online], In: International Centre for Settlement of Investment Disputes, About. Washington: International Centre for Settlement of Investment Disputes, 2019. Dostupné na:

<https://icsid.worldbank.org/en/Pages/about/Structure.aspx>

18. INTERNATIONAL DEVELOPEMENT ASSOCIATION, *IDA18 Replenishment*, [online], In: International development association, Replenishments, IDA18 replenishment Washington, 2019. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/replenishments/ida18-replenishment>

19. INTERNATIONAL DEVELOPEMENT ASSOCIATION, *IDA19 Replenishment*, [online], In: International development association, Replenishments, IDA19 replenishment Washington, 2020. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/replenishments/ida19-replenishment>

20. INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION, *Innovating IDA's Work*, [online], In: International Development Association, What is IDA, Innovating IDA's work. Washington, 2019. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/what-is-IDA/what-we-do/innovating-ida-work>

21. INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION, *About IFC financing*, [online], About IFC, Frequently asked questions. Washington: International Finance Corporation 2019. Dostupné na:

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/about+ifc_new/faqs

22. INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION, *Funding*, [online], In: International Finance Corporation, About IFC, IFC Governance. Washington: International Finance Corporation, 2019. Dostupné na:

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/CORP_EXT_Content/IFC_External_Corporate_Site/About+IFC_New/IFC+Governance/Funding/

23. INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION, *IFC the first sic decades: Leading way in private sector developement*, [elektronický zdroj], Washington, International Finance Corporation, 2016. 137 strán, Dostupné na:

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/25402>

24. INTERNATIONAL MONETARY FUND, *IMF and World Bank Consider Somalia Eligible for Assistance Under the enhanced Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative*, [online], International Monetary Fund, Press Release, 2020, Dostupné na: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/02/13/pr2048-imf-and-wb-consider-somalia-eligible-for-assistance-under-the-enhanced-hipc-initiative>
25. J. DIXON and D. MACAROV, *Poverty: A persistent Global Reality*, [elektronický zdroj], Routledge, London, 2002, 304 strán. ISBN 041514681. Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=TLuGAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=definitionsof+poverty&ots=EiCu61s1MW&sig=oHR7YsA tCm IVttDlhr3rjyBtI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
26. KAPUR, Devesh- LEWIS, John P.- WEBB, Richard. *The World Bank: Its first half century*, [elektronický zdroj], Washington, The Brookings Institution Press, 2011, 1276 s. ISBN 0-8157-5234-2. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=mtBFK ACbv8C&printsec=frontcover&dq=history+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjsgKlybPgAhUFpIsKHawAD0AQ6AEIJzAA#v=onepage&q&f=false>
27. MULTILATERAL INVESTMENT GUARANTEE AGENCY, *About History*, [online], In: Multilateral Investment Guarantee Agency, About MIGA. Washington: Multilateral Investment Guarantee Agency, 2019. Dostupné na: <https://www.miga.org/history>
28. MULTILATERAL INVESTMENT GUARANTEE AGENCY, *About Us*, [online], In: Multilateral Investment Guarantee Agency. Washington: Multilateral Investment Guarantee Agency, 2019. Dostupné na: <https://www.miga.org/about-us>
29. MULTILATERAL INVESTMENT GUARANTEE AGENCY, *Dispute Resolution*, [online], In: Multilateral Investment Guarantee Agency, What we do. Washington: Multilateral Investment Guarantee Agency, 2019.. Dostupné na: <https://www.miga.org/dispute-resolution>
30. INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION, *Infographic: How IDA reduces Poverty*, [online], In: International Development Association, What is IDA, What We Do, Infographic. Washington, 2019. Dostupné na: <http://ida.worldbank.org/what-is-IDA/what-we-do/how-ida-reduces-poverty>

31. SCALING SOLAR, Ethiopia, [online], *The world Bank Group, Scaling Solar, Our Story, Active engagements, Ethiopia*. 2018. Washington. Dostupné na: <https://www.scalingsolar.org/active-engagements/ethiopia/>
32. STATISTA, *Number of conflicts in Sub Saharan Africa from 2005 to 2018, by conflict intensity*, [online], Statista, Society, Politics and Government, Conflicts in Sub-Saharan Africa by intensity. 2018. Hamburg. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/262938/conflicts-in-sub-saharan-africa-by-intensity/>
33. STATISTA, *Unemployment rate in Somalia 2019*, [online], Statista, 2020, Vienna, Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/808953/unemployment-rate-in-somalia/>
34. THE ECONOMIST, *More than half of sub-Saharan Africans lack access to electricity*, [online], The Economist, Daily Chart, 2019, Dostupné na: <https://www.economist.com/graphic-detail/2019/11/13/more-than-half-of-sub-saharan-africans-lack-access-to-electricity>
35. THE WORLD BANK GROUP, *Africa Higher Education Centers of Excellence Project*, [online], The World Bank Group, Projects and Operations. 2018, Washington. Dostupné na: <http://projects.worldbank.org/P126974/strengthening-tertiary-education-africa-through-africa-centers-excellence?lang=en>
36. THE WORLD BANK GROUP, *Central African Republic- LONDO Project*, [online], The World Bank Group, Projects and Operations. 2018, Washington. Dostupné na: <http://projects.worldbank.org/P152512/?lang=en&tab=overview>
37. THE WORLD BANK GROUP, *Country Partnership Framework For the Federal Republic of Somalia for the period FY19-22* [online], The World Bank, Documents, 2018, Washington Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/941361537906125793/pdf/SOMALIA-CPF-08312018.pdf>
38. THE WORLD BANK GROUP, *Nigeria Economic Update- Jumpstarting Inclusive Growth: Unlocking the productive potential of Nigeria's People and Resource Endowments* [online], World Bank. 2019, 68 strán. Washington, Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/394091575477674137/pdf/Jumpstarting-Inclusive-Growth-Unlocking-the-Productive-Potential-of-Nigeria-s-People-and-Resource-Endowments.pdf>
39. THE WORLD BANK- IBRD, *Financing products and advisory services* [online], In: International Bank for Reconstruction and Development, What We Do, Products and Services.

Washington, 2019. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services#2>

40. THE WORLD BANK- *IBRD, Who We Are* [online], In: International Bank for Reconstruction and Development, Who we are, Overview. Washington, 2019. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/who-we-are/ibrd>

41. THE WORLD BANK, *Africa Climate Business Plan*, [online], World Bank, What we Do, Overview, 2019, Washington. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/programs/africa-climate-business-plan#1>

42. THE WORLD BANK, BLOGS, *New country Classifications by income level: 2019-2020*, [online], In: The World Bank Blogs, Open Data. Washington: 2020. Dostupné na: <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-country-classifications-income-level-2019-2020>

43. THE WORLD BANK, *Climate change- Results*, [online], The World Bank, Understanding Poverty, Topics, Climate Change, Results. 2018. Washington. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/topic/climatechange/overview#3>

44. THE WORLD BANK, *Education- Results*, [online], The World Bank, Understanding Poverty, Topics, Education, Results. 2018. Washington. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/topic/education/overview#3>

45. THE WORLD BANK, *Facing Forward: Schooling for Learning in Africa*, [online], The World Bank, Where We Work, Africa. 2018. Washington. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/publication/facing-forward-schooling-for-learning-in-africa>

46. THE WORLD BANK, *First World Bank Strategy for Somalia to Strengthen Resilience, Further Economic Growth*, [online], The World Bank, Press Release, 2018, Washington Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/country/somalia/publication/first-world-bank-strategy-for-somalia-to-strengthen-resilience-further-economic-growth>

47. THE WORLD BANK, *Food Security*, [online], World Bank, Understanding poverty, Topics, Food security, Overview 2018. Washington. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/topic/food-security>

48. THE WORLD BANK, *Map of Africa*, [online], The World Bank, Global Reach, Region, Africa. 2019. Washington. Dostupné na:

<http://maps.worldbank.org/p2e/mcmap/map.html?org=ibrd&level=region&code=AFR&title=Africa>

49. THE WORLD BANK, *Somalia to Reestablish Financial Relations with The World Bank Group After Thirty Years*, [online], The World Bank, Press Release, 2020, Washington. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/02/27/somalia-to-reestablish-financial-relations-with-the-world-bank-group-after-thirty-years>

50. THE WORLD BANK, *Subscriptions and voting power of member countries*, [online], In: The World Bank, *Who We Are, Organization, Country* 2020. Washington, 2020. Dostupné na: <http://pubdocs.worldbank.org/en/795101541106471736/IBRDCountryVotingTable.pdf>

51. THE WORLD BANK, *The World Bank in Africa- Africa Home*, [online], World Bank, *Where We Work, Africa, Strategy*. 2018. Washington, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/overview#2>

52. THE WORLD BANK, *The World Bank in Africa- Africa Home*, [online], World Bank, *Where We Work, Africa, Results*. 2018. Washington, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/overview#3>

53. THE WORLD BANK, *The World Bank in Nigeria*, [online], World Bank, *Where We Work, Africa, Nigeria*. 2019, Washington, Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/country/nigeria/overview#1>

54. THE WORLD BANK, *The World Bank Maps* [online], In: The World Bank Group, *Maps*, Washington, 2019. Dostupné na: <https://maps.worldbank.org/>

55. THE WORLD BANK, *World Bank approves 750 Million for Kenya in Support of reforms in agriculture, housing, digital technology and fiscal management*, [online], The World Bank, *Who We are*, Press Release, 2019. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/05/28/world-bank-approves-750-million-for-kenya-in-support-of-reforms-in-agriculture-housing-digital-technology-and-fiscal-management>

56. THE WORLD BANK, *World Bank Increases Support for higher education and economic transformation*, [online], The World Bank, *Who we are*, Press release, 2019, Washington. Dostupné na: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/11/26/world-bank-increases-support-for-higher-education-and-economic-transformation>

57. THE WORLD BANK, *World Bank to boost Investments in Nigeria's Human Capital and Economic Transformation*, [online], World Bank, Press Release. 2020, Washington. Dostupné

na: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/02/18/world-bank-to-boost-investments-in-nigerias-human-capital-and-economic-transformation>

58. TRADING ECONOMICS, *Nigeria Unemployment Rate*, [online], Trading Economics. 2020, Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/nigeria/unemployment-rate>

59. UNESCO, INSTITUTE OF STATISTICS, *Education in Africa*, [online], UNESCO Institute of Statistics, Explore themes, Education and Literacy, 2018. Montreal. Dostupné na: <http://uis.unesco.org/en/topic/education-africa>

60. USAID, *Somalia- Energy Sector overview*, [online], Where we work, Africa, Power Africa, Somalia. 2020. Dostupné na: <https://www.usaid.gov/powerafrica/wherewework/somalia>

61. WORLD BANK GROUP- IDA, *International Development Association*, [online], In: International Development Association, Files, IDA brochure 2018. Washington, 2019. Dostupné na: http://ida.worldbank.org/sites/default/files/pdfs/1-ida_brochure_2018.pdf

62. WORLD BANK GROUP, *Half of the world's poor live just in 5 countries*, [online], In: World Bank Blogs, Washington, 2019. Dostupné na: <https://blogs.worldbank.org/opendata/half-world-s-poor-live-just-5-countries>

63. WORLD BANK GROUP, *Monitoring Global Poverty: Report of the Commission on Global Poverty*, [online], In: International Bank for Reconstruction and Development, Documents and Reports, Washington, 2017, 263 strán, ISBN 9781464809620, Dostupné na: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/25141/9781464809613.pdf?sequence=6>

64. WORLD BANK GROUP, *Piecing together Poverty Puzzle, Poverty and Shared Prosperity 2018*, [online], International Bank for Reconstruction and Development, Washington, 2018, 31 strán, Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>

65. WORLD BANK GROUP, *September 2019 PovcalNet Update, What's new: Global Poverty Monitoring Technical Note*, [online], In: World Bank Blogs, September 2019 Global Poverty Update from the World Bank. Washington, 2019, 12 strán. Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/344401569259571927/pdf/September-2019-PovcalNet-Update-Whats-New.pdf>

66. WORLD BANK, *A guide to the World bank*. [elektronický zdroj], 3. Vydanie. World Bank Publications, 2011. 288 strán. ISBN 9780821386576. Dostupné na:

<https://books.google.sk/books?id=llGGLpd1umMC&printsec=frontcover&dq=creation+of+world+bank&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi54r3fvLPgAhUpM-wKHRhLBZoQ6AEIUzAG#v=onepage&q&f=false>

67. WORLD BANK, *Country Profile- Somalia*, [online], World Bank, Views, Reports. 2020. Washington. Dostupné na:

https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=SOM

68. WORLD BANK, *History*, [online], In: The World Bank, Archives home. Washington: World Bank Group Archives, 2019. Dostupné na:

<http://www.worldbank.org/en/about/archives/history>

69. WORLD BANK, *What we do*, [online], In: The World Bank, Who We Are. Washington: World Bank Group, 2019. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do>

70. WORLD BANK, *World Bank In Africa*, [online], World Bank, Where We Work, Africa, Context. 2018, Washington. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/region/afr/overview#1>

71. WORLD DATA LAB, *World Poverty Clock- Africa*, [online], World Data Lab, Vienna, 2019. Dostupné na: <https://worldpoverty.io/>

72. WORLD DATA LAB, *World Poverty Clock*, [online], World Data Lab, 2020, Vienna, Dostupné na: <https://worldpoverty.io/map>

73. WORLD ECONOMIC FORUM, *Three things Nigeria Must do to end extreme poverty*, [online], World Economic Forum, Global Agenda, Nigeria, Sustainable Development, 2019. Dostupné na: <https://www.weforum.org/agenda/2019/03/90-million-nigerians-live-in-extreme-poverty-here-are-3-ways-to-bring-them-out/>

74. WORLD POPULATION REVIEW, *Nigeria Population 2020*, [online], The World Population Review, 2020, Washington. Dostupné na: <https://worldpopulationreview.com/countries/nigeria-population/>

75. WORLD POPULATION REVIEW, *Total Population by Country 2020*, [online], The World Population Review, 2020, Washington. Dostupné na: <https://worldpopulationreview.com/countries/>